

”KAIKKI HYVÄ PYRITÄÄN LAKKAUTTAMAAN”

Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelmaa koskevien
tekstien retorista tarkastelua

Michael Sagulin
Pro gradu -tutkielma
Helsingin yliopisto
Humanistinen tiedekunta
Filosofian, historian, kulttuurin
ja taiteiden tutkimuksen laitos
Musiikkitiede
Lokakuu 2016

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Humanistinen tiedekunta		Laitos – Institution – Department Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos	
Tekijä – Författare – Author Michael Sagulin			
Työn nimi – Arbetets titel – Title ”Kaikki hyvä pyritään lakkauttamaan.” Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelmaa koskevien tekstien retorista tarkastelua.			
Oppiaine – Läroämne – Subject Musiikkitiede			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum – Month and year Lokakuu 2016	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 92 sivua	
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Tässä pro gradu -tutkielmassa selvitän, miten sekä millaisia näkökulmia ja keiden esittämänä niin perinteisessä kuin sosiaalisessakin mediassa on käyty liittyen Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikkikoulutuksen uudelleen järjestämiseen ammattikorkeakoulu-uudistuksen vuoksi. Lähestyn aihetta diskursiivisen lähestymistavan avulla, nojautuen retoristen keinojen analyysiin. Tarkastelen siis, miten kieli toimii tutkimusaineistossa retorisesti niin, että tekstien tapa esittää valittu kanta Metropolian musiikkikoulutuksen kohtaloon näyttäytyy uskottavana ja luonnollisena. Analysoin myös, miten vastakkainasettelu keskustelussa sanoitetaan, kuka keskustelee ja kenen kanssa.</p> <p>Tutkielma jakautuu kahteen osaan. Ensin taustoitan valikoimaani tutkimusaineistoa luomalla katsauksen musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen kehittymiseen ja luon yleiskuvan musiikkialan ammattikorkeakoulu-uudistuksen tapahtumista Helsingissä. Tämän jälkeen analysoin valikoimaani tutkimusaineistoa edellä mainitun diskursiivisen lähestymistavan keinoin. Tutkimusaineisto koostuu erilaisista niin kirjallisista kuin puhutuistakin teksteistä, jotka on julkaistu vuosien 2009–2013 välillä. Aineisto on tekstityypiltään hyvin rikasta sisältäen niin lehti- ja mielipidekirjoituksia, kannanotoja, haastatteluja, kolumneja kuin blogikirjoituksiakin. Tekstejä on julkaistu muun muassa Helsingin ja Turun Sanomissa, Yleisradion Kultakuume-radio-ohjelmassa ja sosiaalisessa mediassa Facebookissa.</p> <p>Musiikkikoulutus esittäytyy varsin marginaalisena ammattikorkeakoulutuksen alana ja vaikuttaa juuri tämän vuoksi kärsivän erilaisista leikkauksista vuodesta toiseen. Musiikkialan ammattilaiset eivät aineiston perusteella ole yhtämielisiä Metropolian suunnitteleminen uudistusten hyvydestä tai huonoudesta. Toisaalta analyysi osoittaa, etteivät keskustelussa esiin nousevat teemat tai käsitteet ole yksiselitteisiä. Puhe musiikkikoulutuksen kalleudesta on selkeästi hegemonisoitunut ja näyttäytyy myös lakkautusta vastustavissa teksteissä. Keskusteluun osallistuvat toimittajat eivät juurikaan kyseenalaista Metropolian päätöksiä, vaan toistavat ammattikorkeakoulun näkemystä ja näin edesauttavat taloudelliseen tuottavuuteen perustuvan ajatuksen hegemonisoitumista. Teksteissä retoristen keinojen käyttö on varsin rikasta ja keinovalikoima on sama riippumatta, puolustaako vai vastustaako kirjoittaja lakkautusta. Saman retorisen keinojen käytössä voi kuitenkin olla vivahde-eroja, johon vaikuttaa, puolustaako vai vastustaako kirjoittaja esitettyjä leikkauksia.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Metropolia Ammattikorkeakoulu, diskurssianalyysi, koulutus, koulutusjärjestelmät, koulutusohjelmat, ammattikorkeakoulu-uudistus			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helsingin yliopiston pääkirjasto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Aiempi tutkimus	5
3	Diskursiivinen lähestymistapa tutkimusmenetelmänä.....	10
3.1	Laadullisen tutkimuksen tausta-ajatukset	10
3.2	Diskursiivisesta lähestymistavasta yleisesti.....	12
3.3	Diskursiivinen lähestymistapa musiikintutkimuksessa.....	14
3.4	Diskurssin ja tulkintarepertuaarin käsitteet.....	17
3.5	Konteksti ja intertekstuaalisuus.....	18
3.6	Retorisuus ja retoriset keinot	20
3.7	Analysoitava aineisto	22
4	Ammattikorkeakoulujärjestelmän synty.....	24
4.1	Haparoiden kohti ammattikorkeakoulua.....	24
4.2	Visiosta toteutukseen.....	25
4.3	Musiikkialan tulo ammattikorkeakouluihin	28
5	Vuosien 2011–2014 ammattikorkeakoulu-uudistus	33
5.1	Uudistuksen tausta ja valtakunnallinen vaikutus musiikkialalla	33
5.2	Metropolian musiikin koulutusohjelma uudistuksessa 2009–2013	35
6	Tekstien kohdeyleisö.....	42
7	Keskustelun teemat	47
7.1	Laatu	47
7.2	Työllistyminen	51
7.3	Tuottavuus	54
7.4	Sivistys	56
7.5	Vaihtoehdot.....	57
8	Retoriset keinot.....	60
8.1	Narratiivi ja yksityiskohdat.....	60
8.2	Tosiasiapuhe	63
8.3	Konsensus ja asiantuntijalausunnot.....	64
8.4	Puhujakategorialla oikeuttaminen	68
8.5	Ääri-ilmaisujen käyttö.....	70
8.6	Määrällistäminen.....	71
8.7	Metaforat	74
8.8	Kontrastiparit.....	75
8.9	Kysyminen.....	76
9	Pohdinta	78
	Lähteet ja kirjallisuus.....	82

1 Johdanto

Olen seurannut varsin läheltä sitä suurta myllerrystä, joka Metropolia Ammattikorkeakoulun (myöhemmin lyhyesti vain Metropolia) länsimaisen taidemusiikin koulutuksessa on koettu viimeisen kuuden vuoden aikana. Opiskelin itse Metropolian musiikin koulutusohjelmassa vuosina 2009–2014, josta suurimman osan istuin myös Metropolian niin kutsutun sisäisen hallituksen jäsenenä opiskelijoiden edustajana. Olin siis näkemässä tulevan uudistuksen aallot ensimmäisten joukossa.

Se, mitä esimerkiksi musiikki- tai kasvatustieteessä tutkimme, on sidoksissa erilaisiin arvomaailmoihin: tutkimus tietyllä tapaa arvottaa kohdettaan. Jos jotakin ei katsota arvokkaaksi asiaksi säilyttää tai muistaa, siitä tuskin on myöskään tutkimusta. Esimerkiksi Helsingin yliopiston kasvatuksen ja koulutuksen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon professori Kristiina Brunila (27.1.2016) on todennut, ettei objektiivista tai arvovapaata tutkimusta saatikka tietoa ole olemassa, vaan tutkimus on aina poliittista. Tutkijan oma subjektiivisuus ja arvomaailma astuvat kuvaan jo tutkimuksen ensi askeleilla – vaiheessa, jolloin tutkija päättää ryhtyä tutkimaan jotakin. Tieto, kuten Brunila (27.1.2016) toteaa, on resurssi ja hyödyke. Sitä siis tuotetaan johonkin tarpeeseen. Diskurssianalyysia hyödyntävät musiikkitieteelliset tutkimukset voidaankin hyvin usein sijoittaa kulttuurisen tai feministisen musiikintutkimuksen piiriin. Näitä kahta edellä mainittua tutkimussuuntausta yhdistää ajatus musiikin poliittisuudesta ja sosiaalisuudesta.

Diskursiiviseen lähestymistapaan nojautuvalle tutkimukselle, jota pro gradu -tutkielmani edustaa, on tyypillistä se, että tutkimus saa alkunsa nimenomaan jostain arkisesta havainnosta tai kokemuksesta, joka jostain syystä alkaa kiinnostaa. Kielenkäyttö on aina paitsi kielellistä myös sosiaalista toimintaa. Kun kielentutkija voi keskittyä pelkästään merkitysten rakentumiseen kielen keinoin, diskurssintutkija tutkii millaisia merkityksiä rakentuu, miksi ja millä seurauksella ja miten sosiaalinen toiminta organisoituu merkitysten rakentumista ja päinvastoin. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 13, 145, 166.) Kieli voidaan ymmärtää ”läpeensä yhteiskunnallisena asiana”, jolloin siitä muo-

dostuu paljon puhuva ja yhteiskunnallisesti kiinnostava (Vuori 2001: 79). Tekstit ovat aina siis osa laajempaa kulttuuria, ja niitä tulkitessa tulkitsemme myös meitä ympäröivää kulttuuria (Nieminen & Pantti 2012: 110).

Omalla kohdallani yksi tällaisista arkisista havainnoista on ollut se, että musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen tutkimus näyttäytyy jostain syystä varsin marginaalisena ilmiönä, vaikka Suomessa musiikkia tutkitaankin musiikkitieteen lisäksi esimerkiksi yliopistollisessa opettajankoulutuksessa, Taideyliopistossa ja musiikkialan koulutusta antavissa ammattikorkeakouluissa (Eerola, Louhivuori & Moisala 2003: 9). Pro gradu -tutkielmani onkin osittain jatkoa kandidaatintyölleni (Sagulin 2015), jossa tutkin Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian (myöhemmin vain Stadia) musiikin koulutusohjelman historiaa vuosina 1998–2008.

Tässä tutkielmassa siirryn lähemmäs omaa aikaamme, sillä tutkin Metropolian länsimaisen taidemusiikin koulutusta koskevaa keskustelua eri medioissa liittyen vuosien 2011–2014 aikana tapahtuneeseen ammattikorkeakoulu-uudistukseen. Tutkimukseni metodologinen tausta on diskurssianalyysissa, jonka avulla voidaan tarkastella esimerkiksi tekstien luojien asemoitumista ja ideologioita. Pysin lähestymään aineistoani erityisesti retorisen diskurssianalyysin avulla. Käytännössä tämä tarkoittaa argumentoinnin tarkastelua sosiaalisena toimintana. Retorisessa diskurssianalyysissa retorilla keinolla on tärkeä roolinsa, joskin huomio ei ole retorisessa strategiassa itsessään vaan sen aktuaalisessa käytössä. (Jokinen 1999: 126–131.)

Tutkielmassani tarkastelen, millaisia näkökulmia ja keiden esittämänä mediassa on käyty liittyen Metropolian musiikkikoulutuksen uudelleen järjestämiseen ammattikorkeakoulu-uudistuksen vuoksi. Tarkoituksenani on erityisesti määritellä, millaisilla teemoilla ja miten rakennettuina Metropolian musiikin koulutusohjelman koulutuksen lakkautusta joko vastustetaan tai puolustetaan. Miten kieli toimii retorisesti niin, että tekstien tapa esittää valittu kanta Metropolian musiikkikoulutuksen kohtaloon näyttäytyy uskottavana ja luonnollisena? Miten vastakkainasettelu keskustelussa sanoitetaan, kuka keskustelee, kenen kanssa ja millaista keskustelua aiheesta ylipäänsä on käyty?

Painopiste on siis siinä, miten keskustelusta esiin nousevat teemat konstruoidaan keskusteluun osallistuvien toimesta ja millaisia retorisia keinoja kirjoittajat esittävät vaakuuttaakseen kohdeyleisönsä. Jokinen (1999: 156) toteaa retoristen keinojen analysoinnin saavan merkityksen osana laajempaa tutkimustehtävää. Retoristen keinojen analyysi on kuitenkin tapa, jolla voimme lisätä ymmärrystämme kielenkäytön monista tavoista sosiaalisen todellisuuden rakentajana ja kuvaajana: miten faktoja konstruoidaan tai miten erilaisia identiteettejä tuotetaan. Retoristen keinojen analyysillä voimme myös tarkastella sitä, miten asioita ja tapahtumia normalisoidaan ja oikeutetaan tai niistä rakennetaan epänormaaleja ja epäsuotavia. (Jokinen 1999: 156–157.) Tarkastelen myös siis, millaista identiteettiä Metropolian musiikin koulutusohjelman tarjoamasta koulutuksesta rakennetaan (ks. Jokinen & Juhila 1999: 68). Määrittelen analyysin alla olevan keskustelun osaksi *musiikin (ammatti)korkeakoulutuksen diskurssia*.

Analyysiaineistona käytän eri medioissa julkaistuja tekstejä vuosien 2009–2013 väliltä. Neljän vuoden ajanjakso on perusteltu, sillä mainitun kaltaiset koko koulutusjärjestelmää koskevat uudistukset eivät voi syntyä yhdessä yössä, vaan tässäkin tapauksessa polku uudistukseen voidaan nähdä Metropolian musiikin koulutusohjelman koulutuksen uudistamistyössä jo vuosia aiemmin. Esittelen aineistoa tarkemmin luvussa 3.7 Analysoitava aineisto.

Taustoitan tutkimani aineiston luomalla katsauksen, miten ammattikorkeakoulujärjestelmän luomiseen Suomessa ylipäänsä on päädytty, miten musiikkiala lähti mukaan uuteen koulutusjärjestelmään sekä miten ammattikorkeakoulu-uudistukseen päädyttiin ja millainen Metropolian musiikin koulutusohjelman tilanne on tuolloin ollut. Analysoitavat tekstit käsittelevät Metropolian musiikin koulutusohjelman koulutuksen säilyttämistä, joten ulkopuolelle jää pop/jazz-musiikin koulutusohjelma. Tutkimukseni kuuluu suomalaisen koulutushistorian ja sosiaalisen musiikin historian alaan.

Pro gradu -tutkielmani toisessa luvussa tarkastelen tutkimusaiheestani tai sen läheltä tehtyä aiempaa tutkimusta. Luvussa kolme tarkastelen ensin laadullisen tutkimuksen tausta-ajatuksia sekä diskursiivista lähestymistapaa yleisesti ja sen sijoittumista erityisesti musiikkitieteessä. Tämän jälkeen siirryn muutamien, pro gradu -tutkielmani kan-

nalta tärkeiden käsitteiden määrittelyyn. Selvennän paitsi lukijalle, myös itselleni diskurssin ja tulkintarepertuaarin käsitteiden eroa kuin myös kontekstin ja intertekstuaalisuuden suhdetta toisiinsa. Lisäksi esittelen retorisia keinoja sekä retorista otetta ylipäänsä diskursiivisessa lähestymistavassa. Viimeisessä alaluvussa kuvailen pro gradu -tutkielmassani käytettävää aineistoa.

Neljännessä ja viidennessä pääluvussa keskityn tutkimani aineiston taustoittamiseen. Esittelen lyhyesti ammattikorkeakoulujärjestelmään päätyksen tapahtumat sekä sen vaikutuksen musiikkialan korkeakoulutukseen. Lisäksi kuvailen vuosien 2011–2014 aikana tapahtunutta ammattikorkeakoulu-uudistusta ja Metropolian musiikkikoulutuksen tilannetta uudistus huomioon ottaen. Luvut 6, 7 ja 8 ovat varsinaisia analyysilukuja. Luvussa 6 tarkastelen aineistoni tekstien yleisösuhdetta. Seitsemännessä luvussa keskityn asiakategorian keinon käyttämiseen tutkittavissa teksteissä ja kahdeksannessa luvussa esittelen muut retoriset keinot. Lopuksi luvussa 9 esittelen tekemäni johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet.

2 Aiempi tutkimus

Suomalaisesta musiikkialan koulutuksesta ei edelleenkään ole kirjoitettu historiallista yleisteosta, eivätkä Suomen musiikin historiaa käsittelevät yleisteokset¹ käsittele musiikkialan koulutusta nykyistä Taideyliopiston Sibelius-Akatemiaa (myöhemmin Sibelius-Akatemia) lukuun ottamatta juuri lainkaan. Keväällä 2016 Yleisradio lähetti Pekka Laineen, Kare Eskolan ja Anu Holttisen toimittaman kymmenosaisen dokumenttisarjan *Klassinen Suomi*, jonka kuudennessa jaksossa käsiteltiin suomalaista klassisen musiikin koulutusta. Kyseinen koulutusaiheinen jakso käsittelee kuitenkin ainoastaan Sibelius-Akatemiaa ja Itä-Helsingin musiikkiopistoa, jättäen kaiken muun Suomessa annettavan musiikkikoulutuksen pimentoon, vaikka sarjaa esittelevässä artikkelissa Eskola väittääkin sarjan olevan tutkimusmatka uusiin näkökulmiin (Juusela 2016).

Joistakin suomalaisista musiikkioppilaitoksista on kirjoitettu historiikkeja (ks. esim. Jakkula 2002; Ahonen 2004 ja Häyrynen 2008), mutta ne eivät käsittele ammattikorkeakoulujen tarjoamaa musiikkialan koulutusta. Sibelius-Akatemiasta taas on ehditty kirjoittaa jo kaksikin (ks. Dahlström 1982 ja Pajamo 2007). Stadiasta tai Metropolista ei ole vielä kirjoitettu varsinaista historiikkaa, vaikka joistakin ammattikorkeakouluista niitäkin on jo olemassa (mm. Isoaho 2003). Lähin Metropolian musiikkialan koulutuksen historiaan liittyvä teos on Minja Aron ja Anja Salmenhaaran vuonna 1972 toimittama Helsingin Konservatoriota käsittelevä teos *Harrastajaopistosta konservatorioksi*.

Helsingin Konservatorion emeritusrehtori Jukka Kuha kirjoittaa parhaillaan Helsingin yliopistossa väitöskirjaa suomalaisista musiikkioppilaitoksista 1700-luvulta aina vuoteen 1990. Ammattikorkeakoulujärjestelmä kuitenkin rajautuu Kuhan tutkimuksesta pois, minkä vuoksi olen kandidaatintutkielmassani (Sagulin 2015) syventynyt Stadian musiikin koulutusohjelman vaiheisiin vuodesta 1998 vuoteen 2008. Tämän lisäksi olen tutkinut suomalaista soitonopettajakoulutusta viulopedagogien koulutuksen näkökul-

¹ Esimerkiksi Suomen musiikin historia -sarja tai Sibelius-Akatemian ylläpitämä Musiikinhistoriaa verkossa -sivusto.

masta vertaillen Helsingin Konservatorion, Sibelius-Akatemian ja Metropolian pedagogisia opintoja keskenään (Sagulin 2014).

Tätä pro gradu -tutkielmaa silmällä pitäen olen kirjoittanut myös yleisen ja kasvatustieteen opintoihin kuuluneen seminaarityöni (Sagulin 2016) Metropoliaa. Kyseisessä seminaarityössä tutustuin kirjallisuuskatsauksen muodossa Metropoliaa niin musiikin kuin pop/jazz-musiikinkin koulutusohjelmissa ja musiikin tutkinto-ohjelmassa 2004–2015 tehtyihin ammattikorkeakouluopinnäytetöihin, miten ja mitä teemoja Metropolian musiikkialan koulutuksesta töissä on tutkittu. Oman tutkimukseni kannalta tämä on oleellista, sillä on hyvä tietää, mihin suuntaan tutkimusavauksia on yritetty tehdä.

Seminaarityössä tarkastelemieni opinnäytteiden tutkimusaiheet liittyvät monesti opetus-suunnitelmiin tai koulutuksen kehittämiseen sekä sen työelämävastaavuuteen, ja niissä usein myös kritisoidaan Metropolian antaman musiikkialan koulutusta. Opinnäytetöissä käsitellyt aiheet eivät kuitenkaan samalla lailla liity Metropoliaan sinänsä, kuten tämä pro gradu -tutkielma. Muutamissa opinnäytetöissä kyllä analyysivaiheessa sivutaan esimerkiksi sitä, miten ihmiset näkevät ja sanoittavat Metropolian musiikkialan koulutusta. Näissäkin tapauksissa aineiston keruu on tapahtunut haastattelulla, joten pro gradu -tutkielmallani diskurssianalysina on varsin tärkeä paikka uudenlaisen näkökulman tuojana musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen tutkimuksessa. (Sagulin 2016: 19.)

Muuta akateemista tutkimusta musiikkialan ammattikorkeakoulutuksesta on tullut tiipottain. Ammattikorkeakoulujärjestelmän luomiseen liittyneestä musiikkialalla käydystä keskustelusta on aiemmin tehty pro gradu -tutkielma Jyväskylän yliopistossa (Sallinen 2003). Lehtikeskustelua tutkinut Sallinen (2003: 27) kuvaa keskustelun luonnetta siteeraten Lassi Rajamaan vuoden 1997 *Bardissa* ilmestynyttä kirjoitusta:

Pahimmillaan jotkut ratkaisut ovat saattaneet ja saattavat vaikeuttaa taidekoulutusta.
[--] Parhaimmillaan uudistukset merkitsevät uusia upeita mahdollisuuksia koulutuksen kehittämiseksi.

Tutkielmassaan Sallinen (2003: 27) jakaa kirjoittelun *uudistusmieliseen* ja *uudistuskriittiseen* tulkintarepertuaariin. Hänen mukaansa uudistusmielistä tulkintaa edustavat kirjoj-

tukset ovat pitäneet pieniä konservatorioita ongelmana, kun taas uudistuskriittiset äänet ovat pitäneet ammattikorkeakoulujärjestelmää uhkana musiikkialan koulutukselle. (Salminen 2003: 27, 48.) Ranta (2012) puolestaan on tutkinut duaalimallia² musiikkialalla politiikan näkökulmasta vertaillen Metropoliaa ja Sibelius-Akatemiaa keskenään.

Sibelius-Akatemian luotsaama Toive-hanke puolestaan toteutettiin vuosien 2008 ja 2011 välillä, ja se koostui useista pienemmistä tutkimuksista, joista Huhtasen (2011) kymmensivuinen artikkeli käsittelee juuri musiikkialan ammattikorkeakoulutusta ja luo lopussa kolme erilaista tulevaisuuden visiota. Näistä Huhtasen (2011: 121) luomista visiosta ensimmäinen, ”Toiminnan supistuminen”, näyttää käyvän viime vuosien kehityksen myötä toteen. Tässä kohtaa on syytä mainita myös Laakson (2009) ammattikorkeakoulujen roolia musiikkialan korkeakoulutuksessa käsittelevä artikkeli, jossa hän ruotii muun muassa koulutuksen koulutusstatusta sen pituuteen nähden sekä kilpailevien maisteritason tutkintojen vähäisyyttä ja pääkaupunkikeskeisyyttä musiikkialalla Suomessa.

Myös musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen pedagogista puolta on tutkittu. Ranta-Meyer (2000) selvitti aivan vuosituhaten vaihteessa, miten tuolloin vielä kehitteillä olleissa ammattikorkeakouluissa tulisi musiikkialan pedagoginen koulutus järjestää, jotta se palvelisi parhaimmalla mahdollisella tavalla alaa. Metropolian pedagogisista opinnoista on kirjoitettu myöhemminkin: Larna (2007) tarkastelee artikkelissaan Haaga-Helia-ammattikorkeakoulun vastuulla olevaa, yhteistyössä erikseen Metropolian ja Turun ammattikorkeakoulun kanssa järjestettävää yleisen opettajan pätevyyden antavaa koulutusta ja sen kehittämistä vuosien varrella. Pylkkä (2011) taas tutki väitöskirjassaan organisaatiomuutosten suhdetta ammattikorkeakoulujen musiikkialan opettajien työkuviin muuttumiseen yhdessä maakunnassa sijaitsevassa musiikkialan koulutusta tarjoavassa ammattikorkeakoulussa. Samaan aiheeseen Hirvonen (2009) perehtyi kaksi vuotta aiemmin omassa artikkelissaan.

² Duaalimallilla tarkoitetaan mallia, jossa maassa toimii kaksi profiililtaan erilaista, mutta toisiinsa rinnastettavaa korkeakoulutyyppiä. Hako (2012: 308) käyttää Turun konservatoriota koskevassa historiikissaan termistä suomennosta *kaksikkokorkeakoulumalli*.

Taidealojen koulutusta on tutkittu myös yleisemmästä näkökulmasta. Esimerkiksi Karhunen (2004) on kirjoittanut taidealan koulutuksesta laajan artikkelin, jossa hän sivuaa myös musiikkialaa ja ammattikorkeakoulutusta. Edellä mainittu Karhusen artikkeli on toiminut myös pohjana syksyllä 2015 Cuporen julkaisemalle Rautiaisen ja Roihan suomalaista taidealojen korkeakoulutusta käsittelevälle tutkimukselle, jonka tiimoilta järjestettiin lokakuussa 2015 Teatterikorkeakoulun tiloissa taidealojen korkeakoulutuksen seminaari, johon itsekin osallistuin. Varsinaisten tutkimusten lisäksi myös erilaiset opetus- ja kulttuuriministeriön laatimat selvitykset taidealojen ja musiikkialan koulutuksesta ovat merkittävässä asemassa. Toisaalta myös ammattikorkeakoulujen opinnäyteprosessin myötä syntyy usein uutta tietoa, joten nekin voidaan mieltää tutkimukseksi, vaikkei tuloksia vertaisarvioituissa julkaisuissa välttämättä julkistetakaan.³ Sellaisissa tapauksissa, joissa tutkimusaiheesta ei ole kattavasti tehty hanketutkimusta tai väitöskirjoja, nousevat opinnäytetyöt tutkimustuloksineen hyvin suureen rooliin, kuten esimerkiksi juuri musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen tutkimuksen kohdalla.

Aiemmin mainitussa Cuporen järjestämässä seminaarissa nousi esiin hyvin tärkeä ongelma liittyen taidealojen tutkimukseen: taidealojen koulutusta on vaikea tutkia, sillä se niputetaan hyvin usein yhteen kulttuurialan kanssa. Tämä siis tarkoittaa sitä, ettei taidekoulutusta erotella taidealojen opettajankoulutuksesta (mm. peruskoulun kuvaamataidon- ja musiikinopettajat) tai tieteellisestä taidealojen koulutuksesta (esim. musiikki- ja teatteritiede). Näin aineistossa on siis yhdessä tarpeiltaan ja työllistymiseltään hyvin erilaisten koulutusten kirjo. Lisäksi seminaarin paneelikeskustelussa Karhunen totesi taidealan työllistymisen tutkimuksen olevan hyvin vaikeaa alan työllistymistävän erilaisuudesta johtuen. (Cupore 15.10.2015.)

Samassa seminaarissa Rautiainen toteaa taidealalla olevan olemassa kaksi erillistä keskustelua – ammattikorkeakoulukeskustelu ja yliopistokeskustelu, joista hänen mielestään pitäisi keskustella enemmän yliopistoista. (Cupore 15.10.2015.) Henkilökohtaisesti

³ Ammattikorkeakouluissa tehtävää tutkimusta on myös tutkittu. Esimerkiksi Benedetto Leporilla on useitakin artikkeleja ammattikorkeakoulujen harjoittamasta tutkimuksesta, muun muassa vuonna 2008 julkaistu ”Research in non-university higher education institutions”, joka käsittelee Sveitsin ammattikorkeakoulujen tutkimustoimintaa.

en näe syytä, miksi pitäisi keskittyä vain yliopistojen taidealojen koulutuksesta keskustelemiseen, kun korkeakoulutusta tulisi tarkastella kokonaisuutena.

Ammattikorkeakoulujen musiikkialan koulutusta on tutkittu vasta viimeaikoina ja usein yhdessä muiden taidealojen koulutuksen kanssa. Kun tätä vertaa esimerkiksi kasvatustieteen saralla tehdyn yleisen ammattikorkeakoulututkimuksen määrään, näyttäytyy se edelleen varsin suppeana. Tätä vajetta pyrin paikkaamaan omalla pro gradu -tutkielmallani.

3 Diskursiivinen lähestymistapa tutkimusmenetelmänä

Seuraavaksi esittelen lyhyesti laadullisen tutkimuksen taustalla vaikuttavia ajatuksia sekä diskursiivista lähestymistapaa yleisesti ja erityisesti suhteessa musiikkitieteelliseen tutkimukseen. Lisäksi tarkastelen ja määrittelen oman pro gradu -tutkielmani kannalta diskurssin, tulkintarepertuaarin, kontekstin ja intertekstuaalisuuden käsitteitä. Retoriset keinot esittelen tarkemmin vasta varsinaisessa analyysiosiossa yhdessä analyysin kanssa.

3.1 Laadullisen tutkimuksen tausta-ajatukset

Sekä Kurki (17.2.2016) että Kiviniemi (2010: 70) luonnehtivat laadullista tutkimusta nimenomaan prosessiksi. Koska aineiston keräämisen välineenä toimii tutkija itse, kehittyvät aineistoon kohdistuvat näkökulmat ja tulkinnat vähitellen (Kiviniemi 2010: 70). Aineisto ei siis ole tutkijasta erillinen kokonaisuutensa (Kurki 17.2.2016), vaan tutkijan omat mielenkiinnon kohteet ohjaavat aineiston keruuta. Toisaalta laadullinen tutkimus voidaan nähdä prosessina myös siitä näkökulmasta, etteivät tutkimuksen vaiheet aina selvästi ole etukäteen jäsennettävissä, vaan ne muotoutuvat vähitellen tutkimuksen edetessä (Kiviniemi 2010: 70).

2000-luvun aikana laadullisen tutkimuksen käsite on laajentunut hyvin paljon, puhekielisesti ilmaistuna voitaisiin sanoa sen jopa "levinneen käsiin". Laadullinen tutkimus nähdään joukkona monenlaisia ryhmiä (Kurki 17.2.2016). Laadullisen tutkimuksen lisäksi laadullista tutkimusta voidaan kutsua esimerkiksi *taistelevaksi tutkimukseksi* (ks. esim. Suoranta & Rynnänen 2014), *feministiseksi tutkimukseksi*, tai *nomadiseksi tutkimukseksi* (ks. esim. Ikävalko & Kurki 2014). Itse kutsun näitä kaikkia yhdessä *kriittiseksi laadulliseksi tutkimukseksi* niiden erityisen kyseenalaistavuuden ja marginaaliin tai heikompien oikeuksiin suuntautuvan mielenkiinnon vuoksi. Edellä mainituille on myös yhteistä ajatus tutkijasta, joka voi ja jonka pitääkin tuoda avoimesti julki omat sitoumuksensa tutkimusta tehdessään (Kurki 17.2.2016).

Bourdieu (1985: 189) on otsikoinut rohkeasti yhden 1970-luvulla pitämistään esitelmistä: “yleistä mielipidettä ei ole”. Hän kiistää esitelmässään, että kaikilla olisi mahdollisuus ilmaista mielipidettään. Bourdieu tosin puhuu esseessään mielipidetutkimuksista, mutta esitelmässä esitettyjä ajatuksia voi hyvin tarkastella myös laadullisen tutkimuksen ja diskursiivisen lähestymistavan kannalta. Bourdieu (emt.: 190) toteaa mielipiteen olevan jokin tietynä aikana ilmenevä voimien jännitysten järjestelmä. Toisaalta Bourdieun ajatukset liittyvät vahvasti retorisiin keinoihin – kenellä on esimerkiksi oikeus oikeaan tietoon.

Bourdieu (1985: 190–191) mukaan voimankäyttöä seuraa aina sitä oikeuttamaan pyrkivä diskurssi (käsitteestä enemmän luvussa 3.4). Yhteiskunnassamme pyritään saamaan aikaiseksi kuvitelma, jossa on olemassa yksimielinen, julkinen mielipide, joka legitimoit sitä politiikkaa, jota kyseisessä mielipiteessä tuetaan. (Emt.) Ongelma on kuitenkin muun muassa se, että jokainen meistä ymmärtää ja näkee ympäröivän hiukan eri näkökulmasta, jolloin käyttämämme sanat saavat esimerkiksi erilaisia merkityssisältöjä henkilöstä riippuen. Kuten Bourdieu (emt.: 191) esitelmässään toteaa: “kaikkien voima-suhteiden ominaispiirre on, ettei niitä voida täysin käyttää, ellei niiden käyttöä voida salata”. Monet laadulliset tutkimusmenetelmien käyttäjät, diskurssianalytikot etunässä, nimenomaan pyrkivät tieteellisen tutkimuksen avulla estämään tämän kaltaisen salaamisen onnistumisen.

Jos tieto on hyödyke, jota tuotetaan johonkin tarpeeseen, kysyy Paakkari (10.2.2016) oikeutetusti, voimme koskaan olla neutraaleja, sillä se mistä puhutaan (tai toisaalta mitä tutkitaan) on aina subjektiivista. Laadullisessa tutkimuksessa ainakaan objektiivisuuteen ei toisaalta tähdätäkään, sillä tutkimuksen tuloksia ei pyritä yleistämään, kuten määrällisessä tutkimuksessa tehdään. Tosin, määrällisessäkin tutkimuksessa tuloksista voidaan tehdä sellaisia johtopäätöksiä kuin tutkija itse haluaa niistä tehtävän (Vartiainen 27.1.2016). Johtopäätös on vain yksi tulkinta monien joukossa. Mutta toisaalta: “Mitä vähemmän yleistä ja aina voimassaolevaa yritämme sanoa, sitä enemmän voimme sanoa paikallisesta, singulaarisesta ja ainutkertaisesta” (Paakkari 10.2.2016).

3.2 Diskursiivisesta lähestymistavasta yleisesti

Pro gradu -tutkielmani metodologinen tausta on diskurssianalyysissa, jonka avulla voidaan tarkastella esimerkiksi tekstien luojien asemoitumista ja ideologioita erilaisista näkökulmista (Metsämuuronen 2007: 226). Jos laadullinen tutkimus on kooste useasta eri ryhmästä, ei diskursiivinen lähestymistapakaan ole yksi yhtenäinen tutkimusmenetelmänsä, vaan kimppu erilaisia mahdollisuuksia (ks. esim. Jokinen, Juhila & Suoninen 1993a). Nieminen ja Pantti (2012: 122) kuvaavatkin sitä enemmän tutkimuksellisenä näkökulmana.

Diskurssianalyysin moninaisuudesta kertonee myös siitä käytetyt erilaiset nimitykset. Esimerkiksi Pietikäinen ja Mäntynen (2009) käyttävät diskurssianalyysista nimitystä diskurssintutkimus. Brunila (27.1.2016) taas kutsuu diskurssianalyysia pikemminkin *diskursiiviseksi lähestymistavaksi* sen moninaisuuden luonteen vuoksi. Brunilan käyttämä nimitys on mainio, sillä se kertoo kaiken olennaisen diskurssianalyysin moninaisuudesta ja muuntumisen mahdollisuuksista. Se selkeästi myös esittää diskurssianalyysin tutkimuksellisenä näkökulmana.

Ilmonen (2010: 127) kirjoittaa artikkelissaan diskursiivisella lähestymistavalla olevan mahdollista luoda monenlaisia tutkimusmetodeja tai -tekniikoita riippuen siitä, millaisia tavoitteita tai ongelmia tutkija tutkimukselleen asettaa. Jokainen diskursiivista lähestymistapaa käyttävä tutkija siis ikään kuin määrittelee vähintään osittain uudelleen diskursiivisen lähestymistavan omaa tutkimusta tehdessään. Sitä käytettäessä voidaan tehdä erilaisia sovellutuksia muun muassa retoriikan, narratologian tai keskustelunanalyysin tutkimusmenetelmistä (Nieminen & Pantti 2012: 122). Yhteistä kaikille diskursiivista lähestymistapaa käyttäville tutkijoille on kuitenkin ajatus puheen osatekijöistä sosiaalisen vuorovaikutuksen muotona, ”joka tapahtuu tiettyssä ajassa ja tiettyssä tilassa” (Metsämuuronen 2007: 226). Diskursiivisen lähestymistavan mukaisesti kieleen ja sen käyttöön liittyy aina valta-aspekti, jota tulee tarkastella kriittisesti (Nieminen & Pantti 2012: 122).

Edellä mainitun vuoksi onkin tärkeää tuoda esiin myös se konteksti, johon kirjoitukset kuuluvat. Omassa pro gradu -tutkielmassani taustoitan analysoitavan aineiston tekemäl-

lä lyhyen katsauksen ammattikorkeakoulujärjestelmän syntyyn vaikuttaneisiin seikkoihin sekä tilannekuvauksen vuosien 2011–2014 aikana tapahtuneesta ammattikorkeakoulu-uudistuksesta. Tätä kontekstoimisen keinoa tukee Metsämuurosen kommentin lisäksi myös esimerkiksi Tiainen (2005: 37) toteamus tekstien intertekstuaalisuudesta paitsi suhteessa aiempiin ja rinnakkaisiin teksteihin myös ihmisten ymmärrykseen teksteistä muiden (mahdollisesti aiheeseen) liittyvien tekstien myötä syntyneen kompetenssin avulla. “Riippuu siis aina paitsi tekstistä myös sen lukijasta, millaisia merkityksiä se saa” (Tiainen 2005: 37).

Valtonen (1998: 99) ilmaisee asian niin, ettei diskurssi yksinään riitä todellisuuden konstruoimiseen. Mustaa ei voi ymmärtää mustaksi, ellei sen lisäksi ole myös valkoista ja harmaan eri sävyjä (Valtonen 1998: 99). Vaikka pro gradu -tutkielmani onkin “vain” analyysi jostakin tietystä tekstikokoelmasta, näen tarpeelliseksi, että lukijalla on mahdollisuus muodostaa itsenäisesti oma, monipuolinen käsityksensä analyysista ja sen esitlemästä aineistosta.

Diskursiivisessa lähestymistavassa kieli nähdään sellaisena käytäntönä, joka paitsi kuvaa ympärillämme olevaa maailmaa, myös uusintaa ja muuntaa sosiaalista todellisuutta, jossa elämme (Jokinen ym. 1993b: 18). Valtosen (1998: 97) mukaan mikään ilmiö ei ole etukäteen merkityksellistetty, vaan sen merkitys muodostuu kieltä käytettäessä. Tutkimuksen ja tiedon arvolatautuneisuus kytkeytyy siis myös diskurssiin, sillä diskurssit ovat samaan aikaan sekä sääteleviä että tuottavia (Brunila 27.1.2016). Diskursiivista lähestymistapaa käyttävää tutkijaa kiinnostaa, miten erilaisia faktoja, kategorioita tai teemoja, esimerkiksi ammattikorkeakoulujen musiikin koulutuksen supistaminen tai laadukas musiikkialan koulutus, tuotetaan kielessä. Toisaalta, tutkija voi myös keskittyä tapoihin, joilla vaikkapa yliopistollisen koulutuksen paremmuus luonnollistetaan. Tarkoitus on siis muodostaa kuvaus siitä, miten jokin sosiaalinen todellisuus rakentuu. (Jokinen ym. 1993b: 22–23.)

Eskola ja Suoranta (ks. Ilmonen 2010: 127) ovat sitä mieltä, että diskursiivinen lähestymistapa nojaa kahteen toisistaan poikkeavaan käsitykseen kielestä. Kieli on joko todellisuuden kuvaaja tai todellisuuden rakentaja (Ilmonen 2010: 127). Nämä kaksi kieli-

käsitystä on kuitenkin mahdollista myös yhdistää: diskurssi samalla siis säätelee tiettyyn ryhmään kuuluvien ajattelua ja tuottaa ajattelun mukaisia tuloksia. Kuten Brunila (27.1.2016) toteaa viitatessaan sukupuoleen liittyvään dikotomiaan⁴, täten päädyimme nopeasti kiertämään pientä kehää, vaikka ulospääsy voisi olla hyvinkin lähellä.

Myös Vuori (2001: 81) ottaa osaa tähän keskusteluun väitöskirjassaan ja toteaa mainiosti, että diskurssit opitaan ja osataan ”usein niin hyvin, että niitä ei arjessa enää tunnusteta opituiksi ja osatuiksi, vaan yksinkertaisesti totuudeksi tai normaaliksi asioiden tilaksi”. Lisäksi Vuori (2001: 85) toteaa binääristen ajattelumallien hallitsevan länsimaista ajattelua niin vahvasti, että niiden ylittäminen on hankalaa. Tämän olen huomannut oman tutkimusaiheeni musiikkialan, erityisesti ammattikorkeakouluissa annettavan korkeakoulutuksen kohdalla. Koulutusjärjestelmien dualistisuus, mutta myös kaksijakoisuus: ammattikorkeakoulut käytännönläheisinä ja Sibelius-Akatemia tieteellis-taiteellisena, on niin vahvasti läsnä, että opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiehistä lähtien ihmisten on vaikeaa havaita, miten päällekkäistä kahden eri järjestelmän tuottama koulutus käytännön tasolla on.

3.3 Diskursiivinen lähestymistapa musiikintutkimuksessa

Musiikkitieteessä on jo pitkään tehty muutakin kuin musiikkianalyttistä tutkimusta, ja nykyisin musiikkia voidaankin tutkia esimerkiksi esteettisenä kokemuksena, terapeuttisena ilmiönä tai kasvatuksen ilmentymänä. Joka tapauksessa musiikin merkitys suomalaiselle kulttuurille sen tukijana ja kulttuuristen juurienne vahvistajana on tunnustettu jo 1800-luvulla, vaikkakin tuolloin musiikki on ymmärretty enemmän auditiivisen kokemuksen tai teoksen kautta kuin esimerkiksi sinänsä kulttuurisena ilmiönä ja kontekstina, kuten omassa tutkimuksessani sen näen. (Eerola, Louhivuori & Moisala 2003: 9.) Nykyisin musiikki siis ajoittain hämärtyy vaikeammin havaittavaksi päätutkimuskohteenä.

⁴ Vaikka esimerkiksi Vuori (2001: 84–88) ja Brunila (27.1.2016) tahoillaan käsittelevätkin paljon nimenomaan sukupuolta ja siihen liittyvää binääristä ajattelua, voidaan heidän esittämiään ajatuksia käyttää melko helposti myös oman pro gradu -aiheeni maailmassa vaihtamalla vain nainen ja mies tai feminiininen ja maskuliininen ammattikorkeakouluksi ja yliopistoksi.

Musiikkia ei nähdä enää yhtä vahvasti autonomisena ilmiönä, vaan esimerkiksi *kulttuurisen musiikintutkimuksen* näkökulman mukaan musiikki voidaan käsittää läpeensä sosiaalisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Kulttuurinen musiikintutkimus ei myöskään pyri piilottamaan tutkimuksen poliittista luonnetta, vaan musiikkia tai musiikkikulttuurista ilmiötä tulee tarkastella siihen liittyviin taloudellisiin, sosiaalisiin ja poliittisiin yhteyksiin kytkettynä. Musiikintutkijoilla on siis aiemmin ollut vääristynyt kuva musiikkitieteestä epäpoliittisena tieteenä. (Leppänen & Moisala 2003: 71–72, 77–78.) Kulttuurinen musiikintutkimus pohjautuu pitkälti yleiseen kulttuurintutkimukseen, jossa pidetään tavoiteltavana tutkimusperinteen rajojen jatkuvaa muuntumista ja olemista erilaisten kiistojen ja keskustelujen kohteena (Leppänen & Moisala 2003: 76).

Leppänen ja Moisala (2003: 72) toteavat oivallisesti, että “ilman kulttuurisen kontekstin huomioonottamista on mahdotonta ymmärtää, miten erilaiset ihmisryhmät rakentavat identiteettiään suhteessa musiikkiin”. Vaikka Leppänen ja Moisala tarkoittavat musiikilla pikemminkin jotakin soivaa kuin siihen liittyvää kulttuuris-yhteiskunnallista traditiota, voidaan kaikkea edellä mainittua soveltaa myös esimerkiksi musiikin korkeakoulutuksen tarkastelussa. Leppänen ja Moisala (2003: 73) jatkavat edelleen, että kulttuurisella musiikintutkimuksella voidaan tarkastella eri musiikinlajien arvottamisen prosessia kulttuurisena ilmiönä. Yhtä lailla sanan *musiikinlaji* tilalle voidaan asettaa *musiikin koulutusmuodot* ja näin pohtia artikkelissa esitettyjä muodossa: Kuka päättää tai kenellä on valta päättää musiikin koulutusmuotojen hierarkiasta? Mitkä ja millaiset ovat koulutusmuotojen erojen luomisen strategiat? Millaisia seurauksia koulutusmuotojen arvottamisella on? Tärkeintä on tarkastella “kriittisesti ja kontekstilähtöisesti kaikkia musiikkiin ja musiikintutkimukseen sitoutuneita arvojärjestelmiä” (Leppänen & Moisala 2003: 83).

Kulttuurisessa musiikintutkimuksessa tunnustetaan paitsi tutkimuskohteen poliittisuus myös tutkijoiden valta tutkimusta tehdessä. (Leppänen & Moisala 2003: 78.) Täten kulttuurinen musiikintutkimus on mukana siinä samassa keskustelussa, jota olen kuvannut jo laadullista tutkimusta ja tausta-ajatuksia käsitellessäni. Leppänen ja Moisala (2003: 78) toteavat jo tutkimuskohteen valitsemisen itsessään lisäävän sen musiikkitieteellistä merkitystä. Toisaalta, paitsi että tutkijalla on valtaa, tutkijalla on myös identiteetti, joka osaltaan määrittää tutkijan asemoitumista suhteessa tutkimuskohteeseen. Kuten on jo

aiemminkin todettu, “[tutkija] ei voi mitenkään tarkastella tutkimuskohdettaan etäältä ja objektiivisesti, sillä hän itse kaikkine kokemuksineen, musiikkikäsitteellisen ja ideologioineen on väistämättä mukana siinä prosessissa, jossa tieteellistä tietoa tuotetaan”. (Leppänen & Moisala 2003: 82–83.) Ei ole siis yhdentekevää, mitä tutkitaan tai millaiseksi tutkimuskohde määritellään. Diskursiivista lähestymistapaa hyödyntävät musiikkitieteelliset tutkimukset voidaankin hyvin usein sijoittaa kulttuurisen musiikintutkimuksen piiriin.

Suomalaisessa musiikkitieteessä on jonkin verran käytetty diskursiivista lähestymistapaa tutkimuksen metodina. Esimerkiksi Leppäsen (2000) väitöskirjassa *Viulisti, musiikki ja identiteetti* käytetään diskurssianalyttistä otetta selvittämään, millaisia viulistin ja musiikin merkityksellistämisen tapoja mediateksteissä esiintyy vuoden 1995 Sibeliusviulukilpailujen aikana. Sallinen taas (2003) mainitsee omassa pro gradu -tutkielmassaan Taljan väitöskirjan *Musiikki, kulttuuri, kirjasto*, jossa diskurssianalyysin avulla tutkitaan muun muassa musiikkikirjastojen aineistonvalintaa sekä tehtäviä. Toisaalta taas Tiainen (2005) tutkii kirjassaan *Säveltäjän sijainnit* diskursiivisen lähestymistavan avulla, millaisia identiteettejä ja musiikkikäsitteitä taiteilijuuteen liittyy Heinisen ja Rautavaaran teksteissä. Tiainen ei ole toki ainoa, joka diskursiivisen lähestymistavan keinoin on tarkastellut identiteettien kehittymistä musiikissa. Heiniö (1999) tarkastelee kirjassaan *Karvalakki kansakunnan kaapin päällä* suomalaisuuden rakentamista Kokkosen ja Sallisen oopperoita käsittelevissä kirjoituksissa. Sallisen (2003) oma pro gradu -tutkielma on myös osa musiikkitieteellisen diskurssianalyysin perinnettä ja erityisen lähellä oman pro gradu -tutkielmani aihetta.

Lisäksi esimerkiksi Helsingin yliopiston musiikkitieteen oppiaineessa on tehty diskursiiviseen lähestymistapaan nojaavia opinnäytteitä. Näistä esimerkkeinä voidaan mainita Vesan (2005) ja Rannon (2016) pro gradu -tutkielmat. Ranto (2016) tarkastelee omassa tutkielmassaan Bergströmien muusikkopariskunnan taiteilijuuden representaatiota 1900-luvun lopun aikakauslehdissä. Se on siis tematiikaltaan hyvin lähellä edellä mainittua Taisen (2005) kirjaa. Vesa (2005) puolestaan tutkii Yle Musiikin musiikkiuutisia symbolisen vallan diskurssin näkökulmasta.

3.4 Diskurssin ja tulkintarepertuaarin käsitteet

Nieminen ja Pantti (2012: 123) toteavat *diskurssin* olevan vakiintunut tapa puhua jostakin asiasta. Diskurssin käsite on kuitenkin hankala, koska eri tutkijat viittaavat sillä eri asioihin. (Nieminen & Pantti 2012: 122.) Jokinen ynnä muut (1993b: 26–27) näkevät *diskurssin* ja *tulkintarepertuaarin* käsitteiden olevan niin läheistä sukua keskenään, että ne ovat lähes toistensa synonyymeja. Niinpä he määrittelevät molemmat “verrattain eheiksi säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemeiksi, jotka rakentuvat sosiaalisissa käytännöissä ja samalla rakentavat sosiaalista todellisuutta” (Jokinen ym. 1993b: 27). Käsitteet eivät kuitenkaan ole toistensa täydellisiä synonyymeja, sillä diskurssin voidaan nähdä soveltuvan paremmin ilmiöiden historiallisuuden, institutionaalisten käytäntöjen sekä valtasuhteiden analyysiin. Tulkintarepertuaari taas soveltuu Jokisen ja muiden mukaan paremmin arkikielenkäytön analysointiin. (Jokinen ym. 1993b: 27–28.)

Vuori (2001: 81–82) tukeutuu omassa väitöskirjassaan diskurssin käsitteestä puhuessaan Foucault’n ajatteluun. Vuoren mukaan Foucault’n painotus diskursseissa on siinä, että ne muovaavat paitsi puheen alla olevia kohteita myös kohteista puhuvia itseään. ”Diskurssit tuottavat sitä, mitä voidaan sanoa, ja sen, mistä ei puhuta” (Vuori 2001: 81). Vuori (2001: 82) tuo esiin myös ajatuksen diskursiivisesta lähestymistavasta ainaisena valtasuhteiden analyysinä ja vallan käyttönä. Myös Heiniö (1999) sanoo muutaman sanan valtasuhteista diskurssianalyysissa, mutta toteaa, ettei hänen tarkoituksenaan ole eritellä valtasuhteita.

Itse en omassa tutkielmassani pidä diskurssia ja tulkintarepertuaaria toistensa synonyymeina, vaan näen ne ylä- ja alakäsitteenä, kuten esimerkiksi Sallinen (2003: 7) omassa pro gradu -tutkielmassaan. Pro gradu -tutkielmassani määrittelen diskurssin siis laajaksi yläkäsitteeksi, joka koostuu erilaisista tulkintarepertuaareista. Sallisen (2003: 7) tapaan määrittelen tulkintarepertuaarin sellaiseksi merkityssuhteiden “yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, jossa toistuvat tietyt sanastolliset ja tyyllilliset piirteet sekä retoriset keinot”.

Yksinkertaistettuna tulkintarepertuaarit ovat diskurssin eri näkökulmien ilmentymiä ja täten ne voivat siis olla keskenään ristiriitaisia. Tulkintarepertuaarit koostuvat useista erilaisista teemoista, jotka voivat ilmetä useammassa eri tulkintarepertuaarissa eri näkö-

kulmista katsottuina. Jako on varsin järkevä, ja itse asiassa näin määriteltynä diskurssi ja tulkintarepertuaari solahtavat juuri niihin uomiin, jotka Jokinen ynnä muut (ks. 1993: 27–28) mainitsevat.

Tulkintarepertuaarit, kuin myös diskurssit, voivat olla keskenään kilpailevia tai rinnakkaisia merkitysjärjestelmiä (Jokinen ym. 1993b: 29). Laadullista tutkimusta käsittelevässä luvussa esittelin Bourdieun ajatuksia mielipiteestä ja valtasuhteista. Myös Jokinen ynnä muut (1993b: 29) tuo esille valtasuhteiden merkityksen diskurssien hierarkiassa: jokin diskurssi saa usein muita vahvemman aseman yleisessä keskustelussa, jolloin siitä muodostuu itsestään selvänä pidetty, muita vaihtoehtoisia totuuksia vaijenta totuus.

3.5 Konteksti ja intertekstuaalisuus

Intertekstuaalisuus ja konteksti ovat tärkeitä elementtejä tekstien tulkinnan ja siten siis myös diskursiivisen tutkimuksen kannalta. *Konteksti* käsitteenä on hyvin moniulotteinen, mutta tiivistettynä sen voisi määrittellä tarkoittavan tekstin suhteuttamista tekstin tekemiseen, tuottamiseen ja tulkintaan liittyviin tekijöihin.⁵ Kontekstia voidaan tarkastella yksinkertaisimmillaan pelkän tekstin tasolla, mutta sitä voidaan tarkastella suuremmallakin tasolla, esimerkiksi yhteiskunnallisena tai historiallisena kontekstina. (Nieminen & Pantti 2012: 108–109.)

Diskursiivisessa lähestymistavassa konteksti on vahvasti läsnä paitsi teksteissä itsessään myös niitä tutkittaessa. Kuten Nieminen ja Pantti (2012: 109) kirjoittavat, tutkittavaa aineistoa analysoitaessa nousee esiin tutkijan konteksti, joka määrittää aineistoa omasta näkökulmastaan. Edellä mainittu myös vahvistaa ajatusta tutkimuksen täydellisen neutraalisuuden tai objektiivisuuden mahdottomuudesta, kuten olen jo laadullista tutkimusta esittelevässä luvussa todennut.

⁵ Tekemisen kontekstilla tarkoitetaan tekstin, puheen ja kuvan syntyhetken reaalista historiallista tilannetta, kun taas tuottamisen kontekstin käsitteellä tarkastellaan, miten tekstiä käytetään julkisuudessa: millaisen kokonaisuuden osa se on, miten se liittyy muuhun materiaaliin tai millaisia intertekstuaalisia viitauksia sillä on. Tulkinnan konteksti on taas sitä, kun teksti ja lukija kohtaavat toisensa ja niiden tarinat kietoutuvat toisiinsa. (Nieminen & Pantti 2012: 109.)

Intertekstuaalisuuden käsitteellä pyritään kuvaamaan kielenkäytön historiallista ja sosiaalista ulottuvuutta. Ajatus intertekstuaalisuudesta korostaa sitä, ettei teksti synny tyhjiöön, vaan se liittyy ja kiinnittyy joko näkyvästi tai näkymättömästi muihin teksteihin. Tekstissä on aina jälkiä muista samanaikaisesti ja ennen sitä esiintyvistä teksteistä. Intertekstuaalisuus ei tarkoita ainoastaan sanojen tai fraasien kierrättämistä, vaan samalla tavalla genret, narratiivit ja diskurssit siirtyvät erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 116–118.) Lyhyesti ilmaistuna intertekstuaalisuus siis sisältää ajatuksen, että lukijan lukunäkökulmaan vaikuttaa aiemmin tapahtunut altistuminen muille aiheita käsitteleville teksteille (Nieminen & Pantti 2012: 112). Vuori (2001: 91) kirjoittaakin mainiosti intertekstuaalisen tietämyksen johdattavan lukijan lukemaan tietynlaisia merkityksiä ensisijaisesti joihinkin toisiin verrattuna ja toisaalta käyttämään tiettyjä tekstejä tietyllä tavalla.

Intertekstuaalisuuden avulla pystymmekin asettamaan diskursiivisen tutkimuksen yhteiskunnalliseen, historialliseen ja kulttuuriseen kontekstiin. Tehdessämme analyysia valitusta aineistosta tarkastelemme samaan aikaan analyysin alla olevaa tekstiä ja tähyämme sen juuria aiemmassa käytössä. Intertekstuaalisuutta voidaan lähestyä *indeksikaalisuuden* käsitteellä, joka tarkoittaa siis linkkiä alkuperäisen tekstin ja sitä hyödyntävän uuden tekstin välillä. Indeksikaalisuudella on mahdollista luoda syy–seuraussuhteita nykyisen ja aiemman kielenkäytön välille. Näin indeksikaalisuus myös liittyy intertekstuaalisuuden ja kontekstin käsitteitä toisiinsa, sillä *indeksin merkkiä* on mahdollista ymmärtää vain, jos se on aikaisemmasta kontekstista tuttu. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 120–121.)

Blommaertin (ks. Pietikäinen & Mäntynen 2009: 122) *sosiolingvistisen skaalan* käsitteen avulla meidän on mahdollista pureutua entistä syvemmälle kielenkäytön intertekstuaalisuuteen. Edellä mainitun käsitteen avulla pyritään paremmin hahmottamaan sitä, millaisia erilaisia uusia merkityksiä merkitykset ja niiden tuottamisessa käytettävät resurssit saavat siirtyessään kontekstista toiseen. Esimerkiksi jotakin tekstiä käännettäessä käännettävä teksti sisältää omat kulttuuriset merkityksensä, jonka lisäksi käänntöprosessissa tekstin kääntäjä tuo siihen oman yhteisönsä kontekstin, diskurssit ja käytänteet. Merkitysten muodostuminen on siis liikkumista eri tasojen ja kerrostuvien ilmiöiden,

kuten yksilön ja yhteisön, välillä. Kuten Pietikäinen ja Mäntynen (2009: 122) toteavat: ”Skaalan käsite auttaa näkemään merkityksen rakentumisen dynaamisuuden”. Myös esimerkiksi *moniäänisyyden* käsitteellä voidaan kuvata intertekstuaalisuutta. Tiivistettynä moniäänisyydellä tarkoitetaan monien eri äänien läsnäoloa tekstissä. Se voidaan Bah-tinin tavoin ajatella tekstien dialogisuudeksi, sillä aktivoituhan moniäänisessä kielen-käytössä useita eri konteksteja. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 123.)

Diskurssit ja tulkintarepertuaarit voivat sekoittua myös keskenään, jolloin voidaan pu-hua *interdiskursiivisuudesta* tai *hybridiydestä*. Tällainen sekoittuminen on kenties abst-raktimpaa kuin moniäänisyys, mutta yhtä kaikki hyvin tärkeä elementti diskursiivisen lähestymistavan kannalta, sillä “[esimerkiksi diskurssien] sekoittuminen on monesti merkki muutoksesta tai poikkeuksellisesta tilanteesta”. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 129.)

3.6 Retorisuus ja retoriset keinot

Jokisen ja Juhilan (1999: 55) mukaan diskurssianalyttiselle tutkimukselle on leimaavaa toisistaan erilaiset tutkimusorientaatiot tai -ratkaisut. Artikkelissaan he jakavatkin dis-kursiivisen tutkimuskentän ulottuvuuspareihin. Ulottuvuusparit voidaan nähdä janana, jonka molemmat päät ovat yleensä läsnä diskursiivista tutkimusta tehdessä. Tutkimuk-sesta riippuu, miten painopiste janalla sijoittuu. Se voi yhtä lailla olla jommassakum-massa päässä tai keskellä, minkä lisäksi painopiste voi myös vaihdella edetessä saman tutkimuksen sisällä vaiheesta toiseen. (Jokinen & Juhila 1999: 55.) Toisaalta en näe syy-tä, miksei samaan tutkimukseen olisi mahdollista sisällyttää myös useampaa eri ulottu-vuusparia.

Yhdeksi tällaiseksi janamaiseksi ulottuvuuspariksi Jokinen ja Juhila (1999: 77) mainit-sevat *retorisuuden* ja *responsiivisuuden*. Mainittu ulottuvuuspari vie tutkimuksen suun-taa merkitysten tuottamisen tapoihin, jolloin kysymme esimerkiksi miten Metropolian musiikkikoulutuksen laatua tuotetaan. (Jokinen & Juhila 1999: 77.) Janan ääripäiden retorisuuden ja responsiivisuuden välistä eroa voisi määritellä niin, että responsiivisuus tarkoittaa enemmän merkitysten yhdessä rakentamista, kun taas retorisuus on enem-

mänkin kahtaalle vetämistä. Jokinen ja Juhila (1999: 77) kuvaavatkin retorisuutta tietylle yleisölle kielenkäytön avulla tapahtuvaksi vakuutteluksi. Retorista analyysia tehtäessä todellisuuden tulkinnallinen luonne korostuu entisestään (Jokinen 1999: 127). Janan ääripäät eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois, vaan ne voivat esiintyä tutkittavassa aineistossa yhtä aikaa, kuten edellä olenkin jo maininnut.

Jonkin aineiston retorisuutta tutkittaessa voidaan käyttää apuna *faktuaalistamisstrategian* käsitettä. Faktuaalistamisstrategia voidaan lyhyesti määritellä “sellaiseksi vakuuttelun muodoksi, jota käyttämällä jonkun tiedon totuusarvosta tulee niin suuri, että kyseinen versio vaikuttaa itsestään selvältä ja ainoalta oikealta” (Jokinen & Juhila 1999: 79). Näin ollen retoriset keinot yhdessä ja erikseen muodostavat erilaisia faktuaalistamisstrategioita. Toisaalta voidaan puhua *faktan konstruomisesta*, jolla tarkoitetaan yritystä saada sosiaalisen todellisuuden konstruktiivinen luonne hämärtymään ja vaientaa vaihtoehtoiset todellisuudet (Jokinen 1999: 129).

Jokinen (1999: 128) toteaa puhuja–yleisösuhteen olevan yksi keskeisimmistä ja ehkä tärkeimmistä ulottuvuuksista argumentoinnissa, sillä puhe on aina myös puhetta jollekin tai jollekulle. Retoriikalla pyritään vakuuttamaan ja sitouttamaan usein jokin tietty yleisö, joten paitsi retorisen analyysin myös diskursiivisen lähestymistavan kannalta ylipäänsä yleisösuhteen tarkasteleminen jonkin todellisuuden rakentamisessa on ensiarvoisen tärkeää. Yleisösuhteen kautta voidaan omalta osaltaan havainnoida keskustelun arvomaailmaa. Kuka nähdään vakuuttamisen arvoisena ja mahdollisesti miksi?

Potter (ks. Jokinen 1999: 130) jakaa retorisen argumentaation kahteen eri ulottuvuuteen: hyökkäävään ja puolustavaan retoriikkaan. Puolustavalla retoriikalla tarkoitetaan oman aseman ja argumentoinnin vahvistamista siten, ettei sitä voida vahingoittaa, kun hyökkäävällä retoriikalla puolestaan pyritään vasta-argumentin sisällön esiintuomiseen epäsuotuisassa valossa. Puolustava ja hyökkäävä retoriikka eivät kuitenkaan kielenkäyttäjän kannalta ole toistensa täysinäisiä vastakohtia, vaan ne voivat esiintyä jopa yhtä aikaa samassa puheenvuorossa. (Jokinen 1999: 130, 155–156.) Lisäksi puolustavassa ja hyökkäävässä retoriikassa käytettävät retoriset keinot ovat hyvin pitkälti samoja (Joki-

nen 1999: 130), niissä näkyy ainoastaan näkökulmaero riippuen, käyttääkö puhuja puolustavaa vai hyökkäävää retoriikkaa.

Retorisilla keinoilla voidaan keskittyä joko väitteen esittäjään tai esitettyihin argumentteihin, vaikkakin mainitut puolet kietoutuvat monasti myös toisiinsa. Väitteen esittäjään keskittyvillä keinoilla viitataan siihen, että jonkin argumentoinnin kannattaminen on helpompaa, mikäli sen esittäjä vaikuttaa luotettavalta. Esitettyihin argumentteihin keskittyvillä keinoilla puolestaan viitataan tapoihin saada oma argumentti näyttämään totuudelliselta ja kannatettavalta. (Jokinen 1999: 132–133.) Tulen esittelemään erilaisia retorisia keinoja tarkemmin tutkimukseni analyysiosiossa luvuissa 6–8.

3.7 Analysoitava aineisto

Pro gradu -tutkielmani aineisto koostuu sekä kirjoitetuista teksteistä että radiohaastattelusta. Metropolian musiikkikoulutus on ollut verrattain paljon erilaisen kirjoittelun ja julkisen huomion kohteena. Näin on ollut siis mahdollista koota runsas ja monipuolinen vertailuaineisto. Metropolian musiikin koulutuksen saama julkinen huomio ja kommentoinnin into kertovat myös osaltaan keskustelun tärkeydestä. On kuitenkin toisaalta myös todettava, ettei kommentointia ole tullut lehtien palstoilla mitenkään erityisen runsaasti musiikkialan ulkopuolelta. Aineiston valinnan kriteerinä olen käyttänyt sitä, että teksti tai haastattelu jollakin tapaa kommentoi ja mainitsee Metropolian musiikkikoulutuksen sisällössään. Aineiston ajallinen haarukka on melko laeva. Ensimmäiset tekstit on julkaistu jo vuonna 2009, kun taas viimeisimmät ovat peräisin vuodelta 2013. Tekstien laajuus vaihtelee muutaman rivin kommentista usean sivun lehtiartikkeleihin.

Aineisto on tekstityypiltään hyvin rikasta sisältäen niin lehti- ja mielipidekirjoituksia, kannanottoja, haastatteluja, kolumneja kuin blogikirjoituksiakin. Aineistoon sisältyy Yleisradion kanavilla tehtyjä radiohaastatteluja, jotka kaikki kolme ovat olleet osana *Kultakuume*-ohjelmaa. Erilaisia kannanottoja eri institutionaalisilta tahoilta on viisi. Blogikirjoituksia on kaksi kappaletta. Mielipidekirjoituksia on kolme, joista yksi kirjoitus on julkaistu *Turun Sanomissa* ja muut *Helsingin Sanomissa*. Erinäisiä uutisia, artikkeleita ja kolumneja *Helsingin Sanomissa*, *Amfionissa*, *Hufvudstadsbladetissa* ja *Yleis-*

radion nettisivuilla julkaistuna on yhteensä 20, joista tässä analyysissä tarkemman tarkastelun alle olen valinnut yhdeksän tekstiä. Tekstien kirjoittajakavalkadi on laajahko, vaikkakin esimerkiksi Katri Kallionpäältä on aineistossa useampi teksti. Facebook-päivitykset olen kerännyt *Metropolian klassinen musiikki säilytettävä* -ryhmästä. Tutkimusaineistosta on jätetty pois kaikki keskusteluun liittyneet videot.

Aineiston teksteistä kaikkein laajin on musiikin koulutusohjelman opiskelijayhdistyksen Musiikinopiskelijat Ruoholahdesta MURU ry:n *Adressit.comiin* tekemä adressi *Metropolian musiikin koulutusohjelman puolesta*, joka sisältää adressitekstin lisäksi 41 kommenttia. Adressiin kerättiin nimiä vuoden 2013 aikana 27.5.2013 lähtien (MURU ry 27.5.2013). Adressi luovutettiin Metropolian toimitusjohtaja-rehtori Riitta Konkolalle 17.9.2013 ja saman kuun lopussa opetus- ja kulttuuriministeriölle (Opiskelijayhdistys MURU ry 13.9.2013). 30.9.2013 mennessä adressin oli kirjoittanut nimensä 2374 henkilöä, ja siihen on ilmestynyt nimiä vielä vuoden 2014 aikana (adressin allekirjoitukset s. a.).

Adressiin kirjoitettiin 41 kommenttia aikavälillä 27.5.–7.11.2013. Tarkemman analyysin ulkopuolelle jätän yhteensä 6 kommenttia, jotka ovat pituudeltaan yhden lauseen mittaisia eivätkä tutkimani aiheen kannalta informatiivisia. Helpottaakseni kommentteihin viittaamista, tulen pro gradu -tutkielmassani viittaamaan niihin merkinnällä #kommentin numero (siis esim. adressin kommentti #1). Kommentoijien on ollut mahdollista kirjoittaa nimimerkillä tai vieras-statuksella. Koska suuri osa kommentoijista ei ole käyttänyt nimimerkkiä, edellä mainittu viittauskäytäntö on perusteltu.

4 Ammattikorkeakoulujärjestelmän synty

Kuten Nevala ja Rinne (2012: 203) toteavat, korkeakoulutus on 1950-luvulta lähtien käynyt läpi monia muutoksia sekä Suomessa että ulkomailla. Korkeakoulutuksen alalla on tapahtunut suuria rakenteellisia muutoksia samalla, kun koko sektori on toisesta maailmansodasta lähtien laajentunut. Myös valtion rooli korkeakoulutuksessa on radikaalisti muuttunut lähestyttäessä nykypäivää. Nevalan ja Rinteen (ems.) sanoin: ”muroskausista on siirrytty miltei jatkuvan muutoksen tilaan”. Tärkeintä on kuitenkin huomata, ettei korkeakoulutusta ja yliopistoja voida enää tällä vuosituhannella käsittää synonyymeina toisilleen. Nykyisin korkeakoulutuksen piiriin kuuluvat tiede- ja taideyliopistojen lisäksi myös ammattikorkeakoulut. Suomi on siirtynyt universaalista yliopistomallista korkeakoulutuksen duaalimalliin. Duaalimallin ottaminen käyttöön korkeakoulutussektorilla on omalta osaltaan edesauttanut koulutuksen luonteen muuttumista eliittiyliopistosta massakorkeakoulutukseksi. (Emt.: 203, 227; Antikainen & Rinne 2012: 468–469.)

Ammattikorkeakoulujärjestelmän luominen on yksi suomalaisen koulutuspolitiikan merkittävimpiä aikaansaannoksia ja reformeja sitten 1970-luvulla tapahtuneen peruskoulu-uudistuksen. Olihan suomalainen korkeakoulutus saanut olla melko rauhassa 350-vuotisen taipaleensa aikana (Orelma 1992: 119). Vaikka itse järjestelmä luotiin varsinaisesti vasta 1990-luvun alkupuolella varsin pikaisella aikataululla, korkeakoulutuksen laajentumisen suunta voidaan nähdä jo 1950-luvulla, jolloin ensimmäiset korkeakoulutuksen laajentumista tutkineet komiteat perustettiin. (Kettunen, Jalava, Simola & Varjo 2012: 34, 55–56; Orelma 1992: 11.)

4.1 Haparoiden kohti ammattikorkeakoulua

Korkeakoululaitoksen laajentuminen tuli ajankohtaiseksi vuonna 1965, kun presidenttinä toiminut Kekkonen perusti työryhmän uudistamaan korkeakoululaitosta, joka ehti kuitenkin laajeta jo ennen työryhmän linjausten pohjalta valmistellun kehittämissäin voimaantumista. Kehittämissäin oli kuitenkin suuri merkitys korkeakoulutuksen tulevai-

suudelle Suomessa, sillä se määritteli koulutuksen suunnan aina 1980-luvulle saakka. Yksi syy korkeakoululaitoksen alueelliseen laajentumiseen ja määrälliseen kasvuun oli varmasti myös kasvava ylioppilaiden joukko, jota vielä 1970–1980-luvuilla pyrittiin ohjaamaan nimenomaan yliopistoihin. 1980-luvun jälkipuoliskolla ylioppilaita alettiin ohjata myös ammatillisiin oppilaitoksiin. (Nevala & Rinne 2012: 205–207, 212.)

Ammattikorkeakoulut mainittiin suomalaisessa koulutuskeskustelussa ensimmäistä kertaa 1960-luvun lopulla. Seinäjoelle oltiin perustamassa Tampereen yliopiston sivutoimipistettä, jonka tarkoitus mitä ilmeisimmin oli olla ainoastaan välitutkintoon tähtäävä ”ammattikorkeakouluyksikkö”. 1970-luvun puolella ammattikorkeakoulun tyyppisiä oppilaitosehdotelmia oli jo useampia. Näistä kenties tunnetuin on vuonna 1971 julkaistu teknillisen opetuksen komitean mietintö, jossa ehdotettiin insinöörikorkeakoulun perustamista. Myös hoitotieteen alalla haikailtiin maakunnallisia sairaanhoitajakorkeakouluja. (Orelma 1992: 11.) Suomen korkeakoululaitoksen kehittäminen oli siis vääjäämättä suuntaamassa kohti ammattikorkeakoulujärjestelmää. Muualla maailmassa oltiin tässä asiassa jo huomattavasti edellä, esimerkiksi Saksassa ammattikorkeakoulut olivat 1970-luvulta lähtien olleet osa maan korkeakoululaitosta (Orelma 1992: 22; Jääskeläinen 2000: 22–24).

Orelma (1992: 11) esittää tutkimusraportissaan mielenkiintoisen huomion: vaikka Suomessa ei ennen 1990-lukua ollut varsinaisia ammattikorkeakouluja, voi esimerkiksi 1940-luvulla perustetut opettajakorkeakoulut mieltää ammattikorkeakouluiksi. Jussi-Pekka Aukia (1997: 25) taas toteaa oivasti Sibelius-Akatemian olleen ”nykyisessä mielessä aito ammattikorkeakoulu” ennen 1980-luvulla tehtyä tutkintouudistusta, jonka myötä Sibelius-Akatemiassa aloitettiin tutkimustyö. Niinpä Suomessakin voidaan katsoa olleen jo pitkään ammattikorkeakoulutyypistä koulutusta, vaikkei sitä ennen 1990-lukua sellaiseksi virallisesti kutsuttukaan.

4.2 Visiosta toteutukseen

Kun ammattikorkeakoulujärjestelmää alettiin luoda 1990-luvun alussa, vision tavoitteena oli yksinkertaisesti ylioppilaiden suuren määrän myötä yliopistojen suuntaan synty-

neen paineen purkaminen. Tarkoituksena oli luoda uusi korkeakoulumalli, jolla voitaisiin tuottaa jatko-opintokelpoisuus yliopistoissa opintoaikoja samalla lyhentäen. Toisaalta tarkoitus oli muuttaa suomalaista koulutusjärjestelmää kansainvälisesti vertailukelpoisemmaksi, mutta myös lisätä ammatillisen koulutuksen vetovoimaa ylioppilaiden parissa. (Jääskeläinen 2000: 18–19, Kettunen ym. 2012: 56, Nevala & Rinne 2012: 216–217.) OECD oli vihjaillut tämän suuntaista jo vuoden 1982 koulutuspoliittisessa maatutkimuksessaan (Antikainen & Rinne 2012: 454).

Opetusministeri Taxellin asettaman työryhmän esittämä malli herätti paitsi epäilyksiä, myös uteliaisuutta. Uteliaisuudesta huolimatta koko opistoasteen siirtäminen ammattikorkeakouluihin nähtiin uhkarohkeana tavoitteena. Ainoastaan Professoriliitto selvästi halusi hylätä ajatuksen ammattikorkeakouluista. Opetusministeriössä puolestaan pohdittiin ammattikorkeakoulujen paikkaa Suomen koulutusjärjestelmässä ja jo alkuvaiheesta lähtien duaalimallin todettiin olevan yliopistoihin valmistavan *preuniversity*-järjestelmän sijaan paras vaihtoehto. (Jääskeläinen 2000: 19, 29.) Professoriliiton kielteinen kanta ehdotukseen on varsin ymmärrettävä, sillä vakiintuessaan ammattikorkeakouluista on muodostunut varteenotettava vaihtoehto, ellei jopa kilpailija yliopistoille.

Suomessa on 1990-luvulta lähtien siis ollut duaalimallin mukainen yliopistoista ja ammattikorkeakouluista koostuva korkeakoululaitos (Narikka & Nurmi 2013: 157). Ammattikorkeakoululain 11 §:n mukaan ammattikorkeakoulussa voi suorittaa korkeakoulututkinnon tai ylemmän korkeakoulututkinnon. Bolognan sopimuksen myötä ammattikorkeakoulututkinnot on rinnastettu yliopistotutkintoihin lainsäädäntötasolla siten, että ammattikorkeakoulututkinnot rinnastetaan yliopistollisiin kandidaatin tutkintoihin (alempi korkeakoulututkinto) ja ylempät ammattikorkeakoulututkinnot yliopistollisiin maisterin tutkintoihin (ylempi korkeakoulututkinto) (Asetus korkeakoulututkintojen järjestelmästä 10 §). Korkeakoulujärjestelmien välillä on mahdollista liikkua molempiin suuntiin, joskin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon vaatimus työskennellä kolme vuotta ennen opintoihin hakeutumista lienee antanut yliopistollisille maisterin tutkinnoille etulyöntiaseman.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen roolien nähdään täydentävän toisiaan. Yliopistolain 2 §:n mukaan yliopistojen tehtävänä Suomessa on edistää vapaata tutkimusta ja antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta, sekä muun muassa auttaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata. Suomalaisen ammattikorkeakoulujen tehtävänä taas on ammattikorkeakoululain 4 §:n mukaisesti antaa sellaista tutkimukseen perustuvaa korkeakouluopetusta, joka vastaa työelämän vaatimuksiin ja kehittämiseen. Lisäksi saman pykälän perusteella ammattikorkeakoulujen tehtävänä on harjoittaa opetusta palvelevaa, työelämää ja aluekehitystä edistävää soveltavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Toisaalta, myös yliopistoilla on vakiintunut rooli liittyen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, vaikkei siitä varsinaisesti yliopistolaissa ole säädettykään (Narikka & Nurmi 2013: 158). Molemmissa korkeakoulujärjestelmissä taiteellinen toiminta mainitaan lainsäädännössä ja molempien antaman koulutuksen tulisi vaikuttaa myös yhteiskunnallisesti (Yliopistolaki 2 §; Ammattikorkeakoululaki 4 §).

Kangas ja Halonen (2015: 216) toteavat, että käytännössä duaalimalli koulutuksessa tarkoittaa tutkintojen sisältöjen erilaisuutta. He edelleen jatkavat korkeakoululaitoksen tuottavan kahdenlaisia korkeakoulututkintoja: niin laajoja tutkimuksellisia valmiuksia antavia tiede- ja *taideyliopistojen* maisterintutkintoja kuin myös ammattiosaamista painottavia ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja (ems.).

Tällainen jaotteluyritys ei taidealalla kuitenkaan käytännössä näy kovinkaan paljoa, vaikka opetus- ja kulttuuriministeriössä kovasti yritetään pitää myös taidealan koulutuksessa tieteellinen ja työelämälähtöinen jaottelu duaalimallin mukaisesti. Edellä mainittu tuli hyvin selvästi ilmi syksyllä 2015 Cuporen ja Taiteiden edistämiskeskuksen yhdessä järjestämässä taidealojen korkeakoulutusta käsitelleessä seminaarissa. Metropolian ja Taideyliopiston musiikkialan koulutus menee osittain pahastikin päällekkäin, sillä molemmissa annetaan niin klassisen kuin kevyemmänkin musiikin koulutusta, pedagogiikkaa ja musiikkiteknologiaa myöten.

4.3 Musiikkialan tulo ammattikorkeakouluihin

Edellisestä musiikkialalla tapahtuneesta koulutusuudistuksesta ei ollut kulunut kauaa, kun Suomeen jo alettiin rakentaa kokonaan uutta koulutusjärjestelmää. Ammattikorkeakoulujärjestelmää rakennettaessa ei oltu virallisesti vielä päätetty, tulisiko kaikkien uusien ammattikorkeakoulujen olla monialaisia, vai voisivatko ne olla myös yksialaisia. Kuitenkin ensimmäisten vakinaisten ammattikorkeakoulujen toimilupien hakuprosessin aikana kävi ilmi, että Suomeen haluttiin nimenomaan monialaisia ammattikorkeakouluja (Jääskeläinen 2000: 49–50).

Ennen ammattikorkeakoulujärjestelmää konservatorioiden antaman koulutuksen status oli lainsäädännöllisesti melko epäselvä. Sitä ei varsinaisesti ollut säädetty opistoasteiseksi, kuten esimerkiksi kuvataideoppilaitosten antama koulutus (Musiikkioppilaitoslaki 1–2 §, Asetus kuvataideoppilaitoksista 1 §).⁶ Kuitenkin musiikkioppilaitoslain 14.3 §:n mukaan konservatorioissa sai olla yliopettajia, minkä lisäksi musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinja oli ylioppilas pohjainen (Kouluhallituksen kirjelmä 12.8.1987). 1980-luvulla tehtyyn lakiuudistukseen viitataan usein virheellisesti konservatorioiden ammatillisen koulutuksen opistoasteistamisena (ks. esim. Jakkula 2002, Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio 2002, Pylkkä 2011, Sagulin 2014).

Koulutuksen statuksen epäselvyydestä huolimatta konservatoriot pitivät jo tuolloin antamaansa koulutusta korkeakoulutasoisena ja Sibelius-Akatemian antaman koulutuksen veroisena, vaikkei sitä valtion taholta virallisesti tunnustettukaan. (Jakkula 2002: 91; Sallinen 2003: 32.) Lahdessa oli itse asiassa ennen vuoden 1973 musiikkioppilaitoksia koskevaa lainsäädännön uudistusta yritetty hakea konservatoriolle professuorioikeuksia korkeakouluosaston perustamista varten (Häyrynen 2008: 121–122).

Edellä mainitun perusteella voidaan todeta, että musiikkialan koulutus nähtiin marginaalisena. Myös Ranta–Meyer (2000: 5) tuo omassa tutkimuksessaan esille, miten kulttuurialan koulutus on mielletty varsin marginaalisena ilmiönä ammattikorkeakoulukentällä.

⁶ Tammikuussa 1993 voimaan tullut muutos musiikkioppilaitoslain 1 §:ään tosin toi jonkinlaisen tarkennuksen konservatorioiden ammattiopintoihin: ”Ammatillinen koulutus voi olla perus- tai lisäkoulutusta. Ammatillisesta koulutuksesta on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/87) ja sen nojalla säädetään ja määrätään.” (Musiikkioppilaitoslaki 1.3 §.)

Kenties osittain tästä syystä Suomen konservatorioliitto ei Laakson (2009: 459) mukaan vielä 1990-luvun puolivälissä pitänyt ammattikorkeakoulutusta ajankohtaisena musiikkialan kannalta, vaikka se olikin rehtorikollegiolle esitelty mallin valtakunnallisesta tanssi- ja musiikkiammattikorkeakoulusta keväällä 1994 (Sallinen 2003: 23). Todellisuudessa kuitenkin muun muassa Tampereella käytiin tuossa vaiheessa neuvotteluja paikallisen ammattikorkeakoulun kanssa konservatorion ammattikoulutuksen siirtämisestä ammattikorkeakoulun vastuulle (Laakso 2009: 459). Turussa taas konservatorio oli jo vuonna 1991 päättänyt lähteä mukaan ammattikorkeakouluhankkeeseen, joskin melko suuruudenhakuisilla suunnitelmilla (Hako 2012: 298).

Konservatorioilla oli yllättäviäkin ehdotuksia, miten niiden ammattikoulutus toteutettaisiin jatkossa. Esimerkiksi Kuopiossa tehtiin vuoden 1994 aikana neljä malliehdotusta, joissa Kuopion konservatorion ammatillinen koulutus olisi ollut hallinnollisesti joko Sibelius-Akatemian, Kuopion yliopiston tai Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun alainen. Sibelius-Akatemia ei ilahtunut sitä koskettavista ehdotuksista. (Ahonen 2004: 84.)

Ammattikoulutuksen siirto hallinnollisesti Kuopion yliopiston tai Sibelius-Akatemian alaisuuteen on ollut varsin mielenkiintoinen visio, sillä valtion puolesta ammattikorkeakoulujen tarkoitus oli nimenomaan olla laajentamatta yliopistoja. Kuitenkin Lapissa Rovaniemen käsi- ja taideteollisuusoppilaitos liitettiin vuoden 1996 aikana osaksi Lapin yliopiston taiteiden tiedekuntaa, vaikka vastaavia oppilaitoksia muualla Suomessa oltiin viemässä kohti paikallisia ammattikorkeakouluja (Rautiainen & Roiha 2015: 14).

Onko ollut mahdollista, että Kuopiossa olisi tiedetty Lapin mallista? Ajatuksessa Kuopion konservatorion ammattikoulutuksen siirrosta hallinnollisesti Sibelius-Akatemian alaisuuteen on kuitenkin järkeä. Kuopiossa annettu kanttorikoulutus oli nimittäin 1980-luvulla siirretty konservatoriolta Sibelius-Akatemialle (Pajamo 2007: 124). Näin konservatorion koko muun ammattikoulutuksen siirto Sibelius-Akatemian alaisuuteen olisi ollut luonnollinen jatkumo, ja mahdollista kuten Rovaniemen esimerkki osoittaa.

Konservatorioliitto ei näytä ottaneen myöskään Opetushallituksen vuonna 1993 julkistamaa musiikkioppilaitosten kehittämismuistiota tosissaan. Muistiossa todettiin musiikk-

kialan ammatillisen koulutuksen olevan järjestelmänä heikko. Koulutuspaikkojen määrää pitäisi supistaa ja opiskeluaikaa lyhentää. Muistiossa myös väläytetään yhden tai kahden musiikkiammattikorkeakoulun perustamista maahan. (Ks. Pylkkä 2011: 12.)

Kun Konservatorioliitto lopulta vuonna 1996 alkoi ajaa yhden yhteisen musiikkialan ammattikorkeakoulun perustamista, oli se auttamattomasti aikaansa jäljessä (Pellikka 1998: 13; Laakso 2009: 459–460; Sallinen 2003: 23). Vaikka Laakson (2009: 460) mielestä valtakunnallisen musiikkiammattikorkeakoulun pohtiminen on turhaa, on sille hyvä kuitenkin suoda muutama ajatus. Luvan saaminen ammattikorkeakoululle olisi saattanut olla hilkulla, sillä vielä vuonna 1997 muun muassa Oulun ja Päijät-Hämeen konservatoriot eivät korkeakoulujen arviointineuvoston mielestä täyttäneet ammattikorkeakoulujen vaatimuksia. (Jakkula 2002: 115; Häyrynen 2008: 161–162.) Lisäksi toimipaikkakunnan tai -kuntien valinta olisi saattanut muodostua ongelmaksi, sillä Jakkulan (2002: 115) mukaan esimerkiksi Oulun konservatoriossa suhtauduttiin nuivasti Konservatorioliiton ehdotukseen. Taustalla lienee ollut pelko musiikkialan koulutuksen siirtymisestä Oulusta etelämmäksi.

Jos Konservatorioliiton ammattikorkeakouluhankkeeseen olisi saatu mukaan myös muut taidealat, ja musiikkiammattikorkeakoulun sijaan olisikin perustettu taideammattikorkeakoulu, olisi sillä ollut loistavat edellytykset. Taideammattikorkeakoulu olisi tuolloin ollut yhtä kuin nykyinen Taideyliopisto⁷, ja enemmänkin, mikäli ammattikorkeakoulun koulutustarjonnassa olisi ollut Metropolian tapaan myös esimerkiksi kulttuurituotannon, konservoinnin, vaatetuksen ja elokuva- ja televisioalan koulutusta. Viimeksi mainituista kulttuurituotantoa ja konservointia lukuun ottamatta muut alat ovat tällä hetkellä osa Aalto-yliopistoa.

Laaja-alainen taideammattikorkeakoulu olisi siis saanut kilpaedun perinteisiä yksialaisia taideyliopistoja silmällä pitäen. Musiikki- tai taideammattikorkeakoulua ei koskaan saatu käynnistettyä, mutta ensimmäiset musiikkialan ammattikorkeakoulutukset alkoivat kahdessa moniammatillisessa väliaikaisessa ammattikorkeakoulussa Pietarsaareissa ja

⁷ Taideyliopisto muodostettiin vuoden 2013 alussa yhdistämällä Teatterikorkeakoulu, Kuvataideakatemia ja Sibelius-Akatemia (Taideyliopisto 2014). Taideyliopiston muodostavat akatemit näyttävät kuitenkin edelleen toimivan pääosin kuin itsenäiset yliopistot.

Turussa syksyllä 1996 (Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio 2002: 31; Sallinen 2003: 22).

Helsingissä musiikkialan koulutus siirtyi ammattikorkeakouluihin kahdessa vaiheessa. Vuonna 1997 Helsingin väliaikaisessa ammattikorkeakoulussa alkoi pop/jazz-musiikin koulutus, joka siirtyi Pop & Jazz Konservatoriolta, ja vuotta myöhemmin länsimaisen taidemusiikin koulutus, joka oli kuulunut aiemmin Helsingin Konservatoriolle (Helsingin väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtoryhmän pöytäkirjat 2/97 § 4, 3/97 § 1 ja 10/97 § 7). Helsingin ammattikorkeakoulu, jonka osaksi musiikkialan koulutus siis siirtyi, oli kuitenkin aloittanut toimintansa jo syksyllä 1996 (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia 2001: 3). Vakinaisena ammattikorkeakouluna Helsingin ammattikorkeakoulu alkoi toimia elokuusta 2000 lähtien (Luopajarvi 2000: 3). Elokuussa 2008 Stadia ja EV-TEK-ammattikorkeakoulu yhdistyivät nykyiseksi Metropoliksi (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2014).

Vaikka musiikkialan koulutus siis liittyikin viimeisten joukossa ammattikorkeakoulun opintotarjontaan, on alan koulutuksella varsin pitkät perinteet Helsingissä. Helsingin Konservatorio⁸ perustettiin vuonna 1922 ja opettajankoulutusoikeus sille myönnettiin 1975 (Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio 2002: 11; Sagulin 2014: 11). Vuonna 1972 perustettu Pop & Jazz Konservatorio taas sai opettajankoulutusoikeuden 1980-luvun puolella (Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio 2002: 11–12), sekin vuosikymmenen ennen koulutuksen siirtymistä ammattikorkeakouluun. Musiikkialan koulutuksen siirtyessä ammattikorkeakouluun opiskelijat siirtyivät yksialaisesta, oman musiikinlajin ammattioppilaitoksesta monialaiseen korkeakouluun, jonka koulutustarjonta sisältää taide- ja kulttuurialan koulutuksen lisäksi myös esimerkiksi teknillistä ja sairaanhoidollista koulutusta.

Metropolian musiikin tutkinto-ohjelmassa voi opiskella joko muusikoksi (ainoastaan rytmimusiikki) tai musiikkipedagogiksi (soitonopettaja, laulunopettaja sekä varhaisiän musiikkikasvatus). Musiikin tutkinto-ohjelma on muodostettu vuonna 2014 yhdistämällä musiikin ja pop/jazz-musiikin koulutusohjelmat. (Metropolia Ammattikorkeakoulu

⁸ Perustusnimeltään Helsingin kansankonservatorio. (Helsingin konservatorio s.a.)

s.a.) Ennen vuotta 2014 Metropoliaassa ja sitä edeltäneessä Stadiassa on siis ollut kaksi erillistä musiikin koulutusohjelmaa.

Musiikin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon on voinut suorittaa Helsingissä vuodesta 2007 lähtien⁹, vaihtoehtoina joko muusikko tai musiikkipedagogi. Koulutus on ilmeisesti alusta lähtien järjestetty musiikin ja pop/jazz-musiikin koulutusohjelmien yhteisenä koulutuksena. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen opinnäytteiden tarkoituksena on kehittää työelämää. (Unkari–Virtanen & Väisänen 2015: 7.)

Kuten Sallinenkin (2003: 47) toteaa, Sibelius-Akatemia ei ole ollut innoissaan uuden järjestelmän muodostumisesta osaksi korkeakoululaitosta, eikä sen mielipide ole ainaakaan Jussi Rauvolan (2008) kirjoitusta lukiessa myöskään muuttunut vuosien varrella. Ammattikorkeakoulujen antama musiikkialan koulutus ei Rauvolan mielestä vastaa Sibelius-Akatemian antamaa bachelor-tason koulutusta. Hän väittää kirjoituksessaan, että ammattikorkeakoulututkintojen hyväksilukeminen alempana korkeakoulututkintona olisi duaalimallin vastaista. (Rauvola 2008). Tilanne on todellisuudessa kuitenkin juuri päinvastoin.

⁹ Helsingin yliopistossa kirjoittamassani kandidaatintutkielmassa mainitsen virheellisesti Stadian saaneen jo vuonna 2005 oikeuden antaa musiikkialan ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja (Sagulin 2015: 14). Todellisuudessa opetusministeriö myönsi Stadialle luvan vasta kesäkuussa 2006 (Helsingin ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 11/2006 § 136).

5 Vuosien 2011–2014 ammattikorkeakoulu-uudistus

Ammattikorkeakoulut eivät ole saaneet kovinkaan montaa hetkeä olla rauhassa, sillä järjestelmää on myllätty jollakin tavalla koko ajan, viimeisimpänä vuosien 2011–2014 aikana toteutettu kaksivaiheinen ammattikorkeakoulu-uudistus. Uudistuksen tavoitteena oli luoda ”ammattikorkeakoulu, joka on kansainvälisesti arvostettu, itsenäinen ja vastuullinen osaajien kouluttaja, alueellisen kilpailukyvyn rakentaja, työelämän uudistaja, [sekä] innovaatioiden kehittäjä” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016). Uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa ammattikorkeakoululainsäädäntöä muutettiin, jotta ammattikorkeakoululaitoksen sisällä tapahtuisi muun muassa rakenteellista uudistumista. Uudistuksen toisessa vaiheessa keskityttiin ammattikorkeakoulujen rahoitukseen, joka perusrahoituksen osalta siirrettiin kokonaan valtion vastuulle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

5.1 Uudistuksen tausta ja valtakunnallinen vaikutus musiikkialalla

Mikäli Suomessa olisi ollut yksi, tai kenties kaksi taideammattikorkeakoulua, olisiko kulttuuriala joutunut yhtä kovaan seulaan vuonna 2011, kun ammattikorkeakoulu-uudistus otettiin poliittisella kentällä esille? Vuonna 2011 nimittäin musiikkialan koulutusta tarjottiin 10 ammattikorkeakoulussa (Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio 2002: 31). Uudistustyön käynnistyessä opetus- ja kulttuuriministeriö kuitenkin esitti musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen supistamista kymmenestä neljään ammattikorkeakouluun (Englund, Nissinen & Oksi 2012: 2). Esimerkiksi Helsingin Sanomien (4.11.2011) mukaan Lahden ammattikorkeakoulun musiikkiteatterin ja Joensuun musiikkialan koulutus ovat olleet lakkautusuhan alla.

Musiikki ei toki ole ollut ainoa kärsijä, vaan myös muu taideala on ollut leikkurin alla, joissakin korkeakouluissa jopa joko suoraan tai kiertoteitse musiikkialan koulutusta pönkittääkseen. Esimerkiksi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu¹⁰ suunnitteli keväällä 2012 Yle Keski-Pohjanmaan (5.4.2012) mukaan kulttuurialaan kohdistuvien

¹⁰ Nykyisin Centria-ammattikorkeakoulu.

leikkausten vuoksi kohdentavansa jäljelle jäävät 20 opiskelupaikkaa nimenomaan musiikin koulutukseen, mikä tarkoittaisi esittävän taiteen koulutuksen loppumista Kokkolassa. Metropoliaassa taas lakkautusuhana oli vuonna 2013 kolme koulutusvastuuta: musiikkipedagogi (AMK) sekä klassisessa että pop/jazz-musiikissa, teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK) sekä hammasteknikko (AMK) (Metropolia Ammattikorkeakoulu 24.5.2013). Näistä kolmesta koulutusvastuusta opiskelijakunta ryhtyi puolustamaan musiikkipedagogikoulutusta (Vitikka 22.10.2013), mikä ilmeisesti näyttäytyi osalle opiskelijoista negatiivisessa valossa. Näin siis kiertoteitse teatteri-ilmaisun koulutuksen lakkauttaminen edesauttoi Metropolian musiikkipedagogikoulutuksen säilyttämistä.

Lopulta musiikkialan koulutuksen tarjonta ei vähentynyt oppilaitosten määrän pienene- misellä. Syksyllä 2015 musiikkipedagogin (AMK) tutkintoon johtavaa koulutusta sai antaa 9 ammattikorkeakoulua: Metropolia, Centria-ammattikorkeakoulu, Karelia-ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Novia sekä Jyväskylän, Oulun, Tampereen ja Turun ammattikorkeakoulut. Edellä mainituista neljässä, Metropoliaassa, Noviassa ja Tampereen ja Oulun ammattikorkeakouluissa, on mahdollista opiskella myös muusikoksi (AMK). (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.) Lopulta ainoastaan siis Lahden ammattikorkeakoulussa lopetettiin kokonaan musiikkialan kou- lutus. Kareliassa poistettiin kuitenkin muusikkokoulutus. Lisäksi uutena tilanteena kaikki musiikkialan koulutusta antavat ammattikorkeakoulut voivat antaa myös ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa musiikkialan koulutusta. (Ammattikor- keakoulujen toimilupien perustelumistio 2.12.2013: 49, Valtioneuvoston päätökset ammattikorkeakoulujen toimiluvista OKM/2/533/2014, OKM/3/533/2014, OKM/4/533/2014, OKM/7/533/2014, OKM/12/533/2014, OKM/15/533/2014, OKM/24/533/2014, OKM/25/533/2014, OKM/26/533/2014, Statsrådets beslut om tills- tånd för yrkeshögskola OKM/20/533/2014.)

Kaikki ammattikorkeakoulut eivät näytä kuitenkaan käyttäneen tilaisuutta hyväkseen. Metropolian lisäksi musiikkiin liittyvää kulttuurialan ylempää ammattikorkeakoulutut- kintoa tarjoavat ainoastaan Tampereen ja Turun ammattikorkeakoulut. Tampereella käynnistyi keväällä 2016 musiikkipedagogin (YAMK) koulutus, siis selkeästi musiikki- ja instrumenttikasvatukseen kytkeytyvä koulutus (Tampereen ammattikorkeakoulu

2016). Turussa puolestaan järjestetään laajempaa, eri taiteita yhdistävää soveltavan taiteen kulttuurialan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa, jonka pohjakoulutusvaatimuksena on esimerkiksi musiikkipedagogi (AMK) tai tanssinopettaja (AMK). Koulutuksessa ei keskitytä pelkästään musiikkiin, vaan tutkitaan omaa taiteen tekemistä ja taidekasvatusta uusia ratkaisuja etsien. (Turun ammattikorkeakoulu 2016.)

Tilanne ammattikorkeakoulujen musiikkikoulutuksessa elää koko ajan. Esimerkiksi helmikuussa 2016 Yleisradio uutisoi Karelian lakkauttavan jäljelle jääneen musiikkipedagogikoulutuksen. Suurin syy lienee Karelian musiikkikoulutuksen alhainen vetovoima. Vaikka aloituspaikkoja on hyvin vähän, niitä kaikkia ei aina saada täytettyä. (Jormanainen 16.2.2016.) Muillakaan taiteen aloilla ei mene hyvin, sillä oululainen Kaleva (Ervasti 4.8.2016) uutisoi Oulun ammattikorkeakoulun suunnittelevan kirkkomuusikkosten koulutuksen lisäksi tanssinopettajakoulutuksen lakkauttamista¹¹. Paria viikkoa myöhemmin Oulun ammattikorkeakoulun hallitus päätti kuitenkin jatkaa tanssinopettajien kouluttamista show-, kansan- ja paritanssin aloilla (Kaleva 17.8.2016).

5.2 Metropolian musiikin koulutusohjelma uudistuksessa 2009–2013

Rahallisesti Metropolian musiikin koulutusohjelma on ollut ilmeisen huonossa asemassa jo ennen vuotta 2011, jolloin ammattikorkeakoulu-uudistuksen voidaan katsoa käynnistyneen. Helmikuussa 2009 Klassisen musiikin opiskelijayhdistys – Muru ry julkaisi koulutusohjelman sisäisessä tiedotuslehtisessä kannanoton, jossa se vaati riittäviä taloudellisia resursseja koulutusohjelman toimintaan. Kannanoton mukaan koulutusohjelmalla on ollut taloudellisia ongelmia aiemminkin. Yhdistys kuitenkin näki fuusioitumisen ja Metropolian synnyn vain pahentaneen jo huonoa tilannetta. (Klassisen musiikin opiskelijayhdistys – Muru ry 2009: 2.) Hallinto ei kuitenkaan koskaan kommentoinut kannanottoon liittyviä asioita opiskelijayhdistykselle (Helsingin ammattikorkeakoulun klassisen musiikin opiskelijayhdistys Muru ry 2009: 3), mutta koulutuspäällikölle asiaa oli kommentoitu (Utrio 2009: 2).

¹¹ Oulun tanssinopettajakoulutuksen säilyttämistä puolustava adressi keräsi yli 5000 allekirjoitusta 16.8.2016 mennessä (Oulun adressin allekirjoitukset s.a.).

Vuonna 2009 Opetushallitus julkisti raportin, jossa tutkittiin koulutustarpeita Suomessa 2010-luvulla. Raportissa todettiin muun muassa musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen vaativan melkein 50 prosentin koulutuspaikkavähennystä vuoden 2006 määriin verrattuna. Samassa raportissa arvioidaan yliopistollisen musiikkialan tutkinnon suorittaneiden työpaikkojen kirjo ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita laajemmaksi. (Hanhijoki, Katajisto, Kimari & Savioja 2009: 145.) Metropolian kulttuuri- ja luovan alan klusterin johtaja Tuire Ranta-Meyer kritisoi Opetushallituksen julkaisemaa raporttia, sillä hänen mukaansa ”musiikkialalla ei voi ajatella, että kaikki ammattilaiset työllistyvät perinteisiin ammatteihin” eikä näin ollen raportissa välttämättä ole osattu ottaa kaikkea huomioon (Yle 24.2.2009).

Ranta-Meyer lienee raportin johdosta perustanut työryhmän visioimaan Metropolian musiikin koulutusohjelman tulevaisuutta syksyllä 2010. Ainakin keväällä 2011 julkaisussa tiedotteessa työryhmän tuloksia perustellaan halulla ”ennakoida myös opetusministeriön ammattikorkeakoulujen kulttuurialan aloituspaikkojen tarjonnan ja rakenteen kehittämistä” (Metropolia Ammattikorkeakoulu 8.4.2011).

Linjaustyöryhmän jäseniksi nimitettiin koulutusohjelman senhetkinen koulutuspäällikkö Monna Relander, työnohjaaja ja työyhteisökehittäjä Jukka Ahonen, koulutusohjelman Stadian aikainen koulutusjohtaja Kaarlo Hildén sekä henkilöstöjohtaja Pekka Laaksonen. Linjaustyöryhmän tueksi asetettiin ohjausryhmä, johon kuuluivat Ranta-Meyer, strategia- ja viestintäjohtaja Sinimaaria Ranki, vararehtori Lea Ryyänen-Karjalainen sekä talous- ja hallintojohtaja Jorma Uusitalo. (Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2012 § 46.) Ryyänen-Karjalaisen tilalla ohjausryhmässä oli myöhemmin vararehtori Juha Lindfors. Linjaustyöryhmän lisäksi Laaksonen väitetään olleen myös ohjausryhmässä. Työryhmien yhteensä yhdeksästä eri jäsenestä neljällä (Relander, Hildén, Ranta-Meyer ja Ryyänen-Karjalainen) on ollut jonkinlainen musiikkialan koulutus. (Rauvola 2011.) Kummassakaan ryhmässä ei ollut opiskelijoiden tai opettajien edustajaa. Rauvolan (2011) mukaan Ranta-Meyer olisi jossakin yhteydessä todennut, ettei opiskelijoita voi ottaa mukaan työryhmään, koska he ovat osallisia asiassa eivätkä siksi osaa suhtautua siihen objektiivisesti. Myöskään Metropolian omaa musiikin neu-

vottelukuntaa ei ilmeisesti oltu kuultu asian tiimoilta ennen huhtikuun 2011 tiedotustilaisuuksia. (Rauvola 2011.)

Asettamispäätöksen perusteella linjaustyöryhmä tarkasteli koulutusohjelmaa perustehdävän ja tavoitteiden, talouden, henkilöstön ja johtamisen sekä toimintaympäristön ja sen muutosten kannalta. (Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2012 § 46.) Linjaustyöryhmän suunnitelmaa ei alunperin ollut tarkoitus ilmeisesti esitellä opiskelijoille lainkaan (Kapsi Internet-käyttäjät ry s.a.), mutta jotenkin edellä mainittu riisuttu versio suunnitelman esityskalvoista päätyi koulutusohjelman opiskelijayhdistyksen Facebook-sivuille (Portaankorva 11.4.2011). Suunnitelmasta nousi melkoinen mylläkkä, sillä sekä opiskelijat että opettajat vastustivat suunnitelmaa. Koulutusohjelman tulevaisuudesta kirjoitettiin päivälehtiä myöten. Esimerkiksi Kvist (2011) kuvailee Ruoholahdessa vallinnutta tunnelmaa kaoottiseksi.

Mitä linjaussuunnitelma oikeastaan sisälsi? Merkittävimpiä suunniteltuja muutoksia olivat muusikon suuntautumisvaihtoehdon sisäänoton lopettaminen vuodesta 2012 eteenpäin sekä luopuminen pienistä erikoistumisaloista (vanha musiikki, kuoron- ja yhtyejohto, musiikinteoria) ja sinfoniaorkesterin mukaisesta sisäänotosta. Lisäksi nuorten koulutuksen¹² sisäänoton paikkamäärää suunniteltiin pienennettävän 53 paikasta 40–46 paikkaan ja aikuiskoulutusta lisättävän. Pääaine oli tarkoitus muuttaa instrumentista musiikkipedagogiikaksi ja koulutusta lyhentää 4,5 vuodesta 4 vuoteen (opinnäytetyöprosessia lukuun ottamatta). (Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2011 § 51.) Koulutuksen kesto oli jo pitkään jatkunut ongelma, sillä musiikin tutkintojen rahoitus oli ammattikorkeakoulujen rahoitusta ohjaavan lain vuoden 2006 uudistuksen myötä laskettu neljälle vuodelle, vaikka koulutuksen kesto todellisuudessa oli 4,5 vuotta. (Helsingin ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 8/2007 § 72.) Ilmeisesti puolen vuoden lyhentämisellä tarkoitettiin enemmän sitä, että muut kuin opinnäytetyö ajoitettaisiin ensimmäisiin 4 vuoteen ja viimeinen puolivuotinen koostuisi siis pelkästään opinnäytteen tekemisestä.

¹² Nuorten koulutuksella ammattikorkeakoulujärjestelmässä tarkoitetaan kokopäiväiseksi luettavia päiväopintoja eli niitä opintoja, jotka miellämme mielessämme ammattikorkeakoulussa opiskeluksi. Nuorisokoulutuksella ei ole siis samaa merkitystä kuin Sibelius-Akatemian antamalla nuorisokoulutuksella.

Koulutusohjelman opettaja- ja opiskelijakunnan piirissä linjauksia ja niiden perusteita ihmeteltiin. Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksesta valmistunut, tuolloin Metropolissa laulunopiskelijana ollut Annika Fuhrmann totesi *Amfionin* Rauvolalle (2011), että linjausten perusteella Metropolian musiikin koulutusohjelmaa ollaan muuttamassa Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen tyyppiseksi, mutta sitä huonommaksi vaihtoehdoksi. Fuhrmannin mukaan Metropolian musiikin koulutuksen vahvuus on nimenomaan ollut korkeatasoinen musiikin tekeminen yhdessä vahvan pedagogiikkaosaamisen kanssa. Opettajat taas kyseenalaistivat muun muassa pienistä erikoistumisaloista luopumisen, sillä juuri ne ovat heidän mielestään olleet Metropolian vahvuuksia. (Rauvola 2011.)

Kaikki eivät suinkaan olleet kauhuissaan Metropolian suunnittelemista uudistuksista, sillä Tapiola Sinfonietan intendentti Hanna Kososen perään kuuluttamasta työelämästä kuului myös positiivista palautetta. Keski-Helsingin musiikkiopiston rehtori Petri Aarnio (2011) ottaa blogikirjoituksessaan varsin myönteisen asenteen uudistuksia kohtaan. Hänen mukaansa Metropolian klassisen musiikin koulutus on monelta osin ollut mallikasta, mutta sitä vaivaa hänen mielestään edelleen leima solistikoulutuksen kakkosena Sibelius-Akatemian jälkeen. Suunnitelma koulutusohjelman uusiksi linjauksiksi voisi Aarnion mielestä auttaa tässä:

Uskon, että häviäjiä ovat tällä hetkellä Metropolissa opiskelevat, muut voittavat. Oppilaitos voittaa profiloituessaan uuteen ja uudet opiskelijat voittavat vallatessaan uutta toiminta-aluetta. Tämänlaisen koulutuksen kautta voi syntyä uutta musiikkityötä niille aloille, joissa sitä ei vielä ole pahemmin ollut. (Aarnio 12.5.2011.)

Aarnio toteaa siis saman, mitä Ranta-Meyer Ylelle antamassaan haastattelussa kaksi vuotta aiemmin.

Kaiken mylläkän seurauksena linjausuudistuksen aikataulua jatkettiin ja linjausten toiminnallistamiseksi perustettiin jatkotyöstöryhmä, johon kuului pelkästään musiikin koulutusohjelman henkilökuntaa ja opiskelijoita: Relander (myöhemmin vapaalta palannut koulutuspäällikkö Markus Utrio), koulutusvastaavat Sanna Syrjänen ja Johanna Talasniemi, lehtorit Ulla Raiskio, Leena Unkari-Virtanen ja Sanna Vuolteenaho sekä opiske-

lijat Hanna Ruotsalainen ja Kaisamaija Uljas (Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2012 § 46).

Linjaussuunnitelmien jatkotyöstöryhmä teki työtä noin vuoden verran ja Utrio esitteli prosessia Metropolian hallituksen kokouksessa huhtikuussa 2012. Lopulta musiikin koulutusohjelmaa uudistettiin muun muassa keskittymällä ainoastaan musiikkipedagogien¹³ koulutukseen. Vanhan musiikin, samoin kuin ilmeisesti kuoronjohdon ja musiikin perusteiden opettajan, koulutusta jatkettiin, mutta se rakentui uuden linjaussuunnitelman mukaisesti valinnaisten opintokokonaisuuksien kautta. Aloituspaiikkojen määrää päätettiin ilmeisesti lopulta vähentää ainoastaan kolmella 50 aloituspaiikkaan. (Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2012 § 46, Metropolia Ammattikorkeakoulu 2012 ja 2013.)

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen edetessä musiikin koulutusohjelma oli jälleen uhattu na keväällä 2013, eikä Metropoliaa vältytty nyt myöskään yhteistoimintaneuvotteluilta. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 22.5.2013 ja 24.5.2013.) Tiedotteessaan uusista koulutusvastuista, Metropolia (24.5.2013) täsmentää, että lopulliset päätökset tehdään vasta syyskuussa. ”Nyt on ainoastaan esitetty näkemys koulutusvastuukokonaisuudesta, jonka laadukkaaseen toteuttamiseen Metropolialla katsotaan olevan taloudelliset edellytykset myös tulevien rahoitusleikkausten jälkeen.” (Metropolia Ammattikorkeakoulu 24.5.2013.)

Sisäisesti uusista koulutusvastuista tiedotettiin jo aiemmin, sillä 23.5.2013 musiikin koulutusohjelman henkilökunnalle pidettiin tiedotustilaisuus, jossa silloinen vararehtori Vesa Taatila esitteli näkemystä haettavista koulutusvastuista. Utrion mukaan osakeyhtiön hallituksen näkemyksessä ei ollut havaittavissa musiikillista asiantuntemusta. Heti koulutusvastuunäkemyksestä tiedottamisen jälkeen opiskelijajayhdistys alkoi valmistella adressia, joka julkaistiinkin vielä toukokuun aikana. (Metropolian klassinen musiikki säilytettävä 23.5.2013 ja adressi.)

¹³ Musiikin koulutusohjelman linjausten jatkotyöstöryhmän pöytäkirjan (10.5.2011 § 4) mukaan Sibelius-Akatemia haluaa keskittyä korkeakoulupedagogiikan kehittämiseen, jolloin Metropolian musiikkikoulutus voisi toimia musiikkiopistojen, kolmannen sektorin ja sosiaalialan alueella.

Vielä kesäkuussa 2013 vaikutti siltä, että Metropolian osakeyhtiön hallitus ei muuta mieltään alustavasta näkemyksestään (Sagulin 20.6.2013). Metropolian sisäisen hallituksen kokouksessa aloituspaikkaesityksessä oli musiikin osalta koulutuspaikkoja vain pop/jazz-musiikin tutkinto-ohjelman muusikko (AMK) -tutkinnolle. Vuoteen 2011 verrattuna kulttuurialan aloituspaikat olivat vähentyneet aikuiskoulutus mukaan laskien yhteensä 127 aloituspaikalla. (Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2013 § 48.)

Edellä mainitussa Metropolian hallituksen kokouksessa opiskelijaedustajat jättivät päätökseen eriävän mielipiteensä. Eriävässä mielipiteessä perään kuulutettiin koulutusvastuun hakemista muusikon sijaan musiikkipedagogiin riippumatta siitä, tuleeko koulutus jatkossa keskittymään johonkin tiettyyn musiikinlajiin. Myös pääkaupunkiseudun valtionapua saavat musiikkioppilaitokset olivat lähestyneet Metropoliaa omalla kannanotollaan, jossa painotettiin muun muassa soitonopettajien joukkoeläköitymistä ja työmarkkinoiden sijaintia nimenomaan pääkaupunkiseudulla. Kannanoton mukaan Metropolian musiikkipedagogikoulutuksella on Suomen musiikkikasvatuksessa varsin merkittävä asema, josta luopuminen heijastuisi negatiivisesti koko maahan. (Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2013 § 48.)

Kun yt-neuvottelut saatiin päätökseen vuoden 2013 syyskuussa, totesi Konkola tiedotteessa valtionrahoitusten muutokset niin suuriksi, että henkilöstöä on välttämätöntä vähentää. Metropolia arvioitiin tuolloin säästötarpeeksi 6 miljoonaa euroa vuoden 2014 aikana. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 23.9.2013a.) Samana päivänä Metropolia (23.9.2013b) myös tiedotti kuitenkin hakevansa musiikkipedagogin koulutusvastuuta:

Aiemmasta näkemyksestä poiketen Metropolia hakee musiikkipedagogin koulutusvastuuta. Näin varmistetaan, että Metropolia säilyy pääkaupunkiseudun tarvitsemaa osaamista varsinkin musiikin varhaiskasvatuksen ja ryhmäpedagogiikan alueilla. Uudessa toimintamallissa muusikoille ja musiikkipedagogeille on yhteinen 60 aloituspaikan hakukohta, musiikki. Yhteisten opintojen jälkeen opiskelijat voivat hakeutua neljään eri pääaineeseen, joista kaksi johtaa muusikon tutkintoon (musiikin sisällöntuottaja, muusikko) ja kaksi musiikkipedagogin tutkintoon (musiikin varhaiskasvatus, soiton ja laulun opettaja [sic]). (Metropolia Ammattikorkeakoulu 23.9.2013b.)

Muutoin Metropolian näkemys koulutusvastuista säilyi entisellään ja teatteri-ilmaisun sekä hammastekniikan koulutuksista luovuttiin (Metropolia Ammattikorkeakoulu 23.9.2013b). Musiikin koulutusohjelman vaikuttamistyö tuotti siis erävoiton. Opiskelijajyhdistyksessä kuitenkin oltiin edelleen epätietoisia, miten koulutus käytännössä tulitai-siin järjestämään pop/jazz-musiikin ja musiikin koulutusohjelman kesken (MURU ry 23.9.2013).

6 Tekstien kohdeyleisö

Valikoimaani aineistoon sisältyvät tekstit voidaan yksinkertaisimmillaan jakaa *lakkautusta puolustaviin* ja *lakkautusta vastustaviin* kirjoituksiin. Lakkautusta vastustavia kirjoituksia on huomattavasti enemmän, mikä johtunee tilanteesta: taho, jolla on valta päättää asioista, on päättänyt lakkauttaa musiikin koulutusohjelman eikä sillä sinänsä ole tarvetta erityisemmin alkaa puolustaa näkemyksiään. Suurin osa lakkautusta puolustavista teksteistä syntyy haastattelutilanteiden kautta, kun lakkautusta vastustavat tekstit taas syntyvät kommentoimaan ja muuttamaan jo ilmoitettua päätöstä. Osassa teksteistä, kuten Salla Viitanen kommentit Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä, on havaittavissa lakkautusta puolustavien tekstien elementtejä, sillä erityisesti Viitanen korostaa valtion vastuuta Metropolian lakkautusaikeissa.

Myös tekstien päämäärä vaikuttaa muiden siihen liittyvien tekstien sisältöön ja luonnollisesti siis tulkintarepertuaarien aktuaaliseen esiintymiseen aineistossa. Kun esimerkiksi adressi itsessään on kirjoitettu vastustamaan julkistettua koulutuksen lakkautuspäätöstä, ovat adressia allekirjoittamaan ja täten mahdollisesti kommentoimaan tulleet henkilöt useassa tapauksessa samalla puolella adressin tekijöiden kanssa.

Sitä, keille tekstien luojat kohdentavat tekstinsä voidaan tarkastella useammankin retorisen keinon kautta, esimerkiksi vaikkapa puhujakategorian (tarkemmin ks. luku 8.4), *toiston ja tautologian* tai *vasta-argumenttiin varautumisen* avulla. Vaikka kaksi viimeistä keinoa Jokinen (1999: 154–155) esitteleekin varsin lyhyesti aivan artikkelinsa lopussa, ovat ne yleisösuhteen kannalta kuitenkin mielenkiintoisia vakuuttamisen keinoja.

Artikkelissaan Jokinen (1999: 154–155) luonnehtii vasta-argumenttiin varautumista oman argumentin suojaamiseksi mahdolliselta vastapuolen hyökkäykseltä. Esimerkkinä Jokinen (1999: 155) antaa seuraavan lauseen: ”Voitaisiin tietysti väittää, että EU:hun liittyminen vähentäisi Suomen itsenäisyyttä, mutta itse asiassa...” Näin siis lauseen alkuosa suojautuu valmiiksi vasta-argumentilta, ja *mutta*-sanana jälkeen tulee varsinainen

argumentti. Keino voidaan nähdä myös suostuttelevana retoriikkana, koska sillä pyritään suhteuttamaan omia argumentteja kohdeyleisöön. (Jokinen 1999: 155.)

Oiva esimerkki kyseisestä keinosta omassa tutkimusaineistossani on esimerkiksi Monna Relanderin lausahdus 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa:

Joo, tällä hetkellähän tähän ei oo vielä oikeita työpaikkoja, mutta me nähdään pitkälle tulevaisuuteen, että niillä taidoilla tulee olemaan merkitystä.

Kyseisessä lainauksessa huomaamme, että Relander tulee vastapuolta eli Metropolian musiikin koulutusohjelman koulutusmuutoksia vastustavia vastaan myöntämällä, ettei suunnitelman mukaisia työpaikkoja todellisuudessa vielä ole. Mutta-sanan jälkeen Relander kuitenkin tuo esiin, että tulevaisuudessa tällaisia hoivamusikon työpaikkoja tulee olemaan. Relanderin lausahduksessa voidaan havaita myös intertekstuaalisuutta, sillä vasta-argumenttiin varautumisen keinolla hän osoittaa lukeneensa ja kuulleensa esitettyjä koulutusmuutossuunnitelmia kohtaan tullutta kritiikkiä, jossa kyseenalaistetaan monipuolinen osaaminen musiikkialalla (ks. esim. Kvist 2011.)

Koulutusleikkauksia vastustavien puolella käytetään samaa retorista keinoa:

On varmasti vaikeaa päättää mistä leikataan, mutta onhan se nyt aikamoista, että sellaisten saavutusten jälkeen, mitä musiikin koulutusohjelmassa on aikaan saatu, voidaan edes ajatella koko koulutusohjelman lopettamista. (Varvara Merras-Häyrynen 23.5.2013 klo 4:28 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa. Kursivointi allekirjoittaneen.)

Merras-Häyrysen kommentti voidaan tulkita osoitetun pelkästään Viitaselle, monestakin syystä. Ensinnäkin tekstin sijainti Facebook-ryhmässä puhuu tulkinnan puolesta. Lisäksi Merras-Häyrynen käyttää juuri edellä kuvailtua vasta-argumenttiin varautumisen keinoa yhdistettynä intertekstuaalisuuteen. Merras-Häyrynen viittaa Viitasen aiempaan kommenttiin, jossa tuodaan esille muun muassa sairaanhoitajakoulutuksen jatkumisen tärkeys, mutta Merras-Häyrysen mielestä musiikkia ja sairaanhoitoa ei tulisi asettaa vastakkain.

Vasta-argumenttiin varautuminen ei aina välttämättä tarvitse mutta-sanaa, vaan se voidaan ohittaa aloittamalla täysin uusi lause. Keinon käyttöön ei tarvita edes varsinaista sanojaa, kuten Yleisradion uutisesta käy hyvin ilmi:

Tuire Ranta–Meyer pitää tärkeänä, että luovan alan koulutusta on tarjolla muuallakin kuin suurimmissa kaupungeissa. Hän näkee kuitenkin laajassa ammattikorkeakouluverkossa myös ongelmia. (Yle 24.2.2009.)

Ranta–Meyerin, tai ehkä pikemminkin uutisjutun kirjoittajan ajattelemana kohdeyleisönä voidaan tulkita olevan maakuntien musiikkialan koulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut ja niiden musiikkialan kanssa tekemisissä oleva henkilökunta.

Vasta-argumenttiin varautuminen voi olla myös selittävä ja täten lähestyä narratiivina:

Kieltämättä se oli aika radikaalia esitellä tää linjaus raakileena, mutta toisaalta me ollaan viikon aikana saatu enemmän tietoa ku koskaan erilaisista alueista ja olemme nyt sopineet jatkoneuvotteluista mm. vanhan musiikin edustajien kanssa. (Monna Relander 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Kyseinen lainaus on tavallaan erotettu kontekstistaan, sillä tässä ei näy toimittajan Relanderille esittämää kysymystä. Ensisijaiseksi kohdeyleisöksi voidaan siis ajatella Kultakuumeessa Relanderia ja Uljasta haastattelevaa Maria Ala-Kuhaa. Koska lausahdus on selittävä, voidaan sen kohdeyleisöksi tulkita myös Metropolian koulutusohjelman opiskelijat ja opettajat, joita vastaan Relander pyrkii kommentillaan tulemaan.

Toiston tai tautologian keinoa käytettäessä kohteena on yleensä Metropolian musiikin koulutusohjelman opiskelijat ja opettajat, joille toistellaan samoja taloudellisia fraaseja lakkautuksen perusteluiksi. Poikkeuksena alla oleva lainaus Viitasen kommentista, jossa hän pyrkii toiston avulla herättämään musiikin koulutusohjelman väkeä suuntaamaan katseensa myös opetus- ja kulttuuriministeriön puoleen.

Hei, nyt kannattaa kyllä laittaa jäitä hattuun hyvät ihmiset. Lukekaa tarkemmin faktanne. Ylen uutisessa lukee, että lakkauttamiset johtuvat siitä, että VALTIO ON PÄÄTTÄNYT LEIKATA 15 MILJOONAA metropolialta [sic]. Eli kyseessä on iso raha, enkä usko että "metropolian johto" voi tehdä asialle yhtään mitään. Metropolia tekee voittoa noin 4 miljoonaa vuodessa, eli jää tappiolle, kun leikkaus tehdään. Kyseessä on siis paljon isommat asiat, kuin metropolian johto. Sen takia vaahtoaminen

Metropolian johdosta on sekä ajattelematonta, että siitä ei ole mitään hyötyä. Toinen asia, mikä mainittiin syyksi, on se, että on tulossa uusi ammattikoulujen tuloksellisuuden järjestelmä. Kysymys on siis koulutuspolitiikasta, joka koskee koko Suomea, eikä Metropolian johdosta. On luonnollista, että leikataan muusikoista tällaisen hetken tullen: koulutus on kallein mahdollinen ja toisaalta esimerkiksi sairaanhoitajista ei vaan oikein voi leikata ilman, että tulee todellista vaaraa. Mitä olisitte itse tehneet tuossa tilanteessa? Kannattaa kääntää siis kritiikki koulutuspolitiikkaa ja päättäjiä kohtaan: kuka on päättänyt tehdä koulutuksesta yritystoimintaa ja leikata valtion tuen? (Salla Viitanen 23.5.2013 klo 3:19 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Tekstien kohdeyleisöä voidaan tarkastella paitsi retoristen keinojen käytön kautta, myös tutkimalla, missä konkreettisessa kontekstissa ne tulevat esiin. Esimerkiksi musiikin koulutusohjelman opiskelijayhdistyksen Murun luomassa adressissa tuodaan useampaan otteeseen esille tekstin kohderyhmä eli siis Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n hallitus (kursivoinnit allekirjoittaneen):

Vaadimme Metropolian johdolta musiikkipedagogin tutkinnon koulutusvastuun hakemista syksyllä 2013 ja klassisen musiikin koulutusmahdollisuuksien jatkumista Metropoliaassa.

Adressi luovutetaan Metropolia Ammattikorkeakoulun hallitukselle, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n hallitukselle, sekä Suomen opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Adressi Metropolian musiikin koulutusohjelman puolesta luovutetaan tiistaina 17.9. Metropolia Ammattikorkeakoulun rehtorille Riitta Konkolalle. (Adressin tiedote 13.9.2013.)

Adressia suunnitellaan luovutettavaksi myös muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriölle, joka voidaan tässä tulkita painostuskeinoksi Metropoliaa kohtaan. Myös lakkautusta vastustavien kirjoittajien kommentit adressin kommenttiosiossa voidaan tulkita suunnatuksi koulutusohjelman tulevaisuudesta päättävälle tahoille, mutta myös muille lakkautusta puolustaville tahoille. Toisaalta esimerkiksi Esa Tapanin kommentti voidaan tulkita osoitetun myös opetus- ja kulttuuriministeriöön:

Te jotka "uudistitte" musiikkikoulutuksemme hengiltä voitte nyt ylpeinä jatkaa nuorisomme kouluttamista tuottaviin töihin.

Joissakin kirjoituksissa yleisöksi voidaan nähdä myös muut adressia kommentoivat henkilöt, kuten juuri Esa Tapanin kommentissa, jossa hän kritisoi ylipäänsä musiikkikoulutuksen siirtoa konservatorioista ammattikorkeakouluihin.

Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa useiden tekstien kohdeyleisöksi on suunnattu muut musiikkialan jäsenet: Metropolian musiikin koulutusohjelman opiskelijat ja opettajat sekä pääkaupunkiseudulla vaikuttavat muut musiikkialan ammattilaiset. Ryhmä ei ole salainen, ja kommentointi siellä voidaan hyvin pitkälti tulkita vertaistuen hakemiseksi.

Suomen sinfoniaorkesterit ry:n (2012) kannanotto on kenties suurimman poikkeuksen tekijä, kun tarkastellaan aineiston tekstien yleisösuhdetta. Se lienee ainoa, jossa kohdeyleisöksi on ajateltu vain opetus- ja kulttuuriministeriötä, alkaahan kannanotto seuraavalla fraasilla: ”Opetus- ja kulttuuriministeriölle” (Suomen sinfoniaorkesterit ry 2012). Lisäksi kannanotossa vaaditaan opetus- ja kulttuuriministeriön esityksen tuomista takaisin valmisteltavaksi:

Vaadimme, että [--] Opetus- ja kulttuuriministeriön [sic] esitys kulttuurialojen amk-koulutuksen leikkauksista on palautettava kokonaan uudelleen valmisteltavaksi musiikkialan amk-koulutuksen osalta. (Suomen sinfoniaorkesterit ry 2012.)

Kannanotto voisi aivan hyvin olla myös adressiteksti, vain kannattavat allekirjoitukset puuttuvat. Jollekin tietylle instassille osoitetun kommentin julkisesti nähtäville asettaminen vaikuttaa olevan erittäin suosittu tapa valikoimani aineiston tekstien keskuudessa.

7 Keskustelun teemat

Jokinen (1999: 141–144) esittelee artikkelissaan *asiakategorioiden* käytön osana retoristen keinojen repertuaaria. Kuten luvun otsikostakin voi huomata, käytän tässä pro gradu -tutkielmassani asiakategorian sijaan termiä *teema*, sillä näen asiakategorian retorista keinoa laajempänä käsitteenä. Se on paitsi argumentatiivista käyttäytymistä, myös hyvin elimellinen osanen Metropolian musiikkialan koulutuksesta käytävää keskustelua: sillä rakennetaan musiikkialaan kohdistuvan ajatusmaailman tukipilareita.

Jokinen (1999: 142) toteaa olevan mahdollista lähestyä asiakategorioita, eli teemoja, kuten niitä kutsun, tutkimuksellisesti monesta lähtökohdasta. Voidaan esimerkiksi tutkia, miten teemoja tuotetaan tai millaisia häilyviäkin sisältöjä ja sisältörajoituksia niillä on. (Jokinen 1999:142.) Teemoja voidaan tarkastella myös tilanteisen käytön näkökulmasta: ”Kun asioita tai tapahtumia kategorisoidaan, palvelevat erilaiset kategoriat erilaisten funktioiden toteutumista, vaikkapa oikeuttamista tai kritisoimista (Billig 1987: 153 Jokisen 1999: 142 mukaan).

Analysoimani aineiston keskustelussa nousee esille useita eri teemoja: *laatu*, *työllistyminen*, *tuottavuus*, *sivistys* ja *vaihtoehdot*. Osa teemoista kietoutuu osittain toisiinsa. Esimerkiksi laatu ja työllistyminen risteävät toisiaan kuin myös tuottavuus ja sivistys. Lisäksi vaihtoehtojen teema voidaan jakaa kahteen alateemaan: koulutusvaihtoehtojen ja säästövaihtoehtojen teemoihin. Teemoista kenties tärkein, tai ainakin esiintymistiheydeltään suurin, on puhe koulutuksen laadusta. Laatu on myös teemoista ainoa, joka kietoutuu yhteen useassa kohden muiden keskustelun teemojen kanssa.

7.1 Laatu

Laatua kirjoituksissa rakennetaan hyvin eri tavoin, ajoittain jopa hiukan ristiriitaisesti. Esimerkiksi Tuulikki Närhinsalo (adressin kommentti #4), Sibelius-Akatemian sinfoniaorkesterin tuolloinen intendentti, määrittelee koulutuksen laadun olevan hyvä, kun sitä saanut henkilö *haluaa pyrkiä* ja myös *pääsee opiskelemaan Sibelius-Akatemiaan*. Myös Metropolian musiikin koulutusohjelman opiskelijayhdistyksen puheenjohtaja

Kaisamaija Uljas ajattelee samansuuntaisesti, sillä Sibelius-Akatemian hakijoiden taso on ollut korkea nimenomaan ammattikorkeakoulujen musiikkialan koulutuksen ansiosta:

Siitä ei ammattikorkeakouluissa tykätä, mutta amk on monelle muusikolle se tie maisteriopintoihin. Jos se poikkastaan, seuraus voi olla se, että [Sibelius-]Akatemian hakijoiden taso laskee: orkestereiden lisäksi Sibelius-Akatemiaan ei pääse suomalaiset muusikot. (Kaisamaija Uljas 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Jotta opetus olisi laadukasta, tulee sen olla perinteikästä ja pitkällä aikavälillä hioutunutta (adressin kommentit #3 ja #37). Tästä huolimatta laadukas koulutus kuitenkin on kykenevä myös uudistumaan, aivan kuten Metropoliasa: opiskeluympäristö on avarakatseinen ja opettajat käyttävät uudistuvia opetusmetodeja (adressi ja adressin kommentti #5).

Koulutuksen hyvä laatu voidaan määritellä myös tapahtumien määränä:

Kuluneen vuoden aikana koulutusohjelmassa on kantaesitetty suomalaisten säveltäjien musiikkia, toteutettu modernisoitu Taikahuilu-ooppera, järjestetty vuosittainen Aikamme suomalaista kamarimusiikkia -festivaali sekä konsertoitu ja menestytty kilpailuissa niin kotimaassa kuin ulkomailla (adressi).

Paitsi, että tapahtumia on ollut paljon, koulutusohjelman opiskelijat ovat edustaneet ulkomailla ja tuoneet kilpailumenestystä. Koulutuksen laatua parantaa myös koulutuspaikkakunnan muutenkin suuri kulttuuritapahtumien määrä.

Opiskelijan kannalta on korvaamatonta, että muusikon koulutus tapahtuu keskuksissa, joissa kulttuuri- ja erityisesti konserttielämä on vilkasta. Helsinki on tällaisista keskuksista suurin. Hyväksi muusikoksi ja pedagogiksi kasvaminen edellyttää ehdottomasti elävän musiikin kuuntelemista. Muusikon ja pedagogin koulutusta ei pitäisi leikata siellä, missä olosuhteet opiskelulle ovat todella hyvät! (Pianopedagogit ry 2013.)

Toisaalta Metropolian klassisen musiikin koulutus on laadukasta, koska koulutusohjelmassa annetaan koulutusta sellaisissa harvinaisuuksissa kuten vanha musiikki (adressin kommentti #10).

Kommentoijilla on myös ristiriitaisia näkemyksiä laadukkaasta pedagogisesta koulutuksesta. Pedagogiikkakoulutuksen täytyy olla Metropoliasa “huippua”, koska koulutusohjelma on taiteellisesti vahva (adressin kommentit #5 ja #36):

Opetuksen laatu on Metropoliasa korkea, koko maan mittapuulla yksikkö on ollut taiteellisesti erittäin vahva (adressin kommentti #5).

Kuitenkaan Sibelius-Akatemiassa annettava instrumenttipedagogiikan koulutus ei ole riittävän laadukasta juuri sen vuoksi, että opiskelijat kouluttautuvat taiteilijoiksi opettajien sijaan:

Akatemian instrumenttipedagogiikan taso ja laajus [sic] eivät yksinkertaisesti riitä, varsinkaan kun suurin osa sieltä valmistuvista tuntuu tähtäävän muusikon, ei pedagogin, työhön (adressin kommentti #15).

Toisaalta esimerkiksi Aarnio (12.5.2011) näkee, että Metropolian koulutuksen laatu paranee uudistuksen myötä, sillä Metropolian opiskelijat voivat työllistyä uusille aloille.

Näen Metropolian musiikkipedagogeille kyllä erilaisen ja uudemman tehtäväkentän kuin SibA:n MuKalla [Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksella]. Uudenlaisen sosiaalisen kanssakäymisen musiikkikasvattajia tarvitaan kyllä lisää tulevaisuudessa. Näen aivan mahdollisena, että päiväkodissa tai senioritalossa olisi ihan ammattimainen musiikkiohjaaja. Se voisi olla tulevaisuudessa jopa pakollista, että tietyn suuruisessa työntekijäjoukossa tulisi olla tällaista osaamista.

Joidenkin kommentoijien mielestä koulutuksen laatua voitaisiin parantaa niinkin yksinkertaisilla keinoilla, kuin aloituspaikkojen määrän rajoittamisella. Mitä vähemmän aloituspaikkoja olisi tarjolla, sitä motivoituneempia ja parempia opiskelijoita koulutusohjelmasta lopulta valmistuisi (adressin kommentit #2 ja #14). Kommentissa #25 todetaan, että musiikkikoulutuksen määrää tulisi tarkastella jopa valtakunnallisella tasolla, jotta saataisiin “vähemmän mutta laadukkaampaa”. Myös Lahden ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelman koulutuspäällikkö Petri Pullisen¹⁴ lausahdus 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa on samankaltainen:

¹⁴ Kultakuumeessa Pullista kutsutaan välillä myös Pulliaiseksi. Nykyisin Pullinen työskentelee Lahden kansanopiston rehtorina (Reia Leikola–Walden, henkilökohtainen tiedonanto 21.9.2016).

Noniin, meille on odotettavissa sitten hakijavyöry muusikkokoulutukseen. En tietenkään pane pahakseni, että meille saataisiin entistä enemmän hyviä hakijoita, olis sitten vähän enemmän vara valita parhaita opiskelijoita, jotta voidaan kouluttaa vielä parempia muusikkoja.

Koulutuksen laatua ei siis mitata sillä, mikä on sisään otettavien opiskelijoiden tulo- ja lähtötason välinen ero.

Koulutuksen laadun hyvyyden mittarina nähdään myös opiskelijoiden työllistyminen: Metropoliasa musiikkipedagogiikkaa opiskelleista ja valmistuneista vähän yli 94 prosenttia on Tilastokeskuksen mukaan ollut jatko-opinnoissa tai työllistyneenä. Tästä nimimerkki *M S* mainitsee pelkkien työllisten osuuden olevan yli 87 prosenttia. (Adressin kommentti #27.) Myös itse adressitekstissä koulutuksen hyvää laatua konstruoidaan sillä, miten opiskelijat "kiskotaan" töihin jo kesken opintojen. Toisaalta työllistymistä ei välttämättä nähdä koulutuksen hyvän laadun ansiona, vaan pikemminkin osoituksena opiskelijan hyvistä yksilöllisistä ominaisuuksista ja verkostoitumistaidoista.

Hyvin pitkälti on kyse yksilöiden ominaisuuksista ja verkostoista [orkestereihin työllistyminen]. (Petri Pullinen 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Totta kai, onhan se tällä alalla se verkostoituminen hirvittävän tärkeää. Työpaikkojen saaminen, onhan se paljon sellasta suhdepeliä. Pitää olla pedagogiset taidot, instrumentitaidot mutta myös verkostoitunut. (Kaisamaija Uljas 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Toisaalta ammattikorkeakoulutuksen musiikkikoulutuksen laadun ylipäänsä nähdään heikentyneen, koska orkestereihin ei enää oteta töihin lähikonservatoriossa opiskelleita soittajia.

Tapiola sinfoniettan intendentti Hanna Kosonen väittää, että ammattikorkeakoulut ovat murheenkryyni. "Aikaisemmin moniin suomalaisiin orkestereihin valittiin paikallisesta konservatoriosta valmistuneita muusikoita. Nykysysteemin ammattikorkeakoulut eivät heitä tuota." (Sirén 2013.)

7.2 Työllistyminen

Toinen hyvin tärkeä teema adressiin liittyvässä keskustelussa on koulutusohjelman opiskelijoiden työllistyminen, joka monen kommentoijan mukaan on mitä mainioin. Kuitenkin myös soraääniä kuuluu ja nimimerkin *liika on liikaa* mielestä “muusikkoja koulutetaan liikaa eikä kaikille vain riitä töitä” (adressin kommentti #14). Nimimerkki *Olkaa realisteja* taas pitää turhana ja “suorastaan edesvastuuttomana” uusien työttömien koulutuksen, kuten Metropolian musiikin koulutusohjelmassa hänen mielestään tehdään (adressin kommentti #9).

Nimimerkki *Freelancermuusikko, palkka 1500 €/kk* taas toteaa, ettei muusikoille kohta oikeasti ole töitä, kun kuntapäätäjät supistavat oppilaspaikkoja musiikkioppilaitoksissa iänikuisen muusikoille ei ole töitä -mantran siivittäminä:

Juttuhan on Suomessa pyörinyt näin: Meillä on ollut tietty määrä musiikkioppilaitoksia, kouluja, opistoja, konservatorioita, AMK ja Sibelius-Akatemia. Nämä laitokset ovat työllistäneet valtavan määrän muusikoita. Kun nyt tämän ”muusikoita koulutetaan liikaa” -jankutuksen seurauksena kulttuuria ymmärtämättömät päätäjät ovat alkaneet sulkea ja pienentää musiikkioppilaitoksia, niin seuraus on juuri se, mitä pelättiin: kohta muusikoille ei oikeasti ole töitä, muusikoiden työpaikat menevät. (Adressin kommentti #20.)

Suomen sinfoniaorkesterit ry on kuitenkin vuotta aikaisemmin julkaisemassaan kannanotossa toista mieltä:

Erytisen räikeästi OKM:n leikkausesityksessä korostuu varhaisiän musiikkikasvatustajien (musiikkileikkikoulunopettajat) koulutuksen keskittäminen vain Helsinkiin Metropolia amk:un. Koulutusta tarjoavat tällä hetkellä myös kolme muuta ammattikorkeakoulua ja nykyisellä koulutusmäärällä kaikki valmistuvat ”viedään käsistä”. Uusin tutkimus kertoo kuinka jokaisessa Suomen musiikkiopistossa ollaan kasvatamassa varhaisiän musiikkiopetuksen määrää, jolloin musiikkikasvattajilla on kysyntää. (Suomen sinfoniaorkesteri ry 2012.)

Töiden vähenemisen sijaan päinvastoin Suomeen tarvittaisiin lisää musiikkikasvattajia, paitsi musiikkileikkikouluihin myös muualle. Muutoin voi käydä niin huonosti, ettei 10 vuoden päästä enää olekaan tarpeeksi päteviä soitonopettajia:

Vaarana on, että musiikkikasvatuksessa tehdään samanlaiset pisat kuin peruskouluissa. Musiikkioppilaitosten nykyisistä 1 500 opettajasta puolet on täyttänyt 50 vuotta. Kymmenessä vuodessa puolet heistä jää eläkkeelle. Jos opettajien koulutusta leikataan nyt tuntuvasti, uusien pätevien opettajien löytäminen voi olla vaikeaa. (Kallionpää 2013a.)

Kun opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksilla perustellaan Metropolian koulutusmuutoksia, nähdään opintosisältöjen kaventamisen vaikeuttavan työnsaantimahdollisuuksia.

Uudistus vaikuttaa myös siihen, millaisen koulutuksen musaopistojen opettajat voivat saada. Metropolia on aikeissa lakkauttaa vanhan musiikin, kuoron- ja yhtyeenjohton sekä teoriaopettajan koulutuksen. Vastaavasti varhaiskasvatuksen koulutusta halutaan lisätä, mutta samalla sen pakollisten opintojen määrää karsia ja pääainstrumenttivalitsoehdoiksi jättää laulu ja vapaa säestys. Eikö tässä ole vähän ristiriitaa nyt? (Ala-Kuha 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Uskon, että häviäjiä ovat tällä hetkellä Metropoliaassa opiskelevat, muut voittavat. Oppilaitos voittaa profiloituessaan uuteen ja uudet opiskelijat voittavat vallatessaan uutta toiminta-aluetta. Tämänlaisen koulutuksen kautta voi syntyä uutta musiikki-työtä niille aloille, joissa sitä ei vielä ole pahemmin ollut. (Aarnio 12.5.2011.)

Adressin kommentissa #11 taas todetaan opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysiin viitaten, ettei musiikkialan työttömyys poikkea juurikaan muiden alojen työttömyydestä. Samaa toistaa myös Suomen sinfoniaorkesterit ry (2012) omassa kannanotossaan:

Musiikkialan työttömyys ei työttömyystilastojen mukaan ole keskimääräistä suurempaa.

Nimenomaan musiikin koulutuksen saaneilla on kulttuurialan paras työllisyystilanne (adressin kommentti #11).

OKM:n politiikka-analyysissä vuodelta 2010 todetaan, että kulttuurialalla musiikin koulutuksen saaneilla on paras työllisyystilanne ja koulutuksen mitoitus on onnistunut. (Metka 2013b.)

Eikä epävarmalla musiikkialalla työllistyminen välttämättä ole sen hankalampaa kuin esimerkiksi turvalliseksi koetuilla insinöörialoilla:

Kyyditsin viikonvaihteessa keikalle paria musiikinopiskelijaa, joista toinen opiskelee ensimmäistä vuotta kitaransoittoa Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Hän kertoi opiskelleensa aiemmin elektroniikkaa teknillisessä yliopistossa. Meinasin ajaa ulos tieltä silkasta hämmästyksestä. Miksi vaihtaa turvallinen diplomi-insinöörin ura muusikon epävarmaan ammattiin? Kitaristi perusteli tyynesti, että insinöörin paperit eivät näinä aikoina tarjoa välttämättä parempia työmahdollisuuksia kuin muusikkous. (Kallionpää 2013b.)

Myös opiskelijajyhdistyksen adressissa nostetaan vahvasti opiskelijoiden työllistyminen esiin. Musiikin koulutusohjelma on adressin mukaan keskittynyt nimenomaan musiikkipedagogiikan koulutukseen, koska sille on kysyntää alueen työelämässä. Kysyntä on niin suurta, että opiskelijat työllistyvät jo kesken opintojen. (Adressi.) Lisäksi esimerkiksi Metropolian opiskelijakunta Metka kiinnittää kannanotossaan huomiota muusikoiden ja soitonopettajien erilaiseen työllistymiseen.

Vaikka opiskelijakunta toisaalta ymmärtää vaikean taloudellisen tilanteen luoman paineen koulutusalojen lakkauttamiseksi, on esimerkiksi alallaan verrattain hyvin työllistyvien musiikkipedagogien koulutuksen lakkauttaminen suhteessa merkittävästi heikommin työllistyyviin muusikkoihin nähden vaikea perustella. (Metropolia ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA 2013a.)

Pääkaupunkiseudulla musiikkipedagogien tarve on usean adressin kommentin perusteella niin kova, ettei Sibelius-Akatemia yksin pysty vastaamaan työvoimatarpeeseen. Lisäksi Metropolian musiikkipedagogikoulutus nähdään niin laadukkaana, että heidän toimiessa soitonopettajina suomalaiset muusikot tulevat työllistymään myös tulevaisuudessa. (Adressin kommentit #31, #35 ja #37.)

Vaikka sieltä [Sibelius-Akatemiasta] valmistuneilla maistereilla instrumenttipedagogiikan valmiudet ja pätevyys olisikin ja olisi vielä huippuluokkaa, se ei millään tavalla kata musiikkipedagogien tarvetta musiikkioppilaitoksissa. Metropolia valmistuu musiikkioppilaitoksiin todella hyviä pedagogeja, joille on jatkuvasti tarvetta ja joiden osaaminen ja ammattitaito takaa musiikkioppilaitosten tason säilymisen korkealla ja mahdollisuuden opiskella ja harrastaa musiikkia hyvässä opetukses-

sa jo pienestä asti, ja tätä kautta se takaa myös muusikkojen tason säilymisen korkealla myös tulevaisuudessa. (Adressin kommentti #37.)

Toisaalta taas nimimerkit *SK* (adressin kommentti #5) ja *Freelancermuusikko, palkka 1500 €/kk* (adressin kommentti #20) painottavat omissa kommentteissaan soitonopetuksen olevan olennainen osa muusikon työuraa:

On muistettava, että lahjakkaankaan muusikon leipä ei ole ollut koskaan kovin leveä: muuten säveltäjänerot kuten Mozart, Chopin ja Brahms eivät olisi joutuneet elättämään itseään sivutoimisina soitonopettajina (kommentti #20).

Nykyään musiikkipedagogien työnantajia eivät ole pelkästään musiikkioppilaitokset, vaan “ammattikorkeakoulusta valmistuneet musiikkipedagogit työllistyvät [--] myös monenlaisiin soveltaviin musiikillisiin työtehtäviin” (adressi). Tämän saman on todennut myös Ranta–Meyer jo vuonna 2009 Ylen (24.2.2009) haastattelussa.

7.3 Tuottavuus

Paitsi, että musiikkikoulutus tuottaa työvoimaa musiikkialalle, se tuottaa sitä välillisesti myös muille aloille ja edistää luovuutta, joka tuottaa lisää vientiä Suomelle. Tämän on ymmärtänyt tasavallan presidentti Sauli Niinistökin, jota adressissa siteerataan seuraavasti:

Luovuus on meille äärimmäisen tärkeä voimavara. Sitä rohkaisemalla syntyy paitsi iso määrä iloa, myös uusia ammatteja ja uutta suomalaista kulttuuria. (Adressi.)

Kansainvälisesti on todettu taiteen ja kulttuurin ehkäisevän syrjäytymistä ja lisäävän hyvinvointia, mikä osaltaan edesauttaa tuottavuuden nousua. (Adressi.) Taide ja musiikki “jalostaa yhteiskuntaa kokonaisvaltaisesti” (adressin kommentti #30): se syventää kokemuspohjaa, parantaa kommunikointitaitoja ja lisää innovatiivisuutta (adressin kommentit #3 ja #30).

Myös päinvastaista näkemystä esiintyy. Nimimerkki *Kreikan antiikin ajan mittaamattoman arvokkaat perinnöt?* toteaa musiikin olevan pelkkää ajanvietettä, “se ei missään nimessä ole mitään tuottavaa toimintaa”. Hänen mukaansa “vihreä talous” ei toimi mu-

siikin, taiteen tai antiikin ajan arvojen mukaan. (Adressin kommentti #16.) Tuottavuudessa katsotaankin rahan kulumista. Vaikka Metropolian koulutukset tuottavat hyviä tuloksia, niihin kuluu liikaa rahaa ja säästöjä täytyy tehdä korkeakoulun rahoituksen pienentyessä merkittävästi.

Nämä kolme ohjelmaa [musiikin, esittävän taiteen ja hammastekniikan koulutusohjelmat] tuottaa hyviä tuloksia erittäin monellakin mittarilla, mutta samaan aikaan ne ovat myös erittäin kalliita ohjelmia toteuttaa, ihan rakenteellisistakin syistä johtuen. (Vesa Taatila 3.6.2013 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Supistukset johtuvat valtionrahoituksen radikaaleista leikkauksista ammattikorkeakouluissa. Metropolian kohdalla rahoituksesta lähtee muutaman vuoden aikana noin 15 prosenttia. (Koppinen 2013.)

Vaikuttaa kuitenkin siltä, että rahallisen hyödyn käsite on valtaa pitävä tuottavuuden teemassa, sillä myös lakkautusta vastustavat vetoavat siihen, vaikka penäävätkin myös muunlaisen kuin rahallisen tuottavuuden tarkastelua.

Amk-rahoitusuudistukset puristavat kohtuuttomasti kulttuurialoja, joihin yritysmaailman logiikka sopii huonosti. Taiteen ja taidekasvatuksen tavoite ei ole taloudellinen voitto, vaan esimerkiksi ilo, elämys, esteettisyys tai yhteinen ajattelu. Toisaalta tutkijat kertovat, että jos musiikkiharrastusten myönteiset vaikutukset ja hyödyt onnistuttaisiin mittaamaan rahassa, summa olisi suuri. Taiteen hyvinvointivaikutuksista saadaan jatkuvasti lisää näyttöä, minkä luulisi tukevan kulttuurimyönteistä koulutuspolitiikkaa. (Pajukallio 2013.)

Kulttuurihan on juuri se joka kierrättää rahaa. (Tuukka Hurme 23.5.2013 klo 00:23 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Toisaalta eräässäkin kommentissa tuodaan selkeästi esille, ettei muulla kuin rahaan perustuvalla ajattelulla ole sijaa keskustelussa.

Se on surullista, mutta se ei sinänsä liity asiaan. Sillä metropolian rahoitus perustuu tuottavuuteen ja sen täytyy olla kannattavaa. Tällaisessa ajattelussa ei ole sijaa tutkimuksille kulttuurista tms. (Salla Viitanen 23.5.2013 klo 16:01 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

7.4 Sivistys

Tuottavuuden teema kulkee osittain käsi kädessä sivistyksen teeman kanssa. Esimerkiksi Esa Tapani, nimimerkki *torvi*, ihmettelee koulutusleikkauksia, sillä kulttuurin ja sen opetuksen tila korreloi elintason ja yhteiskunnan yleisen järjestyksen kanssa:

On melko huvittavaa lukea opetuksen lakkauttamisen perusteluna käytettävän sen kalleutta. Maailmassa on paljon maita joissa kulttuuri ja sen opetus ovat retuperällä. Jostain kumman syystä näissä maissa ei saavutetuilla ”säästöillä” ole kuitenkaan saavutettu edes lähimain meidän elintasoamme tai yhteiskuntajärjestystä. (Adressin kommentti #6.)

Adressin kommentissa #17 todetaankin lyhyesti ja ytimekkäästi, ”kun kulttuuri kuolee, kuolee myös valtio”.

Taideaineiden turhana pitäminen mielletään sivistymättömyydeksi (adressin kommentti #3). Kylmän numeroiden tuijottelun sijaan, ihmisen tulisi olla laajasti sivistynyt, taiteita harrastava yksilö (adressin kommentti #26). Perusteet, miksi koulutuksesta ei pitäisi leikata, voidaan nähdä jo kommenttien tasossa:

Kyseinen räpellys [adressin kommentti #16¹⁵] on erinomainen esimerkki, miksi koulutuksesta EI [sic] saa leikata liikaa (adressin kommentti #29).

Musiikillinen harrastuneisuus nähdään ”huippuosaajan” ominaisuutena, vaikkei yksilö olisikaan ammatikseen musiikkialalla:

Parhaimpiin kouluihin ja yliopistoihin maailmalla vaaditaan sisäänpääsyyn musiikin hyvää osaamista oli suuntautuminen mikä hyvänsä (adressin kommentti #3).

¹⁵ Ohessa viitattu kommentti siinä muodossa kuin se adressin kommentiosiossa on nähtävänä: ”Somesa voisi musiikki olla vain osuuskunta, kerho luonteista toimintaa taiteen ohella, jossa vain jokainen osallistuisi kustannuksiin, ulkopuolista rahoitusta ei olisi, eikä palkkoja maksettaisiin, koska se ei missään nimessä ole mitään tuottavaa toimintaa. Viihdettä vain ja ajanvietettä, ajan hukkaa. Nykyinen taide muuten ja musiikkikin ovat niin kammottavaa katseltavaakin, kuin kuultavaakin. Tuskin sillä vihreän teknologian kansakaan on yhtään mitään tekemistäkään, henkisellä puolellakaan. Muuten on hyvä muistaa, ettei vihreä talouskaan toimi musiikin, taiteen ja mittamattomien muka nykyaikaisten antiikkiarvojenkaan voimalla.” (Adressin kommentti #16.)

7.5 Vaihtoehdot

Koulutusvalintojen vaihtoehtoisuutta pidetään hyvin tärkeänä. Maamme “imago” vaatii laajoja koulutusmahdollisuuksia, ja toisaalta jo tapahtuneiden alan koulutusleikkausten seurauksia ei vielä voida arvioida.

Suomen imago musiikin ja musiikkipedagogiikan huippumaana vaatii laajaa koulutuskenttää. Toisin kuin Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n hallitus väittää, Tampereen ammattikorkeakoulu ja solistisia opintoja painottava Sibelius-Akatemia eivät riitä Etelä-Suomen koulutusvaihtoehdoiksi. Lahden ammattikorkeakoulussa on hyljätty ajettu musiikin koulutusohjelma alas, minkä seurauksia metropolialueen musiikkielämään ei ole vielä nähty. (Adressi.)

Sasha Mäkilä (adressin kommentti #1), nimimerkki *Sasha*, taas näkee Suomen musiikkielämän jo nyt, Metropolian musiikin koulutusohjelman vielä ollessa voimissaan, ahnaana ja sitä myöten negatiivisena. Hän pitää itsestään selvänä, että Helsingissä on kaksi kilpailevaa musiikkikorkeakoulua, muutoin “vaihtoehtojen vähenemisellä tulee olemaan huono vaikutus Helsingin ja koko maan musiikkielämään” (emp.).

Sibelius-Akatemian koulutusputkelle vaihtoehtoiset tavat koetaan mahdollisuutena nähdä Suomen musiikkielämä uusin silmin:

Moni on suorittanut alemman korkeakoulututkinnon Metropolia- ja ylemmän joko ulkomailla tai Sibelius-Akatemiassa. Yhdistelmä tuo aivan toisenlaisia perspektiiviä suomalaisen musiikkielämän kehittämiseen kuin pelkästään Sibelius-Akatemiassa opiskelu. (Adressin kommentti #5.)

Metropolian ja Sibelius-Akatemian koulutusprofiilit nähdään täysin erilaisina: Metropolia keskittyy musiikkipedagogiikan koulutukseen, kun taas Sibelius-Akatemiassa opiskelevat solisteiksi haluavat (adressin kommentti #37).

Toisaalta varsinkin Sibelius-Akatemiassa työskentelevät (adressin kommentit #4 ja #10) rakentavat Metropoliaa profiilia Sibelius-Akatemian filiaalina, sivutoimipisteenä ja esivaiheena varsinaisiin ammattiopintoihin: Metropolian musiikkikoulutus nähdään musiikkiopistojen ja Sibelius-Akatemian välisenä tärkeänä lenkkinä, jota ei pidä lakkaut-

taa. "Opintojen vaativuudessa on liian suuri ero, mikäli opiskelijat jatkavat suoraan konservatoriosta Sibelius-Akatemiaan" (adressin kommentti #8). Samankaltaista totuuden rakentamista on havaittavissa myös musiikin koulutusohjelman opiskelijayhdistyksen puheenjohtajan Kaisamaija Uljaksen 20.4.2011 Kultakuumeessa esittämässään kommentissa:

Se, että huippumuusikoiden koulutus siirrettäisiin [Sibelius-]Akatemiaan on hatarasti perusteltu, koska sekin käy läpi murrosta eikä olla keskusteltu, että haluaako ne ottaa asian harteilleen. Siitä ei ammattikorkeakouluissa tykätä, mutta amk on monelle muusikolle se tie maisteriopintoihin.

Vaihtoehtoissa nähdään myös päällekkäisyyttä: "Helsingissä on jo [Sibelius-A]katemia" (kommentti #14). Sibelius-Akatemiassakin on asiaan havahduttu:

Hänen [Ralf Gothónin] mielestään Sibelius-Akatemian varsinainen ongelma on "emakkosyndrooma", eli se, että kaikki on haluttu ahtaa samaan karsinaan. "Tuntuu järjettömältä, että muutaman neliökilometrin sisällä on Sibelius-Akatemia, Metropolia-ammattikorkeakoulu, Pop- ja jazzkonservatorio ja Helsingin yliopiston musiikkitieteen laitos. Samaa soppaa veivaavat päällekkäiset organisaatiot ja niiden hallinnot." (Saarikoski 2010.)

Myös Metropoliaassa on samaan seikkaan kiinnitetty huomiota ja koulutusvaihtoehtojen määrää tulee johdon mielestä karsia.

Klassisen musiikin opetuksen leikkauksien puolesta puhuisi Konkolan mukaan se, että Metropolian naapurissa sijaitsee klassisen musiikin koulutusta tarjoava Sibelius-Akatemia. Lisäksi klassisen alan koulutusta annetaan muuallakin Suomessa. "Pop&jazz on ainoa, jota ei ole Sibelius-Akatemiassakaan niin painottuneesti. Kysymys on pitkälti työnjaosta", Konkola sanoo. (Koppinen 2013.)

Toinen vaikuttava tekijä on tietysti se, että ammattikorkeakoulujen keskinäistä työnjakoa halutaan vahvistaa ja meillähän on ollut tässä keskustelut Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa ja heillä on nyt sit tarkotus vahvistaa tätä klassisen puolen opetusta ja puolestaan vähentää siellä ollutta rytmimusiikin osuutta, joka sitten meillä vahvistuu hiukan aikasemmasta. Eli tässä tehdään selkeää profiloitumista näiden ammattikorkeakoulujen välillä. (Riitta Konkola 19.9.2013 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Opintopolut muodostuvat myös varsin pitkiksi päällekkäisen koulutuksen vuoksi. Sasha Mäkilä (adressin kommentti #1) esimerkiksi kertoo opiskelleensa ensin Helsingin konservatoriossa ammattiopinnoissa (nykyisin Metropolian musiikin tutkinto-ohjelma), sen jälkeen Pietarin konservatoriossa ja sitten Sibelius-Akatemiassa.

Lakkautusta vastustavat kuitenkin epäilevät, saadaanko alalle näin riittävästi työvoimaa:

[--] se on hienoa, jos Tampere pystyy ottamaan lisää koulutusvastuuta, mutta suuri kysymys on kuitenkin, että riittääkö sekään lisäys sitten siellä kattamaan tätä työvoimatarvetta. (Timo Klemettinen 19.9.2013 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Adressin kommentteista muodostuvassa keskustelussa tiedostetaan, että musiikin koulutukselle tulee tehdä jotain, vaikka koulutuksen täydellistä lakkautusta ei tuetakaan. Näin siis kommentoijat tekevät myönnytyksiä keskustelussa muuten parjattuun “talousjargoniin”. Monissa kommentteissa esimerkiksi aloituspaikkojen määrää ehdotetaan absoluutisesti supistettavaksi tai sisäänoton muuttamista kahden vuoden välein tapahtuvaksi. Edellä mainitut seikat paitsi toisivat tarvittavia säästöjä, olisivat myös vastuullinen teko koulutusohjelmalta. (Adressin kommentit #2, #19 ja #26.)

Myös suomalaista koulutusihannetta radikaalimpia ehdotuksia esitetään. Adressin kommentissa #35 ehdotetaan lukukausimaksujen käyttöönottamista paitsi Metropolian musiikin koulutuksessa olevilta ulkomaalaisilta opiskelijoilta myös muiden alojen opiskelijoilta, koska näin tehdään jo monissa muissa Euroopan kaupungeissa, kuten Berliinissä, Milanossa ja Madridissa. Kommentissa ulkomaalaiset nähdään laiskoina ja syynä nyt tapahtuvaan musiikin koulutuksen alasajoon Metropoliaassa. Toisaalta kommentin sanomaa voidaan tulkita myös laadun teemaan liittyvänä puheena. Maksullinen koulutus koetaan usein laadukkaampana. Sitä paitsi, johan maksuja vaaditaan opiskelijoilta esimerkiksi Berliinissä, jossa sijaitsee parhaimpiin kuuluvia musiikkikorkeakouluja.

8 Retoriset keinot

Retoristen keinojen käyttö tätä työtä varten valikoimassani aineistossa on varsin varioivaa. Suurin osa Jokisen (1999) mainitsemista retorisisista keinoista on havaittavissa myös analysoimissani teksteissä. Jokisen kuvaamien retoristen keinojen lisäksi olen lisännyt joukkoon yhden uuden, itse havaitsemani retorisen keinon: kysymisen, jota käsittelem tarkemmin keinoa itseään käsittelevässä alaluvussa 8.9.

Yhdessä puheenvuorossa saattaa lyhyenkin tekstinpätkän, jopa yhden lauseen, sisään mahtua useita erilaisia vakuuttamisen keinoja, ja monessa kohtaa kirjoittajan tai puhujan tekstiinsä suoltamia sanoja voidaan tulkita useamman keinon kautta. Vakuuttamiskeinot voivat myös muodostaa retoristen keinojen pareja, joista selkein lienee Jokisenkin (1999: 147) mainitsemat määrällistämisen ja ääri-ilmaisujen retoriset keinot.

Ei ole siis lainkaan tavatonta, että puheenvuoroissa käytetään useita retorisia keinoja yhtä aikaa. Se lienee kenties välttämätöntä puheenvuoron kohdeyleisön vakuuttamiseksi. Mitä useampia keinoja vakuuttamisessa käytetään, sitä varmemmin joku yleisöstä vakuuttuu ja on tekstin luojaan kanssa samaa mieltä, ainakin siihen saakka, kunnes seuraava vastakkaisen puolen teksti vakuuttaa kohteen omalle puolelleen. Toisaalta retoriset keinot eivät monessa tapauksessa ole vain jommankumman puolen käyttämiä.

Koska tarkoitukseni on retoristen keinojen analyysin ohella myös esitellä niiden teoreettista puolta, jaan jokaisen retorisen keinon yhdeksi omaksi alaluvukseen.

8.1 Narratiivi ja yksityiskohdat

Narratiivilla ja yksityiskohdilla vakuuttaminen on kenties yksi aineiston puheenvuorojen käytetyimmistä keinoista. Kuten Jokinenkin (1999: 144) kuvailee, totuudenmukaisen tapahtumien kulun vaikutelma on mahdollista luoda sijoittamalla yksityiskohtia ja yksityiskohtaisia kuvauksia osaksi tapahtumakulkua eli *narratiivia* niin, että ne alkavat vaikuttaa yllätyksettömiltä, miksei myös vääjäämättömiltä tapahtumankulun kannalta.

Tutkimassani aineistossa tätä vakuuttamisen keinoa käyttävät erityisesti Metropolian johtoportaahan edustajat sekä toimittajat. Tapahtumien kuvailu ei liene yllättävää toimittajien taholta, sillä narratiivin avulla on mahdollista ytimekkäästikin selostaa uutisjutun taustalla olevat tapahtumat ja luoda niiden ja varsinaisen uutisen välille syy-seuraussuhteita:

Aiheesta on järjestetty infotilaisuuksia ja tapaamisia 8.4. sekä pääsiäisviikolla useampaan kertaan. Tiistaina 19.4. järjestetyssä opetushenkilökunnan tilaisuudessa johdolle esitettiin uudistussuunnitelmista ja niiden perusteluista lukuisia tarkkoja kysymyksiä, jotka Amfionin saamien tietojen mukaan ohitettiin tai jäivät muuten vastaamatta. Keskiviikkona 20.4. oli opiskelijoiden info- ja kuulemistilaisuus, jonka aikana ei missään vaiheessa käyty läpi suunniteltuja muutoksia, vaan alkupuheenvuorojen jälkeen siirryttiin suoraan yleisökysymyksiin. Keskustelun aikana johtajat Relander ja Ranta-Meyer vastasivat osaan kysymyksistä, osa jäi avoimiksi. Opiskelijat toivat esiin turhautumisensa suunnitelmien sisältöön, esittämistapaan ja valmisteluprosessiin. Erityisesti korostui huoli siitä, säilyykö instrumentin hallinta jatkossakin keskeisenä osana koulutuksen sisältöä. (Rauvola 2011.)

Myös haastatellut voivat käyttää narratiivia:

Joka tapauksessa meillä on Metropoliaassa opetussuunnitelmien uudistustyö meneillään ja osaamisperustainen opetussuunnitelma tulisi olla käytössä elokuussa 2012. Rinnakkain tän linjauksen kanssa opettajakunta on valmistellu tätä opetussuunnitelmaa. Meillä on tietysti huoli nuorten työllisyystilanteesta ja me ollaan opettajien kanssa katsottu tässä pitkin kevättä, että koulutuksessa pitää olla sellaisia valmiuksia, mitä työelämä tarvitsee. (Monna Relander 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Musiikkioppilaitokset ympäri Suomen ovat sekä kunnan- että valtionrahoituksen varassa. Ajatus on se, että musiikkipedagogeja voitaisiin käyttää hyödyksi laajemmalti ja saada lasten harrastamista laajemmaksi. On semmonen sauma, johon ei ole isketty kunnolla: iltapäiväkerhot, joihin on rahoitusta. Tarkoitus on, että Metropoliaasta valmistuneet pystyy ottamaan systeemin laajasti haltuun, koska järjestelmät ei ole vielä valmiita. (Monna Relander 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Relanderin lisäksi esimerkiksi vuonna 2013 Metropolian vararehtorina toiminut Vesa Taatila käyttää narratiivin keinoa, tosin vahvasti yhdistettynä määrällistämisen keinoon (mainittu esimerkki luettavissa luvussa 8.6 sivulla 72).

Selostavaa tapaa käyttää myös esimerkiksi Metropolian opiskelijakunta METKA (2013a) lausunnossaan:

Metropolian 22.5.2013 pitämässä tiedotustilaisuudessa kerrottiin opiskelijoita ja koulun henkilökuntaa koskevista tulevista muutoksista. Sekä uusi toimilupahakemuskäytäntö että valtion ammattikorkeakouluihin kohdistamat säästöleikkaukset pakottavat Metropolian tarttumaan toimeen korkealaatuisen ja menestyvän korkeakoulumme puolesta. Metropolian budjetista tullaan tulevina kolmena vuotena leikkaamaan rahoitusta yhteensä noin 15 miljoonalla eurolla, joten toimenpiteisiin on ryhdyttävä.

Narratiivin ja yksityiskohtien keinolla voidaan paitsi pyrkiä vakuuttamaan kohdeyleisö musiikin koulutusohjelman lakkautuksen tai koulutusmuutosten tarpeellisuudesta myös ottaa etäisyyttä siitä:

Uudistus vaikuttaa myös siihen, millaisen koulutuksen musiikkiopistojen opettajat voivat saada. Metropolia on aikeissa lakkauttaa vanhan musiikin, kuoron- ja yhtyeenjohton sekä teoriaopettajan koulutuksen. Vastaavasti varhaiskasvatuksen koulutusta halutaan lisätä, mutta samalla sen pakollisten opintojen määrää karsia ja pääinstrumenttivalintoiksi jättää laulu ja vapaa säestys. Eikö tässä ole vähän ristiriitaa nyt? (Ala-Kuha 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Eipä taitaisi olla IHMUa (Itä-Helsingin musiikkioeruskoulua) ilman Helsingin kansanpediliinjaa [nykyinen Metropolian musiikin koulutusohjelman musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto], jossa opiskelin työn ohella, päädyin solfa-opeksi ja Gezan työpariksi. Gezan resurssit eivät olisi riittäneet yksin. Tämä ei ole itsekehua, vaan kannanotto hyvän pedagogiikkakoulutuksen puolesta. Siellä kannustettiin Kodaly-konseptiin. (Heikki Varis 22.5.2013 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Metropolian johdossa on takin kääntäminen hallussa, todella. Viime joulun alla johdolta tuli ylitsevuotavaisia kiitoksia ja kehuja mahtavasta Taikahuilu 2012 -produktiosta tyylisiin "kylläpä meillä Metropolia osataan!". Edellinen oopperaproduktio oli saanut täysin vastaavan vastaanoton. Ja kiitokseksi tästä ja vuosien ura-uurtavasta musiikkipedagogiikka-työstä lopetetaan koko pulju. (Varvara Merras-Häyrynen 23.5.2013 klo 8:38 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Metropolian klassisessa muusikkokoulutuksessa pedagoginen opetus on aivan keskeinen alue. Tätä kehitetään aktiivisesti ja innovatiivisesti, ja tulokset ovat olleet tasokkaita. Metropoliaa valmistuneet muusikot ovat sijoittuneet hyvin instrumenttiopetuksen kentälle! Opettaminen on maassamme muusikon työn olennainen osa. Hyvin harvat muusikot – etenkin pianistit – kykenevät elättämään itsensä ainoastaan konsertoimalla. (Pianopedagogit ry 2013.)

8.2 Tosiasiapuhe

Musiikin koulutusohjelman koulutuksen lakkauttamista puolustavissa puheenvuoroissa merkittävänä retorisenä keinona esiintyy *tosiasiapuhe*, eli asiat pyritään näyttämään niin puhujista kuin tulkinnoistakin riippumattomina tosiasioina, aivan kuin faktat puhuisivat puolestaan ja tuottaisivat vääjäämättä tietyn, juuri esitetyn tuloksen. Kun tosiasiapuhetta käytetään retorisenä keinona, täytyy kiinnittää huomiota myös sen luonteeseen, jossa toimijoiden vastuu ja rooli katoavat: asiat vain tapahtuvat. (Jokinen 1999: 140.) Tästä hyvänä esimerkkinä voidaan pitää Joonas Turusen lakonisia lausahduksia 19.9.2013 esitettyssä Kultakuume-ohjelmassa:

Ja klassisen musiikin koulutus sattuu kuulumaan niihin kaikista kalleimpiin.

Selvää on, että ero vanhaan tulee olemaan dramaattinen.

Koska, asiat vain tapahtuvat, tosiasiapuhe voidaan ehdottomuutensa vuoksi nähdä eräänlaisena keskeisenä vallankäytön muotona. ”Moraalisilla pohdinnoilla on tilaa vain silloin, kun on vaihtoehtoja, joista voidaan tehdä valintoja” (Jokinen 1999: 141).

On luonnollista, että leikataan muusikoista tällaisen hetken tullen: koulutus on kallein mahdollinen ja toisaalta esimerkiksi sairaanhoitajista ei vaan oikein voi leikata ilman, että tulee todellista vaaraa. Mitä olisitte itse tehneet tuossa tilanteessa? (Salla Viitanen 23.5.2013 klo 13:19 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Se on surullista, mutta se ei sinänsä liity asiaan. Sillä Metropolian rahoitus perustuu tuottavuuteen ja sen täytyy olla kannattavaa. Tällaisessa ajattelussa ei ole sijaa tutkimuksille kulttuurista tms. (Salla Viitanen 23.5.2013 klo 16:01 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Kuten Jokinen (1999:140) toteaa, etenkin poliittisessa puheessa, joksi aineistossa mukana oleva adressi ja kommentitkin voidaan luokitella, negatiiviset ja ikävät asiat määritetään tosiasioiksi, jotka on vain hyväksyttävä:

Se nyt on vaan niin, että on aivan turhaa ja suorastaan edesvastuutonta kouluttaa lisää työttömiä tähän maahan. Ikävää, mutta tähän(kään) ei Suomella ole enää varaa. (Adressin kommentti #9.)

Valitettavasti homma on näin. Muusikkoja koulutetaan liikaa eikä kaikille vain riittä töitä. (Adressin kommentti #14.)

Vaikka tosiasiapuhe kuuluukin useimmiten juuri muutosta tai lakkautusta puolustavaan puheenvuoroon, keinoa käyttävät myös lakkautusta vastustavat:

Siitä ei ammattikorkeakouluissa tykätä, mutta ammattikorkeakoulu on monelle muusikolle *se tie* maisteriopintoihin. (Kaisamaija Uljas 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa. Kursivointi allekirjoittaneen.)

Jos haluaa saada viran varsinkin pääkaupunkiseudulla, se käytännössä vaatii sen A-tutkinnon tai diplomin, mitä ammattikorkeakoulusta ei voi saada. (Kaisamaija Uljas 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Liian suuret leikkaukset johtaisivat opettajapulaan ja sitä kautta kansainvälistäkin mainetta niittäneen suomalaisen musiikkikasvatuksen kriisiin. (Ahvenjärvi 2013.)

Onhan se niin, että työllistymisen kannalta pedagoginen vaihtoehto on ehdottomasti tärkein! (Katarina Nummi-Kuisma 23.5.2013 klo 23:24 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

8.3 Konsensus ja asiantuntijalausunnot

Koulutuksen lakkauttamista vastustavat puheenvuorot käyttävät usein *konsensuksen* tai *asiantuntijalausunnon* keinoa yhdistäen sen *puhujakategorialla oikeuttamisen* keinoon. Keino ei ole tuntematon myöskään lakkautusta ja muutoksia puolustaville. Pyrittäessä vakuuttamaan kohdeyleisö konsensuksen keinoin tarkoitus on osoittaa, että tekstin luojan itsensä lisäksi myös muut allekirjoittavat esitetyn väitteen, jolloin se ei enää näyttyädy väittäjän henkilökohtaisena mielipiteenä (Jokinen 1999: 138).

Vaikka Jokinen (1999) erotteleekin tosiasiapuheen ja konsensuksen erilliseksi keinoiksi, eikä oikeastaan edes luo niiden välille minkäänlaista linkkiä, voi niillä ajatella olevan yhteinen perusta. Tosiasiapuhe eroaa konsensuksen keinosta siinä, että varsinainen tosiasiapuheeksi tulkittava tekstinparsi ei välttämättä sisällä selkeää viittausta siihen, että muut allekirjoittaisivat väitteen. Koska oletuksena on, että tosiasiapuheessa faktat puhuvat puolestaan, taustalla on kuitenkin ajatus, jossa kaikki tekstin lukevat tai kuulevat allekirjoittavat taustalla olevan ajatusmallin, jossa hyväksymme kiistattomat faktat.

Koska konsensuksen keinon jäljille on kenties helpointa päästä tarkastelemalla ja etsimällä suoria lainauksia, voidaan niitä kutsua asiantuntijalausunnoiksi (ks. Jokinen 1999: 138). Erityisesti ammattimedian puheenvuoroissa (uutisjutut, artikkelit, radio-ohjelmat) voidaan havaita suoria sitaatteja sisältäviä asiantuntijalausuntoja, joilla toimittajat toisaalta pyrkivät pitämään oman asemansa neutraalina. Kyse on usein haastatteluista, jolloin puhujakategoriolla oikeuttamisen keino astuu myös mukaan:

Yliopettaja Helasvuota ihmetyttää orkesterin alasajo perusteluineen: ”Esitettiin oletus, että harvinaisempien instrumenttien soittajia olisi otettu sisään koulutukseen puutteellisin taidoin, jotta orkesteri saataisiin täyteen. Tämä ei missään nimessä pidä paikkaansa.” Esityksen muissakin taustatiedoissa on Helasvuon mukaan ollut huomautettavaa: ”Instrumenttivalikoiman supistamisen vaikutusta orkesteritoiminnalle ei ole otettu mitenkään huomioon. Aloituspaikkojen kohdentaminen esitetyllä tavalla ajaa alas kaiken orkesteritoiminnan, vaikka Metropolian orkesteri on Suomen ammattikorkeakouluissa ainoa, joka kykenee toteuttamaan produktioita omaehtoisesti.” (Rauvola 2011.)

Uudenmaan liitto on kuitenkin sitä mieltä, että ylikoulutus ei koske Uuttamaata: ”Valtaosa kulttuurialan työpaikoista sijaitsee Etelä-Suomessa, joten täällä pitää olla myös koulutuspaikkoja”, sanoo liiton suunnittelupäällikkö Olli-Pekka Hatanpää. (Kallionpää 2013c.)

Teksteissä siis ensiksi esitellään titteli, jonka jälkeen näytetään lainaus. Vaikka tällä tavalla toimittajat pyrkivät luomaan kuvaa neutraaleina toimijoina, on se harhaanjohtavaa, sillä toimittajalla on kuitenkin mahdollisuus valikoida, miten ja mitä hän lainaa. Myös lakkautusta vastustavat käyttävät asiantuntijalausuntoja ja pyrkivät vahvistamaan niitä osoittamalla lainauksen alkuperän olevan joltakin arvostetulta instituutiolta tai henkilöl-

tä, kuten esimerkiksi tasavallan presidentti, Tilastokeskus tai opetus- ja kulttuuriministeriö (esim. adressi sekä kommentit #11 ja #27):

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö kiittää Suomalainen teko -videosarjassaan Suomen ainutlaatuisesta musiikkiopistojärjestelmästä. ”Luovuus on meille äärimmäisen tärkeä voimavara. Sitä rohkaisemalla syntyy paitsi iso määrä iloa, myös uusia ammattitehtäviä ja uutta suomalaista kulttuuria.” (Adressi.)

Asiantuntijalausunnon keinoa käytettäessä viittaus voi toisaalta olla myös jonkin tietyn tai tiettyjen tutkimusten tai tutkimustulosten maininta tekstissä:

Muutoksia on perusteltu viitaten viime vuosina tehtyihin selvityksiin, mm. kulttuurialan työelämän muutoksia kartoittavan Toive-hankkeen selvityksiin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön tuoreisiin koulutustarjonnan tavoitteisiin. (Rauvola 2011.)

OKM:n politiikka-analyyseissä vuodelta 2010 todetaan, että kulttuurialalla musiikin koulutuksen saaneilla on paras työllisyystilanne ja koulutuksen mitoitus on onnistunut. (Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijajakunta METKA 2013b.)

Tutkimukset osoittavat jatkuvasti, miten suuri merkitys kulttuurilla ja taiteella on ihmisen hyvinvoinnille. Ja silti kulttuuri ja taide on JATKUVASTI [sic] erilaisten resurssileikkausten uhanalaisena eri tahoilla tässä yhteiskunnassa. (Varvara Merras-Häyrynen 23.5.2013 klo 14:28 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Kuohunnassa ei ilmeisesti oteta huomioon tuoreita tutkimustuloksia musiikkitaiteiden myönteisistä vaikutuksista lasten kielellisiin, kognitiivisiin ja jopa sosiaalisiin toimintoihin: Metropolia Ammattikorkeakoulussa aiotaan vähentää musiikkipedagogien koulutusta muiden koulutusalojen säästyessä. (Tervaniemi 2013.)

Tässä meidän päätöksessä on taustalla toki tämä jo kahden vuoden takainen linjapäätös ja silloinhan tehtiin mittava selvitystyö eri toimijoiden kesken. (Riitta Konkola 19.9.2013 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Jopa pelkkä linkki johonkin tieteelliseen tutkimukseen riittää, kuten adressin kommentissa #34. Myös opiskelijayhdistyksen kirjoittamaa adressitekstiä itsessään voidaan pitää konseksuksen keinona, sillä allekirjoittajien määrällä pyritään vahvistamaan adressissa esitettyjä väitteitä (ks. Jokinen 1999: 138).

Asioiden edetessä lakkautuksen ja muutoksen puolustajat alkavat pitää musiikin koulutusohjelman omia opettajia ja opiskelijoita asiantuntijoina:

Kieltämättä se oli aika radikaalia esitellä tää linjaus raakileena, mutta toisaalta me ollaan viikon aikana saatu enemmän tietoa ku koskaan erilaisista alueista ja olemme nyt sopineet jatkoneuvotteluista muun muassa vanhan musiikin edustajien kanssa. (Monna Relander 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Mut tästä on nyt jo tullu tämän viikon aikana aika kiinnostavia uusia ajatuksia *juuri ammattilaisilta*, sekä henkilökunnalta että opiskelijoilta. (Vesa Taatila 3.6.2013 lähetetyssä Kultakuumeessa. Kursivointi allekirjoittaneen.)

Paitsi, että konsensuksella tai asiantuntijalausunnoilla voidaan tukea argumentointia, myös niiden puuttumisella argumentoiminen esiintyy usein aineistoni teksteissä, erityisesti lakkautusta vastustavilla:

Opetus- ja kulttuuriministeriön leikkausesitys pohjautuu ristiriitaisiin tietoihin sekä puutteellisiin ja vanhentuneisiin selvityksiin musiikkialan toiminnasta ja rakenteesta. (Suomen sinfoniaorkesterit ry 2012.)

Musiikkialan ammatillisesta koulutuksesta on laadittava laaja kokonaisarviointi, jonka laativat musiikkialan ammattilaiset. (Suomen sinfoniaorkesterit ry 2012.)

Päätöksentekoprosessiin on otettava mukaan siitä toistaiseksi puuttuneita musiikin ja kulttuurin asiantuntijoita. (Adressi.)

Metropolian tapauksessa leikkaukset on suunniteltu tuntematta alan tarpeita. Sekä muusikko- että musiikkipedagogikoulutusta tarjonnut korkeakoulu aikoo luopua juuri musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehdosta. (Pajukallio 2013.)

Kuten esimerkeistä voi huomata, nimenomaan asiantuntijoiden puuttuminen nähdään ongelmallisena. Lakkautuksen vastustajien mielestä asiantuntijuuteen ei riitä pelkästään taloudellinen osaaminen.

Konsensuksen keinoihin kuuluu Jokisen (1999: 139) mukaan myös me-retoriikka, jolla pyritään osoittamaan, ettei puhuja ole yksin väitteensä kanssa. Me-puheella on tarkoitus luoda kuva yhtenäisestä joukosta, ja instituutioiden edustajat käyttävätkin sitä usein retorisenä keinona. (Jokinen 1999: 139.) Vuonna 2011 Metropolian musiikin koulutusoh-

jelman vs. koulutuspäällikkönä toiminut Monna Relander ei ole tästä poikkeus, kuten voimme seuraavista hänen 20.4.2011 Kultakuumeessa esittämistään lausahduksistaan lukea:

Meillä on koettu tuolla musiikin koulutusohjelmassa, että meidän olis hyvä profiloitua johonkin asiaan. Meillä on erittäin vahva osaaminen musiikkipedagogiikan opetuksessa ja meiltä valmistuu erinomaisia pedagogeja tähän maahan. On katsottu, että olisi hyvä lähteä profiloitumaan siihen, mistä vahvuuksia löytyy ja uudistamaan sitä osa-aluetta.

Meillä on tietysti huoli nuorten työllisyysilanteesta ja me ollaan opettajien kanssa katsottu tässä pitkin kevättä, että koulutuksessa pitää olla sellaisia valmiuksia, mitä työelämä tarvitsee.

Joo, tällä hetkellä tähän ei oo vielä oikeita työpaikkoja, mutta me nähdään pitkälle tulevaisuuteen, että niillä taidoilla tulee olemaan merkitystä.

Relander ei toki ole ainoa me-puhetta käyttävä, joskin sitä esiintyy eniten juuri hänen puheessaan. Sitä käyttää lisäksi Metropolian toimitusjohtaja-rehtori Riitta Konkola (esimerkki sivulla 66). Konkolan kohdalla me-puheen käyttämisellä halutaan korostaa, että kyseessä ei ole vain päätös, vaan yhteinen, ”meidän” päätös.

Keinoa on havaittavissa myös tuolloin Jyväskylän ja Helsingin yliopistoissa professorina toimineen Mari Tervaniemen (2013) mielipidekirjoituksessa:

Tutkimuksissamme olemme osoittaneet, että niin alakoululaisten kuin nuorten aikuistenkin musiikkiaktiivisuus tarkentaa heidän englannin kielen ääntämistään.

8.4 Puhujakategoriolla oikeuttaminen

Konsensuksen ja asiantuntijalausuntojen kohdalla esimerkeissä on jo näkynyt viitteitä puhujakategorian oikeuttamisen keinon käyttöön kohdeyleisöä vakuutettaessa. Jokinen (1999: 135) toteaa puhujakategoriolla oikeuttamisella tarkoitettavan sitä, että joihinkin ryhmiin sijoitetaan oikeus tietoon ja tietämykseen. Puhujakategoriolla siis halutaan näyttää oikean ja väärän tiedon ero. Vaikka niin lakkautusta tai koulutusmuutoksia puo-

lustavat ja vastustavat molemmat käyttävät keinoa teksteissään, voi niistä havaita tiettyjen puhujakategorioiden suosimista.

Kun lakkautusta puolustavat näkevät asiantuntijuuden ja vallan oikeanlaiseen tietoon musiikin koulutusohjelman suhteen joko muilla, kuin koulutusohjelman omilla opettajilla tai opiskelijoilla, tai jopa täysin musiikkialaa tuntemattomilla, tulee vastustajien puheenvuoroissa esille perimmäinen totuuden olevan vain musiikkialan ammattilaisilla. Molemmat osapuolet, lakkautusta puolustavat erityisesti loppuvaiheessa, toki viittaavat myös vastapuolen arvostamina pitämiin puhujakategorioiden. Toimittajat taas esimerkiksi haastattelevat orkestereiden intendenttejä ja muiden ammattikorkeakoulujen musiikin koulutusohjelmien työntekijöitä (esim. Rauvola 2011 ja Koppinen 2013, Kulta-kuume-ohjelman jaksot).

Puheenvuoroissa monet tekstien luojat pyrkivät toisaalta lisäämään oman asiantuntijuutensa painoarvoa paljastamalla oikean nimensä sekä mahdollisen tittelin ja instituution, jossa työskentelee:

Sasha Mäkilä Ylikapellimestari, Mikkelin kaupunginorkesteri (Adressin kommentti #1.)

Tuulikki Närhinsalo intendentti vs, Sibelius-Akatemian sinfoniaorkesteri (Adressin kommentti #4.)

Esa Tapani, professori Hochschule für Musik und Darstellende Kunst Frankfurt am Main. (Adressin kommentti #6.)

Sauli Ahvenjärvi kansanedustaja (kd) (Ahvenjärvi 2013.)

Mari Tervaniemi määrääikainen professori Helsingin yliopisto professori, Jyväskylän yliopisto (Tervaniemi 2013.)

Minna Kangas taas luottanee siihen, että hänet tunnetaan tarpeeksi laajasti Suomessa barokkiviulistina ja vanhan musiikin opettajana Sibelius-Akatemiassa ja Metropolia-ssa (kommentti #10).

8.5 Ääri-ilmaisujen käyttö

Ääri-ilmaisulla pyritään korostamaan piirteitä, joita kuvattuun asiaan halutaan liittää, joko maksimoimalla tai minimoimalla niitä. Sillä voidaan toisaalta luoda kuva jonkin asian säännönmukaisuudesta. (Jokinen 1999: 151.) Keinon käytössä on myös omat riskinsä, kuten Jokinen (1999: 152) toteaa: ääri-ilmaisujen käyttö saatetaan kokea liioitte-luksi, jolloin tekstin luojan tarkoitus vakuuttaa kääntyy päinvastaiseksi ja argumentaati-on uskottavuus muuttuu kyseenalaiseksi. Ääri-ilmaisujen käyttö voidaan osittain luoki-tella myös määrällistämisen alakategoriaksi (tarkemmin ks. luku 8.6).

Lakkautusta vastustavissa kommentteissa piirteitä pyritään usein maksimoimaan sanoilla *ainoa*, *koko* tai *kaikki* niiden johdannaiset mukaan lukien:

Aloituspaikkojen kohdentaminen esitetyllä tavalla ajaa alas kaiken orkesteritoimin-nan, vaikka Metropolian orkesteri on Suomen ammattikorkeakouluissa ainoa, joka kykenee toteuttamaan produktioita omaehtoisesti. (Rauvola 2011.)

Kaikki numerot ja tutkimustulokset puuttuu. (Kaisamaija Uljas 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Hallitus esittää musiikkipedagogin tutkinnon, ja siten koko klassisen musiikin kou-lutusohjelman lakkauttamista. (Adressi.)

Opetuksen laatu on Metropoliaassa korkea, koko maan mittapuulla yksikkö on ollut taiteellisesti erittäin vahva. [--] Nyt ehdotettu lakkautuspäätös on Metropolian halli-tukselta tyly, lyhytnäköinen ja asiaatuntematon isku koko sille perustalle, jolle suo-malainen taidemusiikkikulttuuri tulevaisuudessa rakentuu. (Adressin kommentti #5.)

Kaikki hyvä pyritään lakkauttamaan - Ei niitä hommia niin hoideta! Kulttuuri kun-niaan kaikilta kulmiltaan! (Adressin kommentti #18.)

Metropolialla on kaikki edellytykset kehittää nyt esitetyn pedagogiikkaan painottu-van mallin kautta musiikkipedagogi (amk) -koulutuksestaan alan johtava koulutus, jonka rinnalla kalpenevat niin koulutusprofiililtaan erilainen Sibelius-Akatemia kuin muidenkin ammattikorkeakoulujen kaavoihin kangistuneet koulutusmallit. (Metro-polia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA 2013b.)

Sibelius-Akatemia ei todellakaan ole ainoa autuaaksitekevä musiikin opinahjo. (Varvara Merras–Häyrynen 23.5.2013 klo 11:04 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Merras–Häyrysen käyttämä ortodokseille hyvin tyypillinen raamatullinen viittaus (autuaaksitekevä) vain syventää ääri-ilmaisua.

Lakkautusta vastustavat käyttävät edellä mainittujen lisäksi myös superlatiivia ja *huippu*-sanaa piirteiden maksimoimiseen:

Parhaimpiin kouluihin ja yliopistoihin maailmalla vaaditaan sisäänpääsyyn musiikin hyvää osaamista oli suuntautuminen *mikä hyvänsä!* (Kommentti #3. Kursivoinnit allekirjoittaneen.)

Suurin ja *arvokkain* työ musiikin saralla tehdään nimenomaan korkeatasoisen musiikkikasvatuksen parissa! Metropolian musiikkipedagogikoulutuksen lakkauttaminen olisi suuri isku koko Suomelle, sillä ilman *huippu*pedagogeja ei meillä ole myöskään tulevaisuuden *huippu*muusikoita! (Kommentti #15. Kursivoinnit allekirjoittaneen.)

Lakkautusta puolustavat sen sijaan taas pyrkivät minimoimaan kuvaamiaan piirteitä.

[--] koska se *ei missään nimessä* ole mitään tuottavaa toimintaa. Viihdettä *vain* ja ajanvietettä, ajan hukkaa. (Adressin kommentti #16. Kursivoinnit allekirjoittaneen.)

8.6 Määrällistäminen

Myös *määrällistämisen* keinoa ilmenee lakkautusta vastustavissa teksteissä. Jokisen (1999: 146) mukaan määrällistäminen on joko numeerista tahi sanallista. Keino liittyy kiinteästi yhteen edellä käsitellyn ääri-ilmaisujen käytön kanssa, sillä se on määrällistämisen kannalta hyvin tehokas keino (Jokinen 1999: 147). Määrällistäminen esiintyy symbioosissa myös esimerkiksi kontrastiparien keinon kanssa, kuten esimerkki Katri Kallionpään tekstistä sivulla 75 osoittaa. Analysoidessa tekstejä määrällistämisen näkökulmasta, on tärkeää kiinnittää huomiota paitsi siihen, miten määrällistetään, mutta myös mitä määrällistetään, kuinka sitä käytetään osana vakuuttamista ja mitkä sen funktiot vakuuttamisen suhteen ovat (Jokinen 1999: 146).

Valikoimassani aineistossa lakkautusta vastustavien puheenvuoroissa määrällistäminen tapahtuu usein ei-numeerisesti käyttäen sellaisia sanoja, joissa määrän absoluuttinen suuruus ei tule selkeästi esille: *moni, usea, valtava, jätti*. Tekstien luojat haluavat antaa vakuuttavan mielikuvan suuresta määrästä, mutta jättää sen lopullisen tulkinnan kuitenkin kohdeyleisölle:

Musiikkiopistoihin on niin paljon hakijoita, ettei kaikkia pystytä ottamaan sisään. (Kaisamaja Uljas 20.4.2011 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Valtava määrä vuosikymmenien aikana yhteen nivoutunutta osaamista ja musiikkikulttuuria valuu hukkaan, jos koulutusohjelma lakkautetaan. (Adressi.)

Opetustyö on useimpien muusikoiden leipäpuu ainakin jossakin vaiheessa uraa. (Adressin kommentti #5.)

Moni enteili pahaa, kun jättiysikköjen huumassa taidemusiikki sulautettiin osaksi valtavaa koulua. (Adressin kommentti #26.)

No jo on tyhmää: musiikkia pitää opettaa paikkakunnilla, missä kuunneltavan musiikin tarjonta on parasta ja runsainta! (Katarina Nummi–Kuisma 22.5.2013 klo 22:08 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Lakkautusta puolustavat taas monesti käyttävät numeerisen määrällistämisen keinoa. Eksakteilla, selkeillä luvuilla pyritään antamaan kuva perustellusta ja tarkkaan harkitusta päätöksestä, ikään kuin faktat puhuisivat puolestaan:

Ammattikorkeakoulujen tarjoaman musiikkikoulutuksen vähennystarve olisi arviolta 46 prosenttia ja yliopistokoulutuksen 17 prosenttia. (Yle 24.2.2009.)

Tehdään tällanen opetussuunnitelmaratkaisu, jossa meillä tulee olemaan neljä vahvaa pääainetta. Pääaineilla pystytään varmistamaan jatkossakin vahvuus musiikin varhaiskasvatuksen puolella. (Riitta Konkola 19.9.2013 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Tällä hetkellä ammattikorkeakoulujärjestelmään ollaan tekemässä huomattavia taloudellisia leikkauksia. Eli ihan valtakunnallisesti seuraavan kolmen vuoden aikana nykysuunnitelmien mukaan leikataan noin 150 miljoonaa euroa koko rahotuksesta. Metropolia Ammattikorkeakoulun osalle näistä kohdistuu meidän arvion mukaan noin 15 miljoonan vuosittaiset leikkaukset kolmen vuoden kuluttua, tai siis leikkaus nykytoimintaan verrattuna. Tää sitten pakottaa ikävä kyllä katsomaan tätä mejjän varsin onnistunutta ja menestyksellistä koulutustarjontaa. Nämä kolme ohjelmaa

tuottaa hyviä tuloksia erittäinkin monella mittarilla, mutta samaan aikaan ne ovat myös erittäin kalliita ohjelmia toteuttaa. Ihan rakenteellisistakin syistä johtuen. (Vesa Taatila 3.6.2013 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Ylen uutisessa lukee, että lakkauttamiset johtuvat siitä, että VALTION ON PÄÄTTÄNYT LEIKATA 15 MILJOONAA [sic] Metropolialta. Eli kyseessä on iso raha, enkä usko että ”Metropolian johto” voi tehdä asialle yhtään mitään. Metropolia tekee voittoa noin 4 miljoonaa vuodessa, eli jää tappiolla, kun leikkaus tehdään. (Salla Viitanen 23.5.2013 klo 13:19 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Analysoimassani aineistossa määrällistämällä on useampia eri funktioita (ks. Jokinen 1999: 147). Määrällistämällä pyritään esimerkiksi syyllistämään vastapuolta:

Valtava määrä vuosikymmenien aikana yhteen nivoutunutta osaamista ja musiikkikulttuuria valuu hukkaan, jos koulutusohjelma lakkautetaan. (Adressi.)

Kun vajaa kymmenen vuotta sitten pyrin silloiseen Stadiaan, oman instrumenttini pyrkijöitä otettiin sisään huikea määrä. Tämä jatkui ymmärtääkseni monen vuoden ajan. Miksi? Vastuullista toimintaa olisi ollut rajoittaa sisäänpääsymäärää hyvissä ajoin, eikä (uhata) lakkauttaa koko koulutusta kertarysäyksellä. (Adressin kommentti #19.)

Toisaalta määrällistämällä voidaan pyrkiä myös kehumaan ja ylistämään koulutusohjelman koulutuksen laatua:

Moni on suorittanut alemman korkeakoulututkinnon Metropoliaassa ja ylemmän joko ulkomailla tai Sibelius-[A]katemiassa. (Adressin kommentti #5.)

Kuitenkin tilastokeskuksen tietojen mukaan vuosina 2006–2010 Metropoliaasta valmistuneista musiikkipedagogiopiskelijoista työllistyneitä tai jatko-opintoihin päässeitä on 94,46 %. Tästä pelkästään työllistyneiden osuus on hiukan yli 87 %. Muusikoiksi valmistuneet taas työllistyvät yli 20 % huonommin, tosin jatko-opintoihin pääseminen nostaa heidänkin yhteisprosentin 83 %. Se on kuitenkin selvästi huonompi kuin pedagogeiksi valmistuneilla. (Adressin kommentti #27.)

Itse olen toista kertaa tässä koulussa opiskelemassa nimenomaan siitä syystä, että siellä on loistavat opettajat ja mahtava tekemisen meininki! (Varvara Merras-

Häyrynen 23.5.2013 klo 11:04 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä - ryhmässä Facebookissa.)

8.7 Metaforat

Jokinen (1999: 148) määrittelee *metaforien* retorisen käytön tavaksi, jolla jotakin kuvataan käsitteillä, joilla ei voi muodostaa kirjaimellista määritelmää kuvattavasta asiasta. Ne ovat kuin vertauksia ilman kuin-sanaa ja onnistuessaan kykenevät ytimekkäästi luomaan kohdeyleisössä halutunlaisia konnotaatioita (Jokinen 1999: 148–149.) Ilmeisten metaforien lisäksi on olemassa myös niin sanottuja arkipäiväisiä metaforia, jotka ovat ”viekkaita” nimenomaan piilevän luonteensa vuoksi (Jokinen 1999: 150). Metaforat myös omalta osaltaan auttavat luomaan puheenvuorosta mielenkiintoisemman sekä elävämmän ja näin kiinnittävät helpommin kohdeyleisönsä huomion.

Metaforat ovatkin suosittuja erityisesti toimittajien ja lakkautusta vastustavien puolella. Esimerkiksi suunnitelmien aiheuttamaa raivoa ja erimielisyyttä kuvataan useamman kerran *kuohua*-verbillä, joka antaa kuvan, jossa vastapuolen reaktiot ovat hallitsemattomia ja kenties arvaamattomia:

Metropolia-ammattikorkeakoulun musiikin koulutusalan opettajia ja opiskelijoita on nyt kolmen viikon ajan kuohuttanut vuodelle 2012 suunniteltu uudistus, jossa lakkautettaisiin useita koulutuksia, ja tilalle tulisi soveltavaa musiikkikasvatusta ja laaja-alaista pedagogista koulutusta. (Rauvola 2011.)

Musiikkikoulutuksessa kuohuu. Kuohunnassa ei ilmeisesti oteta huomioon tuoreita tutkimustuloksia musiikkitaitojen myönteisistä vaikutuksista lasten kielellisiin, kognitiivisiin ja jopa sosiaalisiin toimintoihin: Metropolia Ammattikorkeakoulussa aiotaan vähentää musiikkipedagogien koulutusta muiden koulutusalojen säästyessä. (Tervaniemi 2013.)

Aineistossa esiintyy myös useita pakon ja mahdottomuuden mielikuvan synnyttäviä metaforia. Mikäli suunnitelmista nyt yritettäisiin livetä, voi tilanne muuttua vaaralliseksi.

Metropolian näkökulma näyttää olevan se, että tämä juna on jo liikkeellä ja sitä on hyvin vaikea pysäyttää. (Joonas Turunen 19.9.2013 lähetetyssä Kultakuumeessa.)

Toisaalta, Metropoliassakin myönnetään, että koulu on pakkoraossa. (Joonas Turunen 19.9.2013 Kultakuumeessa.)

Kerran kaadettua puuta on vaikeaa ellei jopa mahdotonta istuttaa uudelleen. Vähän kuin metsätöissä, myös rakenteellisessa kehittämisessä tarvitaan huolellista ja asiantuntevaa suunnittelua. Agraaripuolelta tulee myös toinen viisaus: lypsävää lehmää ei kannata tappaa. (Rauvola 25.4.2011)

Vaikuttaa siltä, että metaforien keinoa aletaan hyödyntää siinä vaiheessa, kun vastapuolen argumenttien lyömiseen ei ole vakuuttavampia seikkoja käytettävissä.

8.8 Kontrastiparit

Kontrastiparit lienee tähän pro gradu -tutkielmaan valikoimassani aineistossa kaikkein vähiten käytetty retorinen keino. Myös Jokisen (1999) artikkelissa kontrastiparien käyttö esitetään marginaalisena, muihin retorisiin keinoihin kuuluvana mahdollisuutena. Lyhyesti sanottuna kontrastiparien keinoa käytettäessä tarkoitus on luoda räikeäkin kontrasti kahden asian välille: se jota kannatetaan, esitetään positiivisessa valossa, kun taas vaihtoehto näytetään negatiivisena (Jokinen 1999: 153).

Esimerkiksi Mikkelin kaupunginorkesterin ylikapellimestari Sasha Mäkilä (22.5.2013 klo 22:52) kuvailee Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmään kirjoittamassaan kommentissa Metropolian musiikin koulutusohjelman ”pienenä ja sympaattisena” ja Taideyliopiston byrokraattisena hirviönä. Näin Mäkilä luo mielikuvan, jossa Metropolian musiikin koulutus on kodinomaista ja opiskelijalähtöistä, ja siinä on paremmat ja helpommat mahdollisuudet saada omannäköisensä koulutus. Taideyliopiston musiikkikoulutus taas näyttäytyy putkitutkintona, kasvottomana ja hallinnollisesti raskaana.

Pienessä ja sympaattisessa "konsassa" [Metropolian musiikin koulutusohjelma] on etuja joita ei byrokratihirviö taideyliopistossa ole. (Sasha Mäkilä 22.5.2013 klo 22:52 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Helsingin Sanomien toimittaja Kallionpää (2013) taas luo kuvaa hyvin työllistyvistä pop/jazz-muusikoista ja työttömistä klassisista muusikoista:

Pop/jazz-musiikin koulutusohjelman koulutuspäällikkö Jere Laukkanen kertoo, että esimerkiksi viime vuonna valmistuneista pop-jazzmuusikoista ja musiikkipedago-

geista [sic] kukaan ei jäänyt työttömäksi. Suuri osa rytmimusiikin ammattilaisista ryhtyy yrittäjiksi. "Tyypillistä on perustaa bändiyritys, joka myy itse keikkansa, tai musiikin tuotannon pienyritys, joka tekee artisteille kappaleita", Laukkanen kuvaa. Klassisen musiikin puolelta työelämään on siirtynyt noin puolet valmistuneista. (Kallionpää 2013c.)

Jo aiemmin sivulla 53 mainittu ote opiskelijakunta Metkan kannanotosta voidaan sijoittaa retoristen keinojen käytössä myös kontrastiparien luokkaan, sillä siinä pyritään luomaan kuvaa hyvin työllistyvistä musiikkipedagogeista ja huonosti työllistyvistä muusikoista.

8.9 Kysyminen

Valitsemaani aineistoa lukiessa ja analysoidessa siitä nousi esiin sellainen retorinen keino, jota Jokinen ei esittele artikkelissaan ollenkaan. Olen nimennyt tämän keinoon *kysymiseksi*, koska keinoa käyttävät esittävät usein suoran kysymyksen.

Koska aineistossani on myös muun muassa radiohaastatteluja, on kysyminen varsin yleistä siinä. Esitetyn kysymyksen tarkoituksena on usein saada lisää tietoja jostakin aiheesta. Poikkeuksen tästä muodostavat retoriset kysymykset, joihin kysyjä ei oleta saavansa vastausta. Retoriset kysymykset toimivatkin yleensä väitteinä, joihin kysymyksen esittäjä sitoutuu ja jotka sisältävät sekä kysymyksen että siihen tarkoitettun vastauksen. (Iso suomen kielioppi § 1678, 1705–1706.) Kun kysymistä siis käytetään retorisenä keinona, kyseessä ovat yleensä juurikin retoriset kysymykset, jotka usein sijoittuvat tekstin loppuun tai ovat vastauksia jo esitettyihin kysymyksiin.

Sinfoniaorkesterin suunnitellusta lakkautuksesta kysyttiin myös opiskelijatilaisuudessa: "Miten kehittää meidän osaamistamme ja ammattitaitoamme, jos luovutaan sinfoniaorkesterista, joka on toinen tärkein työllistäjä musiikkioppilaitosten ohella?" Ranta–Meyer vastasi: "Niin, eikö kamariyhtyeissä soitto olisi sama asia?" (Rauvola 2011.)

Fuhrmannia mietityttää myös johtajien selitykset opiskelijainfotilaisuudessa: "Uusista linjauksista saa paperilla sen kuvan, että muutokset ovat todella isoja. Jos ei olekaan tarkoitus muuttaa koulutusta kovin paljon, miksi niitä sitten tarvitaan?" (Rauvola 2011.)

Onko Suomella varaa jättää käyttämättä musiikin mahdollisuudet päiväkotien ja koulujen normaalin toiminnan sekä lasten kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen rikastuttajana? (Tervaniemi 2013.)

Mutta saavatko he tarvittavaa koulutusta ammattikorkeakouluissa ja Sibelius-Akatemiassa? (Sirén 2013.)

Sen sijaan voidaan kysyä, miksi pop-jazz musiikin [sic] koulutusohjelma pitäisi säilyttää, mutta klassinen ei. (Varvara Merras-Häyrynen 23.5.2013 klo 14:28 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

Kysymisen keinolla voidaan myös päästä tekstin luojaan ajatteleman kohdeyleisön jäljille:

Myös musiikin ammattilaisten työllistymistä voisi olla hyvä pohtia. Onko tulevaisuudessa enemmän työllistymismahdollisuuksia esiintyville taiteilijoille vai pedagogiset taidot hallitseville musiikin moniosajille? (Tervaniemi 2013.)

Kannattaa kääntää siis kritiikki koulutuspolitiikkaa ja päättäjiä kohtaan: kuka on päättänyt tehdä koulutuksesta yritystoimintaa ja leikata valtion tuen? (Salla Viitanen 23.5.2013 klo 13:19 Metropolian klassinen musiikki säilytettävä -ryhmässä Facebookissa.)

9 Pohdinta

Diskursiivinen lähestymistapa sopii tutkimusmenetelmänä hyvin nyt käsittelemäni kaltaisen aineiston analyysiin. Lähestymistapa on monikäyttöinen, ja tässä käytettyä aineistoa voisi edelleen analysoida diskursiivisen lähestymistavan keinoin näkökulmaa hiukan muuttaen. Kuten niin monesti laadullisissa, ja varsinkin diskurssianalyttisissä tutkimuksissa todetaan, esittämäni analyysi on vain yksi tulkinta monien joukossa. Yhden tutkimuksen avulla meillä ei ole mahdollista saada esiin absoluuttista totuutta jostakin aiheesta, mutta useiden tutkimusten sarjalla pääsemme lähelle sitä. Tutkimusaineiston synnyn syyn taustoittaminen on ollut ehdottoman tärkeää aineiston analysoinnin ja ymmärtämisen kannalta, sillä se ne yhdessä ovat auttaneet näkemään historiallisia kehityslinjoja musiikkialan ammattikorkeakoulutuksessa.

Taustoituksen perusteella taidekoulutus ei yleisesti ottaen vaikuta olleen mitenkään kovassa kurssissa suuren yleisön keskuudessa. Varsinkin musiikkikoulutus esittäytyy varsin marginaalisena ammattikorkeakoulutuksen alana ja vaikuttaa siltä, että juuri tämän marginaalisuuden vuoksi ala kärsii vuodesta toiseen erilaisista leikkauksista. Tämä ei liene toisaalta ihme, sillä ammattikorkeakoulujärjestelmää kehitettiin pitkään erityisesti insinöörikoulutusta silmällä pitäen. Toisaalta täytyy kuitenkin huomioida, että muilla taidealoilla lainsäädäntö on jo opistoasteen aikana ollut musiikkialaa kehittyneempää, tai ainakin huomattavan paljon selkeämpää. Musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen marginaalisuus näyttäytyy hyvin myös uutisjuttujen kommentointien määrässä, joka monen uutisen kohdalla on täysi nolla. Musiikkialan ammattikorkeakoulutusta ei nähdä edes kommentoinnin vaivan arvoisena, vaikka uutisjuttuja lehdissä julkaistiinkin verrattain runsaasti.

Lisäksi ammattikorkeakoulujärjestelmän nuoruus vaikuttaa edelleen olevan ongelma koulutuspolitiikassa. Kun suomalaisessa koulutuksessa yliopistoilla on jo yli 300-vuotinen taival, nähdään niiden tarina yliaikaisena historiana, mikä tuottanee myös mielikuvan yliopistoista oikeina korkeakouluina ja ammattikorkeakoulut leikkipaikkoina. Vaikka lainsäädännöllisesti molempia korkeakoulutyyppäjä pyritäänkin kehittämään omista lähtökohdistaan, on erittäin kuvaavaa, että ammattikorkeakoulujärjestelmää luo-

dessa tarkoitus oli tuottaa niissä opiskeleville jatko-opintokelpoisuus yliopistoissa sekä lyhentää yliopistoissa käytettyä opiskeluaikaa. Toisaalta, ammattikorkeakoulujen kaltaisia oppilaitoksia voidaan tulkita olleen jo 1940-luvulta lähtien, minkä lisäksi nykyisin kin yliopistoissa on tiettyjä tieteenaloja, joiden koulutus muistuttaa enemmän ammattikorkeakoulujen tyyppistä käytännönläheisyyttä ja ammattispesifiyttä (esim. oikeustieteelliset opinnot ja lastentarhaopettajakoulutus). Myös eurooppalaisittain erikoinen suomalainen käytäntö, jossa yliopistoon pyrittäessä opiskelija opiskelupaikan saadessaan saa opinto-oikeuden suoraan maisterintutkintoon saakka, lienee luonut tilanteen, jossa vasta maisterintutkinnon suorittaneet nähdään todellisina ammattilaisina.

Erityisesti taidealojen korkeakoulutuksen tutkimuksen, mutta varmasti myös itse koulutusten, kannalta on hyvin ongelmallista, miten kulttuuri- ja taideala niputetaan tilastollisesta samaan kaatoluokkaan. Tämä vaikeuttaa ja hidastaa tutkimuksen tekemistä, mutta saattaa antaa myös vääristyneen kuvan taidealojen koulutuksesta. Saarikosken (2010) kolumni on tästä oiva esimerkki, sillä siinä Sibelius-Akatemia, Metropolia ja Helsingin yliopisto niputetaan toistensa kilpailijoiksi.

Kuten tutkielmani johdanto-osiossa jo totean Bourdieuta mukaillen, yleistä mielipidettä ei ole. Tämä saattaa koitua myös lakkautusta vastustavien haitaksi, sillä musiikkialan ammattilaiset eivät aineiston perusteella ole varsinkaan vuonna 2011 yhtämielisiä Metropolian suunnitteleminen uudistusten hyvydestä tai huonoudesta. Toisaalta analyysini osoittaa, etteivät aineistossa esiin nousevat teemat tai käsitteet (esim. laatu, tuottavuus, työllistyminen) ole yksiselitteisiä. Varsinkin laadulla on useita erilaisia sisältömerkityksiä, ja teemat kietoutuvat vahvasti toisiinsa. Voitaisiin puhua jopa *teemojen välisestä intertekstuaalisuudesta*. Teksteistä nousee myös kuva, jossa Metropolian länsimaisen taidemusiikin koulutus nähdään paitsi Sibelius-Akatemian sivutoimipisteenä ja esivaiheena Sibelius-Akatemiassa opiskelun myötä saatavaan ammattilaisuuteen myös suomalaisen musiikkipedagogiikan johtotähtenä ja suomalaisen musiikkikentän uudistajana.

Metropolian johtoporras pyrkii, kenties jopa onnistuu, aineiston perusteella luomaan yhden mielikuvan politiikkaa, jossa esimerkiksi me-retoriikalla on merkittävä asemansa.

Tosin, vaikka esimerkiksi Relander Kultakuumeessa käyttääkin me-retoriikkaa vakuuttelunsa ytimenä, osoittaa esimerkiksi Rauvolan (2011) kirjoittama lehtiartikkeli musiikin koulutusohjelman henkilökunnan olevan päinvastaista mieltä Relanderin kanssa.

Puhe musiikkikoulutuksen kalleudesta on selkeästi hegemonisoitunut ja se näyttäytyy myös lakkautusta vastustavien teksteissä. Talousajattelu näkyy kaikkialla ja hyvin monissa teksteissä viitataan tavalla tai toisella opetus- ja kulttuuriministeriön tekemiin rahoitusleikkauspäätöksiin. Taloudelliset arvot vaikuttavat näyttäneen koulutuksen suuntaa musiikin koulutusohjelmassa lähes koko ammattikorkeakoulujärjestelmän ajan, ja se ei voi olla vaikuttamatta myös lakkautusta vastustavien vakuutteluiden keinoihin. Aineiston perusteella keskustelun vastapuolilla nimittäin vaikuttaa olevan erilaiset arvot: lakkautusta puolustavat vannovat rahallisen tuottavuuden nimeen, kun lakkautusta vastustavat vetoavat usein muihin kuin rahallisiin arvoihin. Kuitenkin lakkautusta vastustavat usein tulevat lakkautuksen puolustajia vastaan toteamalla musiikin tuottaman välillisen rahallisen hyödyn olevan suuri, vaikkakin vaikeasti mitattavissa.

Myös toimittajien rooli keskustelussa on mielenkiintoinen. Esimerkiksi Helsingin Sanomien toimittajat eivät juurikaan kyseenalaista Metropolian päätöstä keskittyä populaarimusiikkiin klassisen musiikin kustannuksella, vaan toistavat ammattikorkeakoulun näkemystä tilanteesta ja näin edesauttavat taloudellisen ajattelun hegemonisoitumista keskustelussa.

Jatkotutkimusaiheita ja mahdollisuuksia eri tutkimusmenetelmien käyttöön aiheen parissa on useita. Jatkotutkimuskysymyksiä voisivat olla esimerkiksi, miten muusikon ja musiikkipedagogin identiteettejä rakennetaan keskustelussa. Muusikon ja musiikkipedagogin identiteetin problemaattisuus tai ristiriitaisuus nousee esiin jo nyt käsittelemässäni aineistossa, vilahtaen myös niissä teemoissa, joita olen analyysissäni käsitellyt. Vaikuttaa siltä, että ne tarkoittavat monelle puhujalle täysin samaa. Toisaalta tulisi myös kysyä, miten esimerkiksi poliitikot rakentavat musiikkikoulutuksen identiteettiä puheessaan. Aineiston retoristen keinojen käyttöä voisi vertailla Sallisen (2003) pro gradu -tutkielmassaan esittämiin tuloksiin.

Metropolian musiikin koulutusohjelmassa tapahtuneita muutoksia pitäisi tutkia keräämällä esimerkiksi haastattelujen kautta kokemuksia koulutusohjelmassa tuona aikana opiskelleilta ja työskennelleiltä henkilöiltä. Miten he ovat muutokset kokeneet ja miten muutokset ovat todellisuudessa vaikuttaneet koulutusohjelman ilmapiiriin. Toisaalta näitä samoja aiheita voisi tutkia ottamalla kohteekseen jonkun muun musiikkikoulutusta antavan ammattikorkeakoulun Suomessa. Mahdollista olisi myös tutkia, miten Metropolian ja Sibelius-Akatemian välistä kilpailuasetelmaa sanoitetaan muulloin kuin nyt tutkitun kaltaisissa “kriisiteksteissä”.

Tutkimusaineisto nostaa myös eräitä tutkimuksen arvoisia kysymyksiä musiikkialan koulutukseen liittyen. Miten ammattikorkeakoulututkintojen syntyminen Suomeen ja niiden luokittelu yliopistollisten tutkintojen tapaan korkeakoulututkinnoiksi on vaikuttanut työllistymiseen sekä ulkomaille jatko-opintoihin hakeutumiseen? Toisaalta konseksuksen retorista keinoa tulisi tarkastella myös Facebookin tykkää-nappulan käytön perusteella, sillä se näyttää olevan hyvin käytetty tapa argumentoinnissa.

Sekä tämän analyysin aihetta että edellä mainittuja aiheita voisi tutkia myös muiden kriittisen laadullisen tutkimuksen menetelmien avulla, esimerkiksi narratiivisen tutkimuksen tai valokuvatutkimuksen menetelmin, jotta saisimme mahdollisimman monipuolisen kuvan tutkimusteemasta.

Lähteet ja kirjallisuus

Tutkimusaineisto

Aarnio, Petri (12.5.2011): Metropolian musiikkilinjaukset puhuttavat. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://reksin.vuodatus.net/lue/2011/05/metropolian-musiikkilinjaukset-puhuttavat>

Ahvenjärvi, Sauli (2013): Klassisen musiikin AMK-koulutus säilytettävä. Turun Sanomat 1.8.2013. Mielipidekirjoitus. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://www.ts.fi/mielipiteet/lukijoilta/517384/Klassisen+musiikin+AMKkoulutus+sailytettava>

Ala-Kuha, Maria (toimittaja) (20.4.2011): Ammattikorkeakoulujen musiikin opetus. Radio-ohjelmassa Sampo Mäkelä (tuottaja): *Kultakuume*. Helsinki: Yle Radio 1.

Enckell, Lisa (toimittaja) (3.6.2013): Metropolian koulutusohjelmia lakkautetaan. Radio-ohjelmassa Sampo Mäkelä (tuottaja): *Kultakuume*. Helsinki: Yle Radio 1.

Kallionpää, Katri (2013a): Mistä ei voi puhua, siitä on laulettava. Helsingin Sanomat 18.12.2013. Kolumni. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1387260734344>

Kallionpää, Katri (2013b): Musiikkikoulutus ei ole kriisissä. Helsingin Sanomat 19.11.2013. Näkökulma. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1384760832409>

Kallionpää, Katri (2013c): Ennuste: Musiikkiammattilaisia koulutetaan liikaa. Helsingin Sanomat 19.9.2013. Uutinen. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1379523600025>

Koppinen, Mari (2013): Orkesterien intendentit vetoavat Metropolian klassisen musiikin koulutuksen puolesta. Helsingin Sanomat 14.8.2013. Uutinen. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1376364865986>

Kvist, Wilhelm (2011): Nedsjärningar oroar i Gräsviken. Hufvudstadsbladet 21.4.2011, Mitten 17. Uutinen.

Laajennetun pääkaupunkiseudun musiikin valtionosuusoppilaitokset: Musiikkipedagogien koulutus Metropolia Ammattikorkeakoulussa. 14.6.2013. Kannanotto. Saatavissa Metropolia Ammattikorkeakoulun arkistosta.

Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA (2013a): METKAN lausunto Metropolian johtamisjärjestelyjen muutoksista ja yt-neuvotteluista. 23.5.2013. Kannanotto. Haettu 6.8.2016 osoitteesta <http://metkaweb.fi/metkan-lausunto-metropolian-johtamisjarjestelyjen-muutoksista-ja-yt-neuvotteluista/>

Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA (2013b): Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKAN lausunto Metropolia Ammattikorkeakoulun alustavasta näkemyksestä toimilupahakemuksen yhteydessä haettavista koulutusvastuista. 31.5.2013. Kannanotto. Haettu 2.2.2016 osoitteesta http://metkaweb.fi/wp-content/uploads/2013/05/Lausunto_Metropolian_alustavasti_haettavista_koulutusvastuista_31.5.2013.pdf

Metropolian klassinen musiikki säilytettävä. Facebook-ryhmä. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <https://fi-fi.facebook.com/Metropolianklassinenmusiikkisailytettava/>

Musiikinopiskelijat Ruoholahdesta MURU ry (2013): Metropolian musiikin koulutusohjelman puolesta. (Sisältää myös 41 kommenttia.) 27.5.2013. Adressi. Haettu 2.2.2016 osoitteesta http://www.adressit.com/metropolian_musiikin_koulutusohjelman_puolesta, kommentit sijaitsevat osoitteessa <http://www.adressit.com/keskustelu/52137>, tiedote sijaitsee osoitteessa <http://www.adressit.com/a/51866>

- Pajukallio, Milka (2013): Säästöt kurittavat musiikkikoulutusta. Helsingin Sanomat 18.8.2013. Mielipidekirjoitus. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://www.hs.fi/mielipide/a1376710432608>
- Pianopedagogit ry (2013): Pianopedagogit ry:n kannanotto Metropolian klassisen muusikkokoulutuksen lakkauttamisuhkaan. 4.9.2013. Kannanotto. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://pianopedagogit.fi/?p=224>
- Rauvola, Jussi (2011): Metropolia-ammattikorkeakoulussa kuohuu: musiikin koulutusta ehdotetaan osin lakkautettavaksi. *Amfion.fi*. Haettu 1.2.2016 osoitteesta <http://www.amfion.fi/metropolia-ammattikorkeakoulussa-kuohuu-musiikin-koulutusta-ehdotetaan-osin-lakkautettavaksi/>
- Rauvola, Jussi (25.4.2011): Puu kaatuu! Haettu 7.8.2016 osoitteesta <http://www.city.fi/blogit/10/puu+kaatuu/116946>
- Saarikoski, Sonja (2010): Kulisseissa kuohuu. Ylioppilaslehti 5.2.2010. Kolumni. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://ylioppilaslehti.fi/2010/02/kulisseissa-kuohuu/>
- Sirén, Vesa (2013): Kriisi uhkaa musiikin ihmemaata. Klassista musiikkia opiskelee yhtä moni kuin ennenkin, mutta tylsyykö terävin kärki? Helsingin Sanomat 14.9.2013. Kolumni. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1379061230715>
- Suomen sinfoniaorkesterit ry (2012): SUOSIO:n kannanotto musiikinopetuksen leikkaussuunnitelmiin. 23.2.2012. Kannanotto. Haettu 2.2.2016 osoitteesta: <http://www.sinfoniaorkesterit.fi/fi/uutinen/?id=226&ofs=40>
- Tervaniemi, Mari (2013): Musiikkipedagogista koulutusta ei pidä vähentää. Helsingin Sanomat 3.9.2013. Mielipidekirjoitus. Haettu 2.2.2016 osoitteesta <http://www.hs.fi/mielipide/a1378098509419>
- Turunen, Joonas (toimittaja) (19.9.2013): Klassisen musiikin koulutuksen alasajon perusteet. Radio-ohjelmassa Sampo Mäkelä (tuottaja): *Kultakuume*. Helsinki: Yle Radio 1.
- Yle (24.2.2009): Musiikkialan koulutusta uhkaavat rajut vähennykset. Haettu 31.1.2016 osoitteesta http://yle.fi/uutiset/musiikkialan_koulutusta_uhkaavat_rajut_vahennykset/568553

Lait ja asetukset

Ammattikorkeakoululaki 932/2014.

Asetus korkeakoulututkintojen järjestelmästä 464/1998.

Asetus kuvataideoppilaitoksista 147/1989.

Musiikkioppilaitoslaki 402/1987.

Yliopistolaki 558/2009.

Helsingin kaupunginarkisto

Helsingin väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtoryhmän pöytäkirja 2/97 15.2.1997.

Helsingin väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtoryhmän pöytäkirja 3/97 20.3.1997.

Helsingin väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtoryhmän pöytäkirja 10/97 13.11.1997.

Luopajarvi, Timo (2000): Ammattikorkeakoulu aloitti vakinaisena 1.8.2000. *Strada, syksy 2000*, s. 3.

Helsingin konservatorion arkisto

Kouluhallituksen kirjelmä 12.8.1987 no. 5626/KH 6787/500/87.

Musiikinopiskelijat Ruoholahdesta MURU ry:n arkisto

Helsingin ammattikorkeakoulun klassisen musiikin opiskelijajyhdistys Muru ry (2009): Toimintakertomus 2009.

Metropolia Ammattikorkeakoulun arkisto

Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia (2001): *Vuosikertomus 2000*. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Helsingin ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 11/2006 24.8.2006.

Helsingin ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 8/2007 10.5.2007.

Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2011 12.4.2011.

Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2012 17.4.2012.

Metropolia Ammattikorkeakoulun hallituksen pöytäkirja 4/2013 18.6.2013.

Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelman sähköinen Tuubi-arkisto

Klassisen musiikin opiskelijajyhdistys – MURU ry (2009): Kannanotto musiikin koulutusohjelman resursien lisäämiseksi. Tiedote 13/2008–2009 (25.2.2009), s. 2.

Musiikin koulutusohjelman linjausten jatkotyöstöryhmän pöytäkirja 10.5.2011.

Utrio, Markus (2009): Pääkirjoitus. Vuoropuhelua. Tiedote 16/2008–2009 (8.4.2009), s. 2.

Lupapäätökset ja muistiot

Ammattikorkeakoulujen toimilupien perustelumuistio 2.12.2013. Haettu 15.2.2016 osoitteesta http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/pxtxkset/perustelumuistio.pdf

Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio (2002). Opetusministeriön työryhmien muistioita 38:2002. Helsinki: Opetusministeriö.

Statsrådets beslut om tillstånd för yrkeshögskola OKM/20/533/2014. (Yrkeshögskolan Novia.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta

http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/22_pxtxsehdotus_Ab_Yrkeshxgskolan_vid_xbo_Akademi.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/2/533/2014. (Karelia-ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta

http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/7_pxtxsehdotus_Karelia_Ammattikorkeakoulu_Oy.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/3/533/2014. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta

http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/5_pxtxsehdotus_Jyvxsksylxn_Ammattikorkeakoulu_Oy.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/4/533/2014. (Centria-ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta

http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/2_pxtxsehdotus_Centria-ammattikorkeakoulu_Oy.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/7/533/2014. (Oulun Ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta
http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/13_pxtxsehdotus_Oulun_Ammattikorkeakoulu_Oy.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/12/533/2014. (Metropolia Ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta
http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/11_pxtxsehdotus_Metropolia_Ammattikorkeakoulu_Oy.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/15/533/2014. (Tampereen ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta
http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/19_pxtxsehdotus_Tampereen_ammattikorkeakoulu_Oy.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/24/533/2014. (Savonia-ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta
http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/25_pxtxsehdotus_Savonia-ammattikorkeakoulu_oy.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/25/533/2014. (Lahden ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta
http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/24_pxtxsehdotus_Lahden_ammattikorkeakoulu_Oy.pdf

Valtioneuvoston päätös ammattikorkeakoulun toimiluvasta OKM/26/533/2014. (Turun ammattikorkeakoulu.) Haettu 15.2.2016 osoitteesta
http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/toimiluvat/toimiluvat_2015/20_pxtxsehdotus_Turun_ammattikorkeakoulu_Oy.pdf

Digitaaliset lähteet

Adressin allekirjoitukset (s. a.). Haettu 14.2.2016 osoitteesta
http://www.adressit.com/allekirjoitukset/metropolian_musiikin_koulutusohjelman_puolesta/

Englund, Teija; Nissinen, Milla & Oksi, Alexis (2012): Opetus- ja kulttuuriministeriön esittämät musiikin ammattikorkeakoulutuksen leikkaukset uhkaavat rappeuttaa Suomen musiikkikoulutusjärjestelmän ja musiikkielämän. Kirjelmä. Haettu 21.1.2016 osoitteesta
<https://www.dropbox.com/s/6jqakzi5iyli0g/tietopaketti.pdf>

Helsingin konservatorio (s.a.): Ennen ja nyt. Haettu 26.3.2016 osoitteesta
<http://www.konservatorio.fi/index.php?mid=13>

Kapsi Internet-käyttäjät ry (s. a.): Suunnitelma musiikin koulutusohjelman linjauksiksi. Tiedotustilaisuus henkilöstölle 8.4.2011. Haettu 1.2.2016 osoitteesta
<http://koti.kapsi.fi/void/Musiikin%20linjaukset%20suunnitelma%208.4.2011.txt>

Metropolia Ammattikorkeakoulu (8.4.2011): Metropolian musiikin koulutusohjelma uudistuu. Haettu 2.2.2016 osoitteesta
http://www.metropolia.fi/ajankohtaista/uutiset/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=2778&cHash=70c02ed3d4f720205986543926d6409b

Metropolia Ammattikorkeakoulu (2012): Metropolia Ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Valintakoekuvaukset kevät 2012. Haettu 11.2.2016 osoitteesta

http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Hakutoimisto/Kevät_2012_nuko/KULTTUURI/VALINTAKOEKUNVAUKSET_lopullinen_K12.pdf

Metropolia Ammattikorkeakoulu (2013): Metropolia Ammattikorkeakoulu, musiikin koulutusohjelma. Valintakokeiden aikataulusuunnitelma keväälle 2013. Haettu 11.2.2016 osoitteesta http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Hakutoimisto/Kevät_2013_AKO/kulttuuri/Musiikin_koulutusohjelman_alustava_valinta-aikataulu_kevät_2013.pdf

Metropolia Ammattikorkeakoulu (22.5.2013): Metropolia-issa alkavat yt-neuvottelut. Haettu 3.2.2016 osoitteesta http://www.metropolia.fi/ajankohtaista/uutiset/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=4151&cHash=cca76156505aefcea329cef86164ae35

Metropolia Ammattikorkeakoulu (24.5.2013): Alustava näkemys Metropolian tulevista koulutusvastuista. Haettu 31.1.2016 osoitteesta http://www.metropolia.fi/ajankohtaista/uutiset/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=4157&cHash=393e029d9c1b44a9cb71358a0eecdafa

Metropolia Ammattikorkeakoulu (23.9.2013a): Metropolian yhteistoimintaneuvottelut ovat päättyneet. Haettu 10.2.2016 osoitteesta http://www.metropolia.fi/ajankohtaista/uutiset/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=4317&cHash=717b0548fa9ddc7d32fa6947ebfc6577

Metropolia Ammattikorkeakoulu (23.9.2013b): Metropolia hakee koulutusvastuuta musiikkipedagogille ja uutena rakennusarkkitehdin koulutukselle. Haettu 10.2.2016 osoitteesta http://www.metropolia.fi/ajankohtaista/uutiset/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=4319&cHash=525247a4b3843b790e4b2f41ec077b

Metropolia Ammattikorkeakoulu (2014): Metropolia Ammattikorkeakoulun tarina. Haettu 26.3.2016 osoitteesta <http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/metropolian-tarina/>

Metropolia Ammattikorkeakoulu (s.a.): Musiikki, päivätoteutus. Haettu 26.3.2016 osoitteesta <http://www.metropolia.fi/haku/koulutustarjonta-nuoret-kulttuuri/musiikki/>

Metropolian klassinen musiikki säilytettävä (23.5.2013): Koonti 23.5.2013 tapahtumista: Opiskelijayhdistys MURU ry:n hallitus aloitti kokoustäyteen päivänsä heti aamusta pohtimalla viime päivien tapahtumia ja miettimällä toimintavaihtoehtoja. Varteenotettavia argumentteja nousi paljon, jotka kirjattiin ylös. MURU pohti myös adressin ja vetoituksen kasaamista musiikin koulutusohjelman hyväksi kirjattujen argumenttien pohjalta. Päivällä klo 14 eteenpäin alkoi musiikin koulutusohjelman ja esittävän taiteen henkilöstön yhteinen keskustelutilaisuus, jonne saapui Metropolian vararehtori Vesa Taatila informoimaan Metropolian alustavista näkemyksistä koulutusvastuiden suhteen, jotka ovat kiehuttaneet opiskelijoita parina viime päivänä. Henkilöstö sai kattavan määrän informaatiota ja pääsi kyselemään ja esittämään kantojaan vellovan keskustelun saralta. Kokouksen tarkkailevina opiskelijajäseninä mukana olivat MURUn puheenjohtaja sekä toinen hallituksen jäsen. Henkilöstön keskustelutilaisuuden jälkeen MURUn hallitus kokoontui uudelleen yhdessä musiikin yksikön koulutuspäällikön, Markus Utrion kanssa. Koulutuspäällikkö esitti omia näkemyksiään ja mahdollisia toimintamalleja jatkoon suhteen. Metropolia Oy:n hallituksen kanssa aloitetaan neuvottelut, joihin mm. pyritään saamaan enemmän musiikillista asiantuntijanäkökulmaa, sillä tämänhetkiset hallituksen perustelut ja näkemykset ovat hyvin suppeita nimenomaan asiantuntijuuden osalta. Utriolla nousi myös joitakin ideoita asioiden eteenpäin ajamiseen, joita kuitenkin vielä kehitellään yhdessä henkilöstön kanssa. Keskustelussa koulutuspäällikön kanssa sekä jo henkilöstön keskustelutilaisuudessa esille nousi vahvasti se, että käynnissä olevan ja syksyllä 2013 alkavan koulutuksen osalta ei ole mitään pannaikaita, sillä koulutus tullaan viemään loppuun myös siinäkin tapauksessa, jos koulutusohjelman käy huonosti. Eli tänä keväänä Metropolialle hakevat opiskelijat voivat täysin rauhallisilla mielin osallistua valintakokeisiin, sillä he tulevat saamaan koulutuksensa ja tutkintonsa loppuun, mikä

pyritään toteuttamaan laadukkaasti ja monipuolisesti, riippumatta jatkaako koulutusohjelma toimintaa tulevaisuudessa vai ei.

Iltakouksessa MURU päätti pistää vireille kansallisen adressin, joka nostaisi kulttuuritarjontaa ja musiikkia enemmän näkyviin positiivisena mahdollisuutena ja herättäisi keskustelua näiden alojen osalta. Myös vetoamus musiikin koulutusohjelman puolesta aiotaan tehdä, joka sitten viedään ylemmille tahoille. Sekä adressi, että vetoamus tulevat olemaan mahdollisuuksia esittäviä kokonaisuuksia, jotka puoltavat kulttuurin tärkeyttä ja olemassaoloa.

Lisäksi esille nousseena asiana täytyy oikaista, että tämänhetkistä vellontaa koulutusohjelmien sulkemisista faktatietoina olisi hyvä rauhoittaa hieman. Kysymys on kuitenkin vasta Metropolian alustavista näkökannoista, joihin pyritään vahvasti vaikuttamaan. Tämä on erityisen tärkeää varsinkin sen takia, ettei musiikin koulutusohjelmaan nyt hakeville tulisi negatiivista mielikuvaa koulutautumismahdollisuuksista tässä koulussa - kuten edellä mainittua, syksyllä alkava koulutus viedään siis loppuun asti. Tämän sivun ylläpito on saattanut hieman sortua siihen, että ilmaisi vielä epävarmoja asioita faktoina ja näin myös provosoi muita ihmisiä samaan käyttäytymiseen. Pahoittelut. Sivun tarkoituksena on kuitenkin pääasiassa nostaa esille faktatietoa ja pohtia eri vaihtoehtoja tulevaisuuden osalta, sekä keksiä ideoita musiikin aseman edistämiseksi. Pyrkimyksenä on myös herättää keskustelua ja tuen osoitusta kulttuuria, musiikkia ja koulutusta kohtaan ja tarjota jäsenille mahdollisuutta kommunikoida keskenään yhteisistä tärkeistä asioista. On myös tärkeää osoittaa muille, että Metropolian opiskelijat välittävät koulustaan ja opinnoistaan ja ottavat kantaa asioihin.

Niin opiskelijat, opiskelijajyhdistys, kuin henkilöstökin aikovat vetää yhtä köyttä tässä asiassa sekä tukea toisiaan ja neuvotella toimintasuunnitelmista. Adressin ilmestymisestä tulee lähiaikoina lisätietoja. Näistä siis jatketaan!

PS: keskiviikkona 29.5.2013 järjestetään Bulevardin juhlasalissa kaikille musiikin koulutusohjelman opiskelijoille ja henkilöstölle yhteinen keskustelutilaisuus. Tilaisuus alkaa klo 17.30, tervetuloa! [Facebook-päivitys]. Haettu 11.2.2016 osoitteesta <https://fi-fi.facebook.com/Metropolianklassinenmusiikkisailytettava/posts/129475440587214>

MURU ry (27.5.2013): ADRESSI ON NYT JULKAISTU! Sen voi käydä allekirjoittamassa osoitteessa http://www.adressit.com/metropolian_musiikin_koulutusohjelm... Allekirjoittakaa adressia ja jakakaa linkkiä kaikille ja kaikkialle. Näytetään, että musiikki on kaikkien yhteinen ja tärkeä asia! [Facebook-päivitys]. Haettu 3.2.2016 osoitteesta http://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=10151628721824306&id=133723319305

MURU ry (23.9.2013): Musiikkipedagogin koulutusvastuuta haetaan! Vielä tosin on kysymyksen alla, miten opetus ja opinnoissa suuntautuminen käytännössä toteutuu, onko pääpaino pop-/jazz- vai klassisessa musiikissa, vai tuleeko kumpaakin musiikkityyliä tasavertaisena suuntautumismahdollisuutena. Se selviää myöhemmin opetus suunnitelman laatimisprosessissa. Jatkamme siis taistelua, jotta kummatkin genret olisivat saatavilla omalle pääinstrumentille. [Facebook-päivitys]. Haettu 10.2.2016 osoitteesta https://fi-fi.facebook.com/permalink.php?story_fbid=10151894389854306&id=133723319305

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2015): Ammattikorkeakoulujen koulutusvastuut tutkinnoittain. Haettu 24.1.2016 osoitteesta http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulut/Liitteet/amk_koulutusvastuut_tutkinnoittain_11092015.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016): *Ammattikorkeakouluja uudistetaan*. Haettu 16.1.2016 osoitteesta http://okm.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/index.html

Opiskelijajyhdistys MURU ry (13.9.2013): Adressin luovutus. Tiedote. Haettu 14.2.2016 osoitteesta <http://www.adressit.com/a/51866>

Oulun adressin allekirjoitukset (s.a.). Haettu 23.9.2016 osoitteesta http://www.adressit.com/allekirjoitukset/oamkin_tanssinopettajakoulutus_sailytettava/

- Portaankova, Petrus (11.4.2011): Petrus Portaankorva shared a link to MURU ry's Timeline. [Facebook-päivitys]. Haettu 1.2.2016 osoitteesta http://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=167580393297621&id=133723319305
- Sagulin, Michael (20.6.2013): tän viikon hallituksen kokouksessa ei tapahtunut mitään muutoksia aiemmin esitettyihin aloituspaikkaesityksiin. jätettiin antin kanssa eriävät mielipiteet, enempää ei oikein voitu tehdä. näillä näkymin siis tämän kevään sisäänotto oli viimeinen, ensi vuonna vain muusikko pop/jazzilla. mikäli ymmärsin rehtorin puheista oikein, oy:n hallitus on päättänyt olla muuttamatta näkemystään. nytpä siis OKM:n puoleen lobbausta ja kaikennäköistä häppeninkä syksylle. elokuussa ilmeisesti oy:n hallituksen jäsenien tapaaminen, joten sinne sitten numeerisin argumentein. ihmeitä voi tapahtua. [Facebook-päivitys]. Haettu 10.2.2016 osoitteesta <https://www.facebook.com/groups/105872536288366/permalink/120693098139643/>
- Taideyliopisto (2014): *Avaintietoa. Historia*. Haettu 6.12.2014 osoitteesta <http://www.uniarts.fi/avaintietoa>.
- Tampereen ammattikorkeakoulu (2016): Musiikin koulutus. Haettu 31.1.2016 osoitteesta <http://www.tamk.fi/web/tamk/musiikki-yamk>
- Turun ammattikorkeakoulu (2016): Kulttuurialan ylempi amk, soveltava taide. Haettu 31.1.2016 osoitteesta <http://www.turkuamk.fi/fi/tutkinnot-ja-opiskelu/tutkinnot/kulttuurialan-ylempi-amk-soveltava-taide/>
- Vitikka, Pirja (22.10.2013): Mihin menee jäsenmaksutulot, puolustaako METKA koulutusohjelmaasi? Haettu 31.1.2016 osoitteesta <http://metkaweb.fi/mihin-menee-jasenmaksutulot-puolustaako-metka-koulutusohjelmaasi/>
- Opinnäytteet ja muistiinpanot*
- Brunila, Kristiina (27.1.2016): Tieto, diskurssi ja valta – näkökulmia diskursiivisen lähestymistavan soveltamiseen. Yleisen ja aikuiskasvatustieteen kurssi A 3.2 Kvalitatiivinen tutkimusote I. Helsingin yliopisto. Luentomuistiinpanot.
- Cupore (15.10.2015): Taidealojen korkeakoulutus. Seminaari. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämistäitiö Cupore ja Taiteen edistämiskeskus. Seminaarimuistiinpanot. Kutsu seminaariin nähtävissä osoitteessa <http://www.cupore.fi/ajankohtaista28092015.php>
- Kurki, Tuuli (17.2.2016): Tutkimuksen rajoilla kuljeskellen. Yleisen ja aikuiskasvatustieteen kurssi A 3.2 Kvalitatiivinen tutkimusote I Helsingin yliopistossa. Luentomuistiinpanot.
- Ranta, Maria (2012): Tieteellinen, taiteellinen vai ammatillinen muusikko. Tapaustutkimus duaalimallista esittävän säveltaiteen korkeakoulutuksessa. Tampereen yliopisto. Johtamiskorkeakoulu. Pro gradu -tutkielma.
- Ranto, Paula (2016): "Tavallista työtä". Taiteilijuuden representaatiot Pirjo ja Matti Bergströmiä koskevassa ajanvietelehtikirjoittelussa 1970–1990-luvuilla. Helsingin yliopisto. Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. Pro gradu -tutkielma. Haettu 20.8.2016 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201606011909>
- Sagulin, Michael (2014): Lupa opettaa. Katsaus soitonopettajien koulutukseen Suomessa viulupedagogien koulutuksen näkökulmasta. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Haettu 1.12.2014. osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201402052032>
- Sagulin, Michael (2015): Me ei olla enää keskenämme. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian musiikin koulutusohjelma 1998–2008. Helsingin yliopisto. Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. Kandidaatintutkielma.

- Sagulin, Michael (2016): Parrasvaloissa Metropolian musiikkikoulutus. Kirjallisuuskatsaus Metropoliasta tehdyistä ammattikorkeakouluopinnäytetöistä. Helsingin yliopisto. Käyttätymistieteiden laitos. Seminaarityö.
- Sallinen, Laura (2003): Konservatorioista ammattikorkeakouluiksi. Musiikkialan ammattikorkeakoulu-uudistusta koskevien lehtikirjoitusten diskurssianalyttistä tarkastelua. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Vartiainen, Heidi (27.1.2016): Ihmettelyä kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen äärellä. Yleisen ja aikuiskasvatustieteen kurssi A 3.2 Kvalitatiivinen tutkimusote I Helsingin yliopistossa. Luento-muistiinpanot.
- Vesa, Karoliina (2005): Yle musiikin vuoden 2003 Musiikkiuutiset symbolisen vallan diskurssina. Helsingin yliopisto. Taiteidentutkimuksen laitos. Pro gradu -tutkielma.

Kirjallisuus

- Ahonen, Maija-Liisa (2004): *Viisi vuosikymmentä. Kuopion konservatorio 1954–2004*. Kuopio: Kuopion konservatorio.
- Antikainen, Ari & Rinne, Risto (2012): Ylikansalliset paineet, pohjoismainen malli ja suomalainen koulutus. Teoksessa Pauli Kettunen ja Hannu Simola (toim.): *Tiedon ja osaamisen Suomi. Kasvatus ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle*, s. 441–479. Helsinki: SKS.
- Aukia, Jussi-Pekka (1997): Konservatoriot murroksillassa. Status kohoaa, mutta muuttuuko opetuksen sisältö? *Rondo*, 11/1997, s. 24–25.
- Bourdieu, Pierre (1985): *Sosiologian kysymyksiä* (käänt. J. P. Roos). Alkukielinen teos *Questions de sociologie* (1980). Tampere: Vastapaino.
- Dahlström, Fabian (1982): *Sibelius-Akademin 1882–1982*. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Eerola, Tuomas; Louhivuori Jukka & Moisala, Pirkko (2003): Johdanto. Teoksessa Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala (toim.): *Johdatus musiikintutkimukseen*, s. 9–10. Helsinki: Suomen musiikkiteollinen seura.
- Ervasti, Antti (4.8.2016): OAMK joutuu karsimaan rajusti koulutustaan. *Kaleva* 4.8.2016, K1 7.
- Hako, Pekka (2012): *Vetovoima laatuun. Turun konservatorio 1962–2012*. Turku: Turun konservatorio.
- Hanhijoki, Ilpo; Katajisto, Jukka; Kimari, Matti & Savioja, Hannele (2009): *Koulutus ja työvoiman kysyntä 2020. Tulevaisuuden työpaikat – osaajia tarvitaan*. Helsinki: Opetushallitus.
- Heiniö, Mikko (1999): *Karvalakki kansakunnan kaapin päällä. Kansalliset attribuutit Joonas Kokkosen ja Aulis Sallisen oopperoiden julkisuuskuvassa*. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 733. Helsinki: SKS.
- Helsingin Sanomat (4.11.2011): HS-raadin vastaukset kysymykseen: Pitääkö kulttuurialan koulutuspaikkoja ammattikorkeakouluissa selvästi vähentää? Haettu 24.1.2016 osoitteesta <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1305548671551>
- Hirvonen, Airi (2009): Ammattikorkeakoulujen musiikin alan opettajien työ murroksessa. *Osaaja.net*, 4/2009. Haettu 11.8.2016 osoitteesta http://arkisto.uasjournal.fi/osaaja_2009-4/Hirvonen%20PDF.pdf
- Huhtanen, Kaija (2011): Ammattikorkeakoulut ja musiikin koulutuksen suunta. Teoksessa Minna Muukkonen, Mirka Pesonen ja Ulla Pohjannoro (toim.): *Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin*, s. 116–125. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve

- Toive, loppuraportti. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 13/2011. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Häyrynen, Antti (2008): *Taidetta tulosvastuulla. Lahden konservatorion tie Viipurista Lahteen*. Lahti: Lahden musiikkiopisto Oy.
- Ikävalko, Elina & Kurki, Tuuli (2014): Tutkimuksen rajoilla kuljeskellen. Teoksessa Kristiina Brunila ja Ulpukka Isopahkala-Bouret (toim.): *Marginaalin voima!*, s. 222–242. Aikuiskasvatuksen 51. vuosikirja. Vantaa: Kansanvalistusseura.
- Ilmonen, Kari (2010): Muuan diskurssianalyysi. Esimerkkinä Chydenius-instituutin vaikuttavuustutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola ja Raine Valli (toim.): *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*, s. 127–142. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Isoaho, Hanna (2003): *Tie tavoitteisiin. Satakunnan ammattikorkeakoulun ensimmäinen vuosikymmen*. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.
- Iso suomen kielioppi* (2008). Vastaava toimittaja Maria Vilkuna. Verkkoersio. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 5. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Haettu 9.8.2016 osoitteesta <http://scripta.kotus.fi/visk/>
- Jakkula, Virva (2002): *Oulun konservatorio 1952–2002*. Oulu: Oulun konservatorio.
- Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi ja Suoninen, Eero (1993a): *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi ja Suoninen, Eero (1993b): Diskursiivinen maailma: teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen: *Diskurssianalyysin aakkoset*, s. 17–47. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, Arja (1999): Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen: *Diskurssianalyysi liikkeessä*, s. 126–159. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, Arja ja Juhila, Kirsi (1999): Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen: *Diskurssianalyysi liikkeessä*, s. 54–97. Tampere: Vastapaino.
- Jormanainen, Sari (16.2.2016): Karelia-AMK lopettaa musiikin koulutuksen kulttuurikaupungista. Haettu 18.2.2016 osoitteesta http://yle.fi/uutiset/karelia-amk_lopettaa_musiikin_koulutuksen_kulttuurikaupungista/8676022
- Juusela, Tuire (2016): Klassinen Suomi – tutkimusmatka klassisen musiikin maailmaan. Haettu 10.8.2016 osoitteesta <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/02/04/klassinen-suomi-tutkimusmatka-klassisen-musiikin-maailmaan>
- Jääskeläinen, Raimo (2000): *Katsaus Suomen ammattikorkeakoulujärjestelmään*. Snellman-instituutin B-sarja 48/2000. Kuopio: Snellman-instituutti.
- Kaleva (17.8.2016): Oamkin säästöt: Kirkkomusiikin sekä kirja- ja tietopalvelualan koulutus aiotaan lakkauttaa. Haettu 23.9.2016 osoitteesta <http://www.kaleva.fi/uutiset/oulu/oamkin-saastot-kirkkomusiikin-seka-kirjasto-ja-tietopalvelualan-koulutus-aiotaan-lakkauttaa/735876/>
- Kangas, Anita & Halonen, Katri (2015): Taidekasvatuksen ja -koulutuksen tavoitteet ja haasteet. Teoksessa Ilkka Heiskanen, Anita Kangas & Ritva Mitchell (toim.): *Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö*, s. 191–230. Helsinki: Tietosanoma
- Karhunen, Paula (2004): Taiteilijakoulutus Suomessa – kehityslinjoja 1960-luvulta 2000-luvulle. Teoksessa Robert Arpo (toim.): *Taiteilija Suomessa. Taiteellisen työn muuttuvat edellytykset*, s. 37–68. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja n:o 28. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

- Kettunen, Pauli; Jalava, Marja; Simola, Hannu & Varjo, Janne (2012): Tasa-arvon ihanteesta erinomaisuuden eetokseen. Teoksessa Pauli Kettunen ja Hannu Simola (toim.): *Tiedon ja osaamisen Suomi. Kasvatus ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle*, s. 25–62. Helsinki: SKS.
- Kiviniemi, Kari (2010): Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Juhani Aaltola ja Raine Valli (toim.): *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*, s. 70–85. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Laakso, Ilari (2009): Ammattikorkeakoulut musiikin korkea-asteen toimijoina. Teoksessa Jukka Louhivuori, Pirkko Paananen ja Lauri Väkevä (toim.): *Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*, s. 459–467. Helsinki: Suomen Musiikkikasvatusseura.
- Larna, Riitta (2007): Musiikkipedagogien opettajuutta rakentamassa. Teoksessa Maarit Jääskeläinen, Jari Laukia, Olli Luukkainen, Ulla Mutka ja Pirkko Remes (toim.): *Ammattikasvatuksen soihdunkantoa. Kymmenen vuotta opettajankoulutusta ammatillisissa opettajakorkeakouluissa*, s. 181–190. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Lepori, Benedetto (2008): Research in non-university higher education institutions. The case of the Swiss Universities of Applied Sciences. *Higher Education*, 56 (1), s. 45–58.
- Leppänen, Taru (2000): *Viulisti, musiikki ja identiteetti. Sibelius-viulukilpailu suomalaisessa mediassa 1995*. Suomen Etnomusikologisen Seuran julkaisuja 6. Vaasa: Suomen Etnomusikologinen Seura.
- Leppänen, Taru & Moisala, Pirkko (2003): Kulttuurinen musiikintutkimus. Teoksessa Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala (toim.): *Johdatus musiikintutkimukseen*, s. 71–86. Helsinki: Suomen musiikkitieteellinen seura.
- Metsämuuronen, Jari (2007): *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Opiskelijalaitos. 2. laitos 4. painos*. Helsinki: International Methelp.
- Narikka, Jouko & Nurmi, Eerikki (2013): *Uudet yliopistot ja uudistuvat ammattikorkeakoulut*. Helsinki: Tietosanoma.
- Nevala, Arto & Rinne, Risto (2012): Korkeakoulutuksen muodonmuutos. Teoksessa Pauli Kettunen ja Hannu Simola (toim.): *Tiedon ja osaamisen Suomi. Kasvatus ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle*, s. 203–228. Helsinki: SKS.
- Nieminen, Hannu & Pantti, Mervi (2012): *Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen*. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Orelma, Ari (1992): *Ammattikorkeakoulu Suomeen. Väliaikainen ammattikorkeakoulu ulkomaisten kokemusten ja kotimaisten suunnitelmien valossa tarkasteltuna*. Koulutussosiologian tutkimusyksikön tutkimusraportteja 11. Turku: Turun yliopisto.
- Paakkari, Antti (10.2.2016): Tie, metodi ja toisin tietämisen mahdollisuus. Yleisen ja aikuiskasvatustieteen kurssi A 3.2 Kvalitatiivinen tutkimusote I Helsingin yliopistossa. Luentomuistiinpanot.
- Pajamo, Reijo (2007): *Musiikkiopistosta musiikkiyliopistoksi. Sibelius-Akatemia 125 vuotta*. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Pellikka, Harri (1998): Konservatorioliitto ajoi musiikin amk:ta. *Rondo*, 8/1998, s. 13.
- Pietikäinen, Sari ja Mäntynen, Anne (2009): *Kurssi kohti diskursssia*. Tampere: Vastapaino.
- Pyökkä, Outi (2011): *Duuri- ja mollisointuja musiikkialan kentällä. Organisaatiomuutoksen heijastuksia ammattikorkeakoulun musiikinopettajien työhön*. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 425. Väitöskirja.

- Ranta–Meyer, Tuire (2000): *Paljon enemmän kuin pelkkää teoriaa. Musiikkialan pedagoginen osaaminen ja tulevaisuuden osaamishaasteet ammattikorkeakoulujärjestelmän näkökulmasta*. Helsinki: Sibelius-Akatemian koulutuskeskus.
- Rauvola, Jussi (2008): Suomalainen musiikkikoulutus tuuliajolla. *Amfion.fi*. Viitattu 6.12.2014. Saatavissa: <http://www.amfion.fi/suomalainen-musiikkikoulutus-tuuliajolla/>
- Suoranta, Juha & Ryynänen, Sanna (2014): *Taisteleva tutkimus*. Helsinki: Into.
- Tiainen, Milla (2005): *Säveltäjän sijainnit. Taiteilija, musiikki ja historiallinen kesto Paavo Heinisen ja Einojuhani Rautavaaran teksteissä*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 82. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Unkari–Virtanen, Leena & Väisänen, Jukka (2015): Työelämää kehitetään opinnäytetyö kerrallaan. Teoksessa Leena Unkari–Virtanen (toim.): *Musiikki kuuluu kaikille. Musiikin YAMK muuttuvan musiikkipedagogiikan tiennäyttäjänä*, s. 7–12. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja Aatos-artikkelit 18:2015. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
- Valtonen, Sanna (1998): Hyvä, paha media. Diskurssianalyysi kriittisen mediatutkimuksen menetelmänä. Teoksessa Anu Kantola, Inka Moring ja Esa Väliverronen (toim.): *Media-analyysi. Tekstistä tulkitaan*, s. 93–121. Helsinki: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Vuori, Jaana (2001): *Äidit, isät ja ammattilaiset. Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa*. Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Väitöskirja.
- Yle Keski-Pohjanmaa (5.4.2012): AMK-paikkojen leikkaus merkittävä. Haettu 24.1.2016 osoitteesta http://yle.fi/uutiset/amk-paikkojen_leikkaus_merkittava/5100884